



Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони  
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ



## Стратегия за местно развитие за територията на МИГ Харманли

Стратегията за местно развитие е разработена в рамките на проект „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциална местна инициативна група на територията на Община Харманли”

**№ на проекта: 431-2-03-3**

**№ на договора: РД 50-177/ 03.06.2009**

Август 2010 г.

## Съдържание:

1. Описание на МИГ Харманли.....	5
1.1. Общини/територии, които попадат в територията на МИГ:.....	5
1.2. Карта на територията на МИГ Харманли .....	6
1.3. Организационна структура на МИГ .....	7
1.4. Управление на МИГ Харманли .....	8
1.5. Механизъм за взимане на решения .....	11
2. Описание на процеса на разработване на стратегията - методология и подход .....	15
2.1. Описание на процеса на създаване на МИГ и разработване на СМР- подход и стъпки:....	15
2.2. Списък на партньорите и тяхната роля в разработването на стратегията .....	16
2.3. Консултанти и фасилитатори - вътрешни и външни, участвали в разработването на стратегията .....	16
3. Описание на ситуацията .....	17
3.1. Събрани и оценени данни за територията (социални, икономически, природни и материални ресурси и т. н.):.....	17
3.2. Описателен анализ на социално-икономическата ситуация.....	23
3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите и анализ на проблемите:.....	26
4. Цели на стратегията.....	31
4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие: .....	31
4.2. Обвързаност с цели в други планови и стратегически документи - местни, регионални и национални: .....	31
4.3. Специфични цели на СМР за територията на МИГ Харманли: .....	32
4.4. Цялостна стратегическа рамка: .....	33
5. Описание на интервенциите .....	35
5.1. Мерки и дейности .....	35
5.2. Процедури за изпълнение на стратегията - кандидатстване, оценяване и уведомяване, договаряне, изпълнение, отчитане и мониторинг .....	65
5.3. Осигуряване на балансирано прилагане на стратегията.....	85
6. Подробен финансов план .....	88

6.1. Индикативно разпределение на средствата по оси, мерки и години.....	88
6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по оси, по мерки и по години.....	90
7. Мониторинг и оценка.....	96
7.1. Рамка за мониторинг и оценка .....	96
7.2. Оценка от външни експерти .....	101
7.3. Процедури за годишните доклади за напредъка .....	104
7.4. Процедура за обновяване на стратегията .....	104
8. Съобразеност с хоризонталните политики на ЕС .....	104
8.1. Равенство между половете и липса на дискриминация .....	104
8.2. Устойчиво развитие .....	105
8.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността .....	105
8.4. Съответствие с програмите на Структурните фондове.....	106
Приложение 1.....	108
Приложение 2.....	109
Приложение 3.....	112
Приложение 4.....	119

## Ползвани съкращения в текста:

НАССР - Анализ на опасностите и контрол на критичните точки  
ГКПП – Граничен контролно-пропускателен пункт  
ЕС – Европейски съюз  
ЕСФ – Европейски социален фонд  
ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие  
МЗХ – Министерство на земеделието и храните  
МИГ – местна инициативна група  
НСИ – Национален статистически институт  
ОП – оперативни програми  
ПРСР – Програма за развитие на селските райони  
РА – Разплащателна агенция  
РЗОК – Районна здравно-осигурителна каса  
СМР – стратегия за местно развитие  
УО – Управителен орган  
УС – Управителен съвет

## 1. Описание на МИГ Харманли

Територията на МИГ Харманли е с непрекъснати граници и обхваща изцяло територията на община Харманли, която е разположена на границата между Горно-тракийската низина, Сакар планина и полите на Източните Родопи, на 47 км от ГКПП „Капитан Андреево“ и на 38 км от ГКПП „Капитан Петко войвода“. Територията е с разнообразен релеф и променяща се надморска височина. По-голямата част от територията е равнинна, а останалата част има планински и полупланински релеф. Две трети от населените места се намират в Сакар планина, а една трета в Източните Родопи. Територията на МИГ Харманли се пресича от река Марица и притоците ѝ – реките Харманлийска и Бисерска.

### 1.1. Общини/територии, които попадат в територията на МИГ:

- структура на населението

Към 31.12.2009 населението на община Харманли наброява 25 711 жители, обитаващо 25 населени места, от които с население до 50 жители – 3 населени места, от 51 до 250 жители – 9 населени места, от 251 до 500 жители – 9 населени места, от 501 до 1000 жители – 3 населени места и над 10000 жители (18557) – гр. Харманли в който е концентрирано населението на общината.

Таблица 1. Списък на населените места, обхванати от МИГ Харманли, в т.ч. най-голямото и най-малкото

№ по ЕКАТТЕ	Община Харманли - Населени места	Общо	Мъже	Жени	№ по ЕКАТТЕ	Община Харманли - Населени места	Общо	Мъже	Жени
33	Община Харманли	25711	12653	13058					
04128	с.Бисер	802	382	420	53237	с.Овчарово	176	92	84
04724	с.Богомил	19	7	12	53775	с.Орещец	370	186	184
05298	с.Болярски извор	334	170	164	54448	с.Остър камък	160	86	74
06080	с.Браница	158	75	83	57434	с.Поляново	357	181	176
07315	с.Българин	450	222	228	58244	с.Преславец	215	115	100
12810	с.Върбово	419	205	214	62832	с.Рогозиново	193	98	95
23011	с.Доситеево	345	170	175	67101	с.Славяново	848	442	406
23741	с.Дрипчево	50	30	20	67581	с.Смирненци	242	128	114
32100	с.Иваново	381	175	206	77181	гр.Харманли	18557	9064	9493
32487	с.Изворово	311	166	145	80552	с.Черепово	222	107	115
38011	с.Коларово	28	14	14	80827	с.Черна могила	121	61	60
43548	с.Лешниково	126	67	59	83377	с.Шишманово	574	289	285
51041	с.Надежден	253	121	132					

Източник: НСИ, данни за населението към 31.12.2009 г.

Таблица 2. Брой жители на територията на МИГ Харманли (община Харманли)

Геогр. обхват	ОБЩО - Брой жители			В градовете - Брой жители			В селата - Брой жители		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Община Харманли	25 711	12 653	13 058	18 557	9064	9493	7154	3589	3565

Източник: НСИ, данни за населението към 31.12.2009 г.

Наблюдава се силен дисбаланс по отношение на разпределението на жителите на територията на МИГ Харманли - 72,18% от жителите живеят в общинския център – гр. Харманли. Делът на жените е 50,79%, съответно на мъжете – 49,21%, или на 100 мъже се съотнасят 103 жени, което е сравнително благоприятно разпределение на населението по пол.

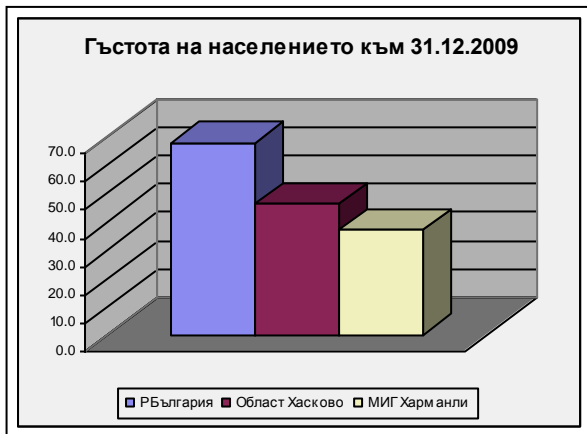
Таблица 3. Възрастови съотношения в периода 2004- 2008 г. по територия, обхваната от МИГ, Процент (%)

Година	ЕКАТТЕ	Територия обхваната от МИГ и общини	Съотношения				
			0 - 14 / 15 - 64	65+ / 15 - 64	0 - 14, 65+ / 15 - 64	65+ / 0 - 14	60 - 64 / 15 - 19
	BG	България	19.42	25.16	44.58	129.59	110.36
2008	НКВ33	Харманли	20.89	30.81	51.70	147.50	94.71
2007	НКВ33	Харманли	20.96	31.25	52.21	149.11	89.56
2006	НКВ33	Харманли	21.34	31.82	53.17	149.09	84.07
2005	НКВ33	Харманли	21.57	31.92	53.49	147.96	80.93
2004	НКВ33	Харманли	22.24	32.07	54.31	144.16	88.90

Източник: НСИ, данни за населението 2004 – 2008 г.

- гъстота на населението на територията на МИГ Харманли

Фигура 1. Гъстота на населението към 31 декември 2009 г., източник НСИ



По данни на НСИ за 2009 г. гъстотата на населението на територията на МИГ (община Харманли) е 37 души на кв.км., която е близо два пъти по-малка от средната за страната (68 души на кв.км.) и с близо 10 души на кв.км. по-малка от средната за област Хасково (46,3 души на кв.км.).

- площ на територията на МИГ в кв. км

МИГ Харманли (Община Харманли) е с обща територия от 694 625 дка или **694,625 кв.км.**, представляващи 12,6% от територията на област Хасково. От тях 420 998 дка или 420,998 кв.км са земеделска земя, в т.ч. обработваемата площ е 335 398 дка (335,398 кв.км.), а горската – 203 266 дка (203,266 кв.км.). Водните площи са 12 205 дка. Баланса на територията по фондове показва разпределение,

което е близко до националната структура, както и до структурата на област Хасково, с лек превес на земеделския фонд за сметка на горския. Най-отдалечените населени места в общината са селата Дрипчево и Върбово, които отстоят на 55 км. едно от друго.

### 1.2. Карта на територията на МИГ Харманли

Територията на МИГ Харманли (Община Харманли) е разположена в централната част на област Хасково, като на запад граничи с общините Хасково и Стамболово, на север с община Симеоновград, Тополовград и община Гълъбово (административна единица в рамките на област Стара Загора), на изток с общините Любимец и Свиленград и на север с община Маджарово. Територията на МИГ Харманли попада в Южен Централен район за Планиране (NUTS 2).

Фигура 2. Местоположение на територията на МИГ Харманли



Източник: Община Харманли

Фигура 3. Граници на територията на МИГ Харманли



Източник: Община Харманли

Община Харманли е разположена в центъра на Област Хасково и се явява нейна географска среда. Община Харманли граничи с общините Хасково, Симеоновград, Тополовград, Гълъбово, Стамболово, Маджарово, Любимец и Свиленград.

Територията на МИГ Харманли е с непрекъснати граници – фигура 3.

### 1.3. Организационна структура на МИГ

**Сдружение „МИГ Харманли“** е наименованието на местната инициативна група, която е юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, регистрирана по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, която:

1. представлява публично-частно партньорство;
2. има седалище и адрес на управление на територията на община Харманли, на която осъществява дейността си;
3. има колективен управителен орган със състав от 5 човека, които имат постоянен адрес на територията на действие на МИГ;
4. представителите на органите на местната власт не превишават 49 процента;
5. членовете на колективния върховен орган са с постоянен адрес или седалище на територията на действие на МИГ;
6. представят за одобрение и пряко се ангажират с прилагането на интегрирана стратегия за местно развитие, разработена съгласно изискванията на ПРСР, в случай че бъдат одобрени;
7. нямат констатирани нередности по проекти, съ-финансирани със средства от Европейския съюз, осъществявани след 2000 г.

Сдружение “МИГ Харманли” е учредено на **21.04.2010 г. от 27 членове**, споделящи идеята за подпомагане на развитието на територията, включваща община Харманли. То има седалище и адрес на управление на територията на гр. Харманли.

- *състав на МИГ и на управителния орган, състав (структура/роли) и отговорности;*

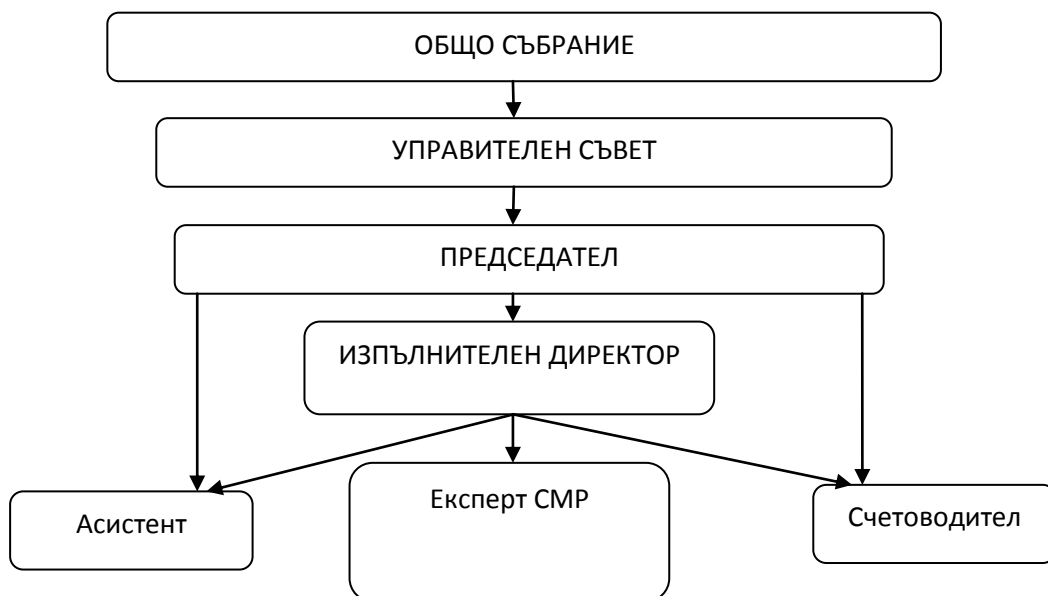
**Органите на сдружението са Общото събрание и Управителният съвет.** В Общото събрание участват всички членове на сдружението. Членовете на сдружението участват в Общото събрание лично или чрез свой представител.

**Компетентности:** Общото събрание изменя и допълва устава; приема други вътрешни актове; избира и освобождава членовете на Управителния съвет; взема решение за откриване и закриване на клонове; взема решение за участие в други организации; взема решение за преобразуване или прекратяване на сдружението; приема основните насоки и програма за дейността на сдружението; приема бюджета на сдружението; взема решения относно дължимостта и размера на членския внос или на имуществените вноски; приема отчета за дейността на Управителния съвет; отменя решения на другите органи на сдружението, които противоречат на закона, устава или други вътрешни актове, регламентиращи дейността на сдружението; взема и други решения, които са задължителни за другите органи на сдружението. Общото събрание се състои от 27 члена, представители на бизнеса, кооперациите, земеделски производители, неправителствения сектор и публичния сектор.

Върховният орган (Общото събрание) е колективен и има представители на трите сектора – публичен, неправителствен и икономически. Подробно неговите членове са описани в Приложение 2. Там са описани: трите имена (при физически лица), наименованието (при юридически лица), сектора и организацията, които представляват, както и ролята и сферата им на опит. Данните показват, че в сдружението има балансирано представителство на трите сектора – публичен, неправителствен и икономически. Общото събрание се свиква от Управителния съвет или по искане на една трета от членовете на сдружението. Спазено е изискването членовете на Общото събрание да са с постоянен адрес или седалище на територията на действие на МИГ. Предоставеният опис (Приложение 2) доказва това.

#### Права и задължения на членовете на МИГ.

- Да вземат участие в общите събрания на сдружението;
- Да избират и освобождават членовете на УС;
- Да следят и контролират работата на УС, на Изпълнителния директор и изпълнителния състав;
- Имат право да искат и да получават информация, касаеща дейността на сдружението;
- Да изплащат в срок текущия си членски внос.



#### 1.4. Управление на МИГ Харманли

- управителен орган

**Управителен съвет** - Сдружението се управлява от Управителен съвет, който е колективен орган на управление. УС се представлява от неговия Председател. Управителният съвет се избира от Общото събрание за срок от 5 (пет) години и се състои от 5 члена, които са членове на сдружението. В УС са избрани: един представител на НПО, един представител на фирма и един земеделски производител. От двете физически лица едното е общински съветник, а другото работи в местен клон на държавна фирма. Независимо, че са физически лица, поради пряката им ангажираност с местната и централната власт те се явяват представители на публичната власт с относителен дял от 40%. Общината не е представена в УС. Или с други думи от 5 членния състав, двама от членовете на УС са ангажирани пряко с публичния сектор на град Харманли, а останалите са представители на стопанския и неправителствения сектор.

Процентното съотношение на членовете на УС по сектори е както следва:

- публичен – 2 човека (40%);
- неправителствен сектор - 1 човека (20%);
- стопански - 2 човека (40%).

Може да се отбележи, че представителя на НПО и общинския съветник в същото време са и предприемачи, така че представителите на стопанския и неправителствения сектор са доста добре представени в МИГ, което отговаря на изискванията на Наредба 23 от 18.12.2010 г.

Разпределението на членовете на УС по пол и възраст е следното:

- 2-ма от членовете на УС са на възраст до 35 години;
- жените са две на брой;
- един е земеделски производител.

Вътрешноструктурният анализ на членовете на УС показва, че в управителния орган на МИГ са влезли представители на основните сектори, което го прави балансиран и добре структуриран. Членският му състав е разнообразен и отговаря на изискването на Регламент 1698/2005 най-малко 50% от местното партньорство да включва представителите на икономическите и социалните партньори, както и други представители на гражданското общество, като селски стопани, жени, млади хора и др.

Всички лица, които са включени в управителния орган, имат постоянен адрес в гр. Харманли (Приложение 2).

**Компетентности на Управителния съвет:**



- Управителният съвет избира, освобождава и контролира дейността на Изпълнителния директор и определя възнаграждението му с обикновено мнозинство;
- Управителният съвет се събира на редовни заседания най-малко веднъж на шест месеца, за да обсъди състоянието и развитието на сдружението;
- Всеки член на Съвета може да поиска от председателя да свика заседание за обсъждане на отделни въпроси;
- Членовете на Управителния съвет могат да бъдат членове на Комисията за оценка на проектите;
- Управителният съвет осигурява контрола по стопанисването и опазването на имуществото на сдружението;
- Управителният съвет приема организационно-управленската структура, реда за назначаване и освобождаване на персонала, правилата за работната заплата и други вътрешни правила на сдружението, както и правилата за извършване на обществено-полесна дейност;
- Управителният съвет взема решения за придобиване, отчуждаване и обременяване на недвижими имоти и учредяване на вещни права върху тях, както и отдаването им под наем за срок до три години;
- Управителният съвет определя реда и организира извършването на дейността на сдружението;
- Управителният съвет подготвя и внася в Общото събрание отчет за дейността на сдружението;
- Управителният съвет подготвя и внася в Общото събрание проект за бюджет;
- Управителният съвет осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание;
- Управителният съвет обсъжда и решава всички други въпроси, освен тези, които са от компетентността на Общото събрание.

Управителният съвет възлага управлението на сдружението на **Председателя на Управителния съвет**, а при неговото отсъствие тази роля се поема от Заместник председателя. Председателят на управителния съвет има право да извършва всички действия и сделки, които са свързани с дейността на сдружението, да го представлява и да упълномощава други лица за извършване на определени действия. Председателят на Управителния съвет няма право да отчуждава и да обременява с тежести недвижими имоти на сдружението, освен ако е упълномощен изрично за това от Управителния съвет.

#### Компетентност на Председателя на Управителния съвет:

- Организира изпълнението на решенията на Управителния съвет;
- Организира дейността на сдружението и го ръководи, контролира стопанисването и опазването на неговото имущество;
- Сключва трудовия договор с Изпълнителния директор;
- Представява сдружението пред външни лица и изпълнява функциите, които са му възложени от Общото събрание и Управителния съвет.
- Докладва незабавно на Общото събрание и Управителния съвет за съществени обстоятелства, касаещи дейността на Сдружение «МИГ Харманли».
- При отсъствие на Изпълнителен директор поема оперативното ръководство на Сдружение «МИГ Харманли».
- Утвърждава длъжностната характеристика на Изпълнителния директор на Сдружение «МИГ Харманли».

*- описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала*

**Изпълнителния директор** се избира след конкурс, обявен на сайта на сдружението и най-малко в една медия. След избора на комисията, той се назначава от Председателя на Сдружението. Изисквания към Изпълнителния директор:

- завършено висше образование;
- общ професионален стаж най-малко 5 години;
- наличие на управленски опит най-малко две години, съгласно изискванията на т. 14 от Допълнителната разпоредба на Наредба № 23 от 18.12.2009 г.

#### Основни функции и задължения на Изпълнителния директор:

- Организира и координира дейностите, свързани с текущото административно управление на Сдружение «МИГ-Харманли»;
- Ръководи управлението на дейностите, свързани с реализацията на Стратегията за местно развитие и други проекти, реализирани от МИГ-а;
- Разработва изискваните от закона или УО политики, обезпечавачи управлението и наблюдението върху дейностите и резултатите, постигнати от членовете на екипа.
- Сформира, назначава и освобождава членовете на екипа на МИГ-а, както и външните експерти, лектори и консултанти;

- Ръководи действията на екипа по проекта и контролира качествено им изпълнение;
- Провежда инструктажи, съвещания и работни срещи с членовете на екипа;
- Консултира бенефициентите при попълване на документите за кандидатстване, при попълване на заявките за плащане и при реализацията на дейностите;
- Участва в проверката на реализираните от бенефициентите дейности на място и др.

**Експерта** се избира след конкурс, обявен на сайта на сдружението и най-малко в една медия. След избора на комисията, той се назначава от Изпълнителния директор на Сдружението. Изисквания към Експерта:

- завършено висше образование;
- наличие на експертен опит в реализирането на минимум 2 проекта;
- отлична компютърна грамотност;
- Познаване на ПРСР, Подхода ЛИДЕР и техните изисквания.

Основни функции и задължения на Експерта са свързани с информирането на бенефициентите, с консултирането им и с проверките на място.

**Асистента** се избира след конкурс, обявен на сайта на сдружението и най-малко в една медия. След избора на комисията, той се назначава от Изпълнителния директор на Сдружението. Изисквания към Асистента:

- завършено висше образование;
- общ професионален стаж най-малко 2 години;
- наличие на умения в областта на работата с проектни документи, воденето на кореспонденция и архивирането;
- Отлична компютърна грамотност.

Основни функции и задължения на Асистента са свързани с подготовката и архивирането на документацията, свързана с реализацията на СМР, нейното завеждане, съхранение и опазване.

**Счетоводителя** се избира след конкурс, обявен на сайта на сдружението и най-малко в една медия. След избора на комисията, той се назначава от Изпълнителния директор на Сдружението. Изисквания към Счетоводителя:

- завършено висше икономическо образование;
- общ професионален стаж най-малко 5 години;
- да има осчетоводени най-малко на 2 проекта;
- отлична компютърна грамотност и добро владение на поне един съвременен счетоводен софтуер.

Основни функции и задължения на Счетоводителя са свързани с осчетоводяване на разходните документи по проекта, съобразно изискванията на УО, консултации на бюджетите, заявките на плащанията и други финансови проблеми, с които се сблъскват членовете на екипа и бенефициентите.

**Подробни длъжностни характеристики са разписани за длъжностите: Изпълнителен директор, Асистент, Експерт и Счетоводител, които са приложени към СМР.**

За избор на членове на екипа на МИГ Харманли е проведен конкурс през м. Май 2010 г., обяви и за четирите позиции (съгласно длъжностните характеристики) са публикувани на страницата на проекта, в Националния портал за обяви JOBS.bg, както и в портала 555.bg. Приложени са обявите, както и протоколите от заседанията на УС на МИГ Харманли за избор на членовете на екипа на МИГ – виж Приложение 4.

След проведения конкурс за всички длъжности са одобрени следните кандидатури за четирите основни позиции:

- Валери Монков – Изпълнителен директор
- Петя Иванова – Експерт
- Диана Радева – Асистент
- Мария Крайчева - Счетоводител

*- права, задължения и отговорности на всички заети в управлението на МИГ*

За изпълнение на Стратегията за местно развитие **екипът на МИГ Харманли:**

1. информира, консултира и подпомага подготовката на проекти на потенциалните кандидати;
2. подготвя и публикува покани за кандидатстване с проекти на територията на МИГ;

3. приема и регистрира заявления за кандидатстване;
4. създава и поддържа база данни за постъпилите проекти по Стратегията за местно развитие, тяхното състояние и движение;
5. извършва проверка за административно съответствие и допустимост на проектите;
6. извършва проверка за основателността на предложените разходи, липса на двойно финансиране и изкуствено създадени условия;
7. осъществява техническа експертна оценка и класиране на проектите;
8. извършва подготовка и провеждане на заседания на Комисията за избор на проекти към съответната МИГ;
9. изпраща заверени копия на заявленията и на придружаващите ги документи, одобрени от Комисията, в областната РА по седалище на МИГ за извършване на проверка за съответствие с процедурите, описани в Стратегията за местно развитие, критериите за допустимост на кандидата и критериите за допустимост на проекта и планираните разходи;
10. информира писмено кандидатите за одобрение или отхвърляне на проекта;
11. сключва договори с одобрените кандидати за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
12. осъществява наблюдение на изпълнението на проектите;
13. осъществява посещения на място;
14. подпомага одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до Разплащателната агенция и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението;
15. изготвя годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за местно развитие, както и други доклади и справки за изпълнение на Стратегията за местно развитие, изисквани от управляващия орган на ПРСР;
16. представя до управляващия орган на ПРСР до 15 февруари на следващата календарна година годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за местно развитие;
17. информира своевременно управляващия орган на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията.
18. изпраща до МЗХ и РА списък на одобрените и отхвърлени проекти, след приключване на работата на комисия за избор на проекти и списък на заверени копия на сключени договори.

## **1.5. Механизъм за взимане на решения**

Общото събрание може да заседава, ако са се явили членове, представляващи повече от половината от всички членове. При липса на кворум Управителният съвет насрочва ново заседание в срок един час по-късно на същото място и при същия дневен ред независимо от броя на членовете.

Решения могат да се вземат, ако присъстват повече от половината от членовете на Управителния съвет, лично или представлявани от друг член на съвета. Никой присъстващ член не може да представлява повече от един отсъстващ.

Решенията се вземат с обикновено мнозинство, освен в случаите предвидени в чл. 35, ал. 8 - 9 от устава, които се вземат с мнозинство от всички членове.

Управителният съвет може да взема решения и неприсъствено, ако всички членове са уведомени писмено за този начин на гласуване и никой не се е противопоставил. Присъстващо е и лице, с което има двустранна телефонна или друга връзка, гарантираща установяването на самоличността му и позволяваща участието му в обсъждането и вземането на решения. Гласуването на този член се удостоверява в протокола от председателстващия заседанието.

Извън случаите, изрично посочени в Устава, Управителният съвет взема решение с квалифицирано мнозинство за:

- съществени промени на дейността на сдружението;
- съществени организационни промени;
- дългосрочно сътрудничество от съществено значение за сдружението или прекратяване на такова сътрудничество;
- вземането на решение за предложение пред Общото събрание за създаване на клон;
- вземане на решение за кандидастване по даден проект и за осигуряване на необходимите за това средства;
- теглене на кредит;
- взема решения по всички въпроси, които по закон или съгласно този Устав не спадат в правата на друг орган;
- одобрява структурата на административния персонал на Сдружение "МИГ Харманли";
- при прекратяване дейността на Сдружение "МИГ Харманли", извършва ликвидация или упълномощава определеното за това

### 1.5.1. Процедури по вземане на решения, касаещи прилагането на СМР

Всички процедури са описани в детайли в частта «5.2. Процедури за изпълнение на стратегията - кандидатстване, оценяване и уведомяване, договаряне, изпълнение, отчитане и мониторинг». Тук са представени само тези процедури, които изискват взимането на решения от страна на УС или Общото събрание на МИГ Харманли.

Следните процедури изискват вземане на решения от Общото събрание и/или Управителния съвет на МИГ Харманли, като за всички решения, с изключение на решенията по Процедура №20, е необходимо обикновено мнозинство. За влизане в сила на решенията на Общото събрание и Управителния съвет за приложението на Процедура № 20 е необходимо квалифицирано мнозинство.

#### **Процедура №1 – Обявяване на покани**

След одобряване на СМР и стартиране на дейността на МИГ Харманли, с решение на Управителния съвет ще бъдат отворени всички мерки на стратегията за подаване на **заявления за кандидатстване** и ще бъде лансиран конкурс за набиране на експерт-оценители (Изпълнителният директор внася предложение в УС за отваряне на мерките и за лансиране на конкурса. Виж също Процедура 7).

#### **Процедура №3 - Приемане и регистриране на заявления за кандидатстване**

Приемането на заявления за кандидатстване и придружаващите ги документи се извършва централизирано в офиса на МИГ Харманли. Заявленията се подават от кандидатите лично или от упълномощено от тях лице.

Заявленията се приемат от двама служители от екипа на МИГ Харманли, като на всяко заявление се дава уникален идентификационен номер. Служителите от екипа на МИГ-а, които ще приемат заявленията за кандидатстване по съответната покана, се определят със заповед на Изпълнителния директор за всяка покана.

#### **Процедура 4 – Създаване и поддържане на база данни за постъпилите проекти по Стратегията за местно развитие, тяхното състояние и движение**

Разработването на базата данни и нейната поддръжка ще бъдат възложени на външен изпълнител. УС утвърждава процедурата за провеждане на МОП, формира Комисия за избор, и утвърждава избора на външен изпълнител. Тази процедура се следва и за всички външни изпълнители.

#### **Процедура 5 - Проверка за административното съответствие и допустимост на проектите**

Екипът на МИГ Харманли изготвя формуляри за чек-листове за административно съответствие и допустимост на проектите и формуляри на протоколи за всяка мярка от СМР, които трябва да бъдат одобрени от УС преди отварянето на първата покана. Изпълнителният директор изготвя предложение до УС и внася формулярите за обсъждане и одобрение на заседание на УС.

#### **Процедура 7 - Техническа експертна оценка и класиране на заявленията за кандидатстване**

На основание Решение на УС и заповед на Изпълнителния директор на МИГ ще се отвори конкурс за външни експерт-оценители. УС утвърждава критериите за избор на експерт-оценители, набора от документи, с които ще кандидатстват, формира Комисия за избор, която избира експерт-оценителите и утвърждава окончателния списък на одобрените експерти за извършване на техническа оценка, с които следва да се сключи рамково споразумение.

За всяка покана УС на МИГ Харманли утвърждава:

- Експерт-оценителите за осъществяване на техническото оценяване
- Състава на Комисията за избор за всяка покана, вкл. външните експерти, които ще участват, както и наблюдателите.

Комисията за избор на проекти се формира до 15 календарни дни след крайната дата за прием на заявления за кандидатстване по съответната покана с решение на Управителния орган на МИГ, по предложение на Изпълнителния директор

#### **Процедура 9 – Уведомяване на Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане"**

След приключване на работата на Комисията за избор на проекти по съответната покана се провежда заседание на УС на МИГ Харманли за приемане на резултатите от техническата оценка. УС на МИГ излиза с Решение за окончателното класиране на одобрените проекти.

Екипът на МИГ Харманли изготвя в края на всеки месец справка за статуса на изпълнение на сключените договори. Справката се представя на Изпълнителния директор, който я представя на Управителния орган на МИГ.

#### **Процедура 12 – Наблюдение на изпълнението на проектите**

Минимум два пъти годишно Изпълнителният директор на МИГ представя общ доклад за състоянието и напредъка по реализацията на проектите от стратегията пред УС на МИГ, на базата на информацията от Мониторинговата система.

Информирание на Общото събрание на МИГ относно прогреса и реализацията на проектите. Екипът на МИГ, на базата на информацията от системата за мониторинг, разработва подробен доклад за състоянието и напредъка по реализацията на проектите от стратегията, който се представя на редовните заседания на Общото събрание на МИГ поне веднъж годишно. Председателят на МИГ представя информацията пред Общото събрание на МИГ.

#### **Процедура 15 – Годишни доклади за отчитане на изпълнението на СМР, други доклади и справки за изпълнение на СМР, изисквани от УО на ПРСР.**

За целите на годишния доклад всички бенефициенти подават до 10 януари информация в МИГ Харманли за постигнатите резултати и срещнати трудности при изпълнението на проектите за предходната година. Структурата на индивидуалните доклади се разработва от екипа на МИГ и се представя от Изпълнителния директор на заседание на УС на МИГ Харманли за одобрение.

#### **Процедура 16 – Представяне на годишен доклад за отчитане на изпълнението на СМР до УО на ПРСР**

След изготвянето на годишния доклад за отчитане на изпълнението на СМР, Председателят на МИГ Харманли го внася за обсъждане на заседание на Общото събрание. След отразяване на бележките и препоръките, направени по време на заседанието на Общото събрание, УО на МИГ приема годишния доклад, след което доклада се представя до УО на ПРСР.

##### Времева рамка:

- До 31 януари – внасяне на годишния доклад за обсъждане на заседание на Общото събрание на МИГ Харманли
- До 5 февруари – отразяване на бележките и препоръките, направени по време на заседанието на Общото събрание
- До 10 февруари – заседание на УО на МИГ Харманли за приемане на годишния доклад
- До 15 февруари – внасяне на годишния доклад до УО на ПРСР

#### **Процедура 19 – Одити**

За постигане на прозрачност МИГ Харманли ще възложи провеждането на **счетоводен одит** на СМР на външен експерт-счетоводител. Предвижда се провеждането на одит за всяка календарна година и за целия срок на действие на СМР. За целта ще бъде обявена малка обществена поръчка (МОП) на базата на решение на УС на МИГ и заповед на изпълнителния директор. МОП ще бъде обявена веднага след старта на изпълнението на СМР, със срок 30 календарни дни. За отваряне на офертите ще се формира Комисия за избор. След избор на кандидат, се сключва договор за срока на действие на СМР на базата на решение на УС. Годишните одити са част от отчетите, които МИГ Харманли в качеството си на НПО, регистрирано в обществена полза, трябва да праща до 31 май в Централния регистър.

#### **Процедура 20 – Обновяване на СМР**

Процедурата се прилага когато е налице необходимост от обновяване на СМР по отношение на финансовите ѝ параметри и процедурите, както и при промяна на приложимото законодателство.

При договаряне на целия бюджет на СМР, МИГ Харманли внася заявление до УО на ПРСР за увеличаване на финансовата помощ, която ще касае само бенефициентите, но няма да касае издръжката на екипа и офиса на МИГ.

За целта екипът МИГ Харманли изготвя и обосновава ревизирано предложение за финансовите параметри на СМР: максималния размер на общия публичен принос за целия период на действие на стратегията, както и размерите на финансовата помощ по години, по оси и по мерки. Ревизираната СМР се внася от Председателя в Общото събрание на МИГ за обсъждане и одобрение, след отразяване на бележките и препоръките УС на МИГ Харманли утвърждава обновената СМР. След одобрение от страна на УС на МИГ, изпълнителният директор внася заявление до УО на ПРСР.

При възникване на необходимост от промяна на процедурите, както и при промяна на приложимото законодателство, МИГ Харманли изготвя и обосновава промяната в процедурите, или произтичащите промени в СМР в резултат на промяна в законодателството. Ревизираната СМР се внася в Общото събрание за обсъждане и одобрение, след отразяване на бележките и препоръките УС на МИГ Харманли утвърждава обновената СМР. След одобрение от страна на УС на МИГ се внася заявление до УО на ПРСР.

## 2. Описание на процеса на разработване на стратегията - методология и подход

### 2.1. Описание на процеса на създаване на МИГ и разработване на СМР- подход и стъпки:

Основният подход при реализацията на дейностите за създаване на МИГ Харманли и СМР е ЛИДЕР, опирайки се на неговите седем основни характеристики: СМР според обхванатата територия, подход „отдолу нагоре”, публично-частно партньорство, иновации, интегриран и мулти-секторен подход, работа в мрежи и коопериране. При разработването на СМР подхода ЛИДЕР беше допълнен с подхода на консултиране с гражданите при извеждане на дългосрочните приоритети за развитие на територията на МИГ Харманли и разработването на СМР. Населението е носител на тревогите и очакванията за бъдещето и тези очаквания бяха споделени по време на консултативните срещи, обобщени и трансформирани в стратегически приоритети на развитието. Основанията за този избор са: допълняемост към подхода ЛИДЕР, възможност за изготвянето на дългосрочна визия за устойчиво социално-икономическо развитие, демократичност на процеса на определяне на приоритети на развитието на територията на МИГ Харманли.

#### Принципи при разработването на СМР и създаването на МИГ Харманли:

- **Принцип на партньорство и прозрачност** - ангажиране на ключовите партньори от територията на община Харманли чрез анкетно проучване, провеждането на фокус-групи, както и формирането на експертни групи за подготовката на СМР, които допринесоха със своите мнения и предложения към разработването на стратегията, мерките за нейното реализиране, наблюдение и оценка на мерките. Този принцип гарантира съгласуването на различните становища и приоритети, както и прозрачност на процеса на разработване и реализация на СМР. Приложението на този принцип изисква провеждането на периодични консултации с жителите на община Харманли и в бъдеще, при изпълнението на СМР.
- **Принцип на съгласуваност:** СМР съответства на Програмата за развитие на селските райони и на другите политики на страната и ЕС. СМР допълва Плана за развитие на община Харманли до 2013 г.
- **Принцип на допълняемост:** регистрираната МИГ Харманли ще кандидатства и по други национални и международни програми, за да осигури допълнително финансиране за постигане на стратегическата цел и приоритети на СМР, както и устойчивост на МИГ и СМР след 2013 г.
- **Принцип на равенство между половете:** по време на разработването на СМР се търсеше равностойното участие на жените и мъжете в процеса на обсъждане и вземане на решения за стратегическите социално-икономически приоритети на местното развитие. Творческият и предприемаческият потенциал на жените е важен източник на икономически растеж и създаването на нови работни места. Ето защо специален акцент при подготовката на СМР беше работата с жени на територията на МИГ Харманли.
- **Активно включване на младите хора:** Активното участие на младите хора в решенията и действията на местно равнище е важна предпоставка за изграждането на по-демократично и проспериращо общество. Проблемите на младежите, свързани с тяхната професионална реализация и мястото им в обществения живот са водещ приоритет за Община Харманли. Младите хора бяха активни участници в процеса на разработване на СМР чрез участието си във фокус-групите, консултативните срещи, както и чрез участието си в експертните групи по подготовка на СМР.
- **Принцип на иновативност:** в процеса на разработване на СМР се ползваха иновативни методи за ангажиране на местното население за работа в мрежа и постигане на консенсус при определяне на стратегически приоритети – консултации с гражданите, популяризиране на СМР сред населението, изграждането на местен капацитет за реализиране на мерките от СМР. Принципът на иновативност е заложен и в самата стратегия – възможности за използване на подценявани или неизползвани ресурси, нови икономически дейности, нови форми на коопериране между бизнеса, НПО и местната власт.

**Методологията** на подготовка на СМР и създаването на МИГ Харманли обхваща следната логическа последователност от стъпки:

- Популяризиране на проекта и неговите цели. В периода юни 2009 – август 2010 г. бяха проведени 3 прес-конференции, 18 телевизионни репортажа, 10 публикации в местната преса, отразяващи обучения, работата на експертните групи, фокус групи, консултативни срещи, пресконференции. С цел по-добро очертаване на социалната проблематика бяха проведени 4 консултативни срещи в селата. Основните моменти и изводи от анализа и проучванията бяха представени на 3 консултативни срещи в града. Проведе се 1 допълнителна слеца с жени, на която присъстваха 20 заинтересовани жителки на общността. В тези срещи взеха участие 146 жители на община Харманли при заложен 140. Експертните групи провеждоха 7 консултативни срещи с населението, за да съберат мнения на специалистите, ключовите актьори и населението за перспективните икономически сектори на територията, както и за социалните проблеми, които да бъдат адресирани с конкретни мерки в стратегията за местно развитие. Бяха проведени 2 допълнителни срещи с представители на бизнеса и младежи. В тези прояви взеха участие 150 души при заложен 110.
- Социално-икономически анализ на територията и идентифициране на съществуващи и предишни дейности и инициативи в подкрепа на местното развитие, на базата на проведено кабинетно проучване, социологическо проучване

с 200 респондента и 4 фокус-групи. За участие във фокус групите бяха поканени представители на публичния сектор, НПО сектора, земеделски производители, представители на бизнеса. Участие взеха млади хора, представители на ромската общност и жени. Беше изготвен социално-икономически профил на територията на МИГ Харманли.

- Разработване и популяризиране на СМР и активно ангажиране на местната общност в процеса на нейното разработване. Идентифициране и ангажиране на местните неформални лидери. Бяха сформирани 3 експертни групи за подготовка на СМР, които проведоха 15 срещи, както и една работна група за изготвяне на окончателния вариант на стратегията. В рамките на две от срещите, експертни групи бяха обучени как се разработва стратегия за местно развитие.
- Изграждане на местен капацитет на територията на община Харманли за МИГ и реализация на СМР. Бяха проведени 2 обучения на местните лидери.
- Проведени бяха 6 двудневни обучения на екипа на екипа на потенциални МИГ и партньорските организации, като бяха покрити заложените в проекта показатели за участие на младежи и жени в процеса.
- В проявите на проекта бяха обхванати 100% всички идентифицирани неформални местни лидери младежи на възраст 18 – 30 г. и 100% всички идентифицирани неформални местни лидери жени. Същите бяха привлечени и в обученията по създаване на стратегия за местно развитие и в процеса по създаването ѝ.
- Изграждане на сътрудничество в рамките на обхванатата територия, сътрудничество с други МИГ и селски райони от страната и ЕС. Бяха проведени работни посещения за споделяне на опит в Западен Корк, Ирландия, в България бяха посетени проектите за МИГ Свиленград и МИГ Братя Даскалови. Домакинствани бяха срещи с екипи от проектите за МИГ Стамболово, МИГ Крумовград и МИГ Момчилград.
- Регистрация на МИГ Харманли като НПО в обществена полза – учреден и регистриран през април 2010 г., изграждане на капацитет на екипа на МИГ.
- Кандидатстване пред УО на ПРСР за изпълнение на СМР.

Реализацията на подготвителния проект премина през **три основни етапа**, които са взаимосвързани, взаимозависими и частично припокриващи се във времето, а именно:

- **Първи етап:** проучване на обхванатата територия и анализ на местния потенциал за развитие. На този етап бяха обобщени всички информационни източници, необходими за разработването на СМР, и събрани необходимите статистически данни и експертна информация за нейната подготовка. Беше изготвен социално-икономическия профил на базата на кабинетно проучване, допълнен с анализ на данните от социологическо проучване (чрез анкетни карти и фокус-групи).
- **Втори етап е на разработване на СМР.** В рамките на този етап беше разработен първи вариант на СМР, проведоха се обучения на екипа по проекта и местните лидери, свързани с разширяване на знанията и уменията за прилагане на Ос 4 ЛИДЕР от ПРСР, формираха се експертни групи за разработване на СМР, проведоха се консултации с населението по подготвения проект на СМР и беше изготвен окончателния вариант на стратегията.
- **Третият етап** е свързан с регистрацията и организационното укрепване на МИГ, както и популяризиране на стратегията и изграждане на капацитет сред местната общност за нейната реализация. Дейностите по популяризиране на стратегията продължават до края на м. ноември 2010 г.

## 2.2. Списък на партньорите и тяхната роля в разработването на стратегията

- **Община Харманли** – предостави за нуждите на проекта Центъра за икономическо развитие и туризъм, където се проведоха всички прояви (фокус групи, двудневни обучения, едnodневни обучения на местни лидери, експертните групи по подготовка на първи вариант на стратегията и специалната работна група за финализирането на стратегията, както и учредяването на МИГ). Предостави офис за нуждите на проекта, както и 67 000 лв. за стартиране на дейността му.
- **Демократичен съюз на жените – Харманли** – активна работа по привличане на жени, в т.ч. и млади жени в проявите на проекта. Подготовка на документите за регистрация.
- **„Диана сервиз“ ЕООД** се ангажира с обсъждането на организационната структура и институционалното изграждане на МИГ.

## 2.3. Консултанти и фасилитатори - вътрешни и външни, участвали в разработването на стратегията

- |  |                        |                       |
|--|------------------------|-----------------------|
| 1. Дияна Комитова – координатор на проекта | 9. Ина Порязова        | 21. Петранка Боразова |
| 2. Иванка Душкова                          | 10. Иванка Бойчева     | 22. Мария Славчева    |
| 3. Зоя Дамянова                            | 11. Ганка Дончева      | 23. Живко Добрев      |
| 4. Веселин Трендафилов                     | 12. Стефания Иванова   | 24. Георги Иванов     |
| 5. Здравко Сечков – национален консултант  | 13. Желязко Латинев    | 25. Тошо Спиридонов   |
| 6. Д-р Генка Рафаилова –                   | 14. Христо Братанов    | 26. Светла Николова   |
|  | 15. Володий Костадинов | 27. Митко Вълчев      |
|  | 16. Володи Христов     | 28. Ирена Карагочева  |



национален консултант  
7. Мирослава Стоянова  
8. Паулина Христова

17. Наталия Дрехарова  
18. Живко Желязков  
19. Маргарит Чанков  
20. Костадинка Иванова

29. Нели Малакова  
30. Пенка Чокова  
31. Генчо Дончев

### 3. Описание на ситуацията

#### 3.1. Събрани и оценени данни за територията (социални, икономически, природни и материални ресурси и т. н.):

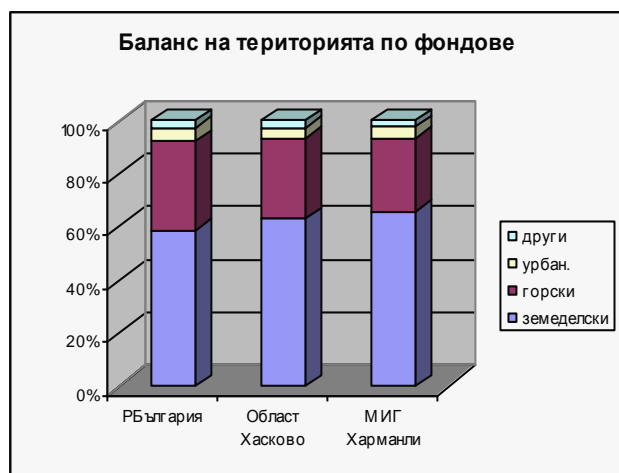
В рамките на подготвителния проект бяха проведени кабинетно проучване и анкетно проучване на 200 фирми, селскостопански производители, кооперации и НПО, работещи на територията на МИГ Харманли, както и 4 фокус-групи. Ползвани са данни от НСИ към 31.12.2007 г. и 31.12.2008 г. за стопанската активност на територията на МИГ, както и данни на НСИ за населението към 31.12.2009 г. и за периода 1999-2008 г., както и данните, преставени в аналитичната част на Плана за развитие на община Харманли за периода 2007 – 2013 г.

##### • Природни ресурси

Територията на МИГ Харманли е разположена на границата между Горно-тракийската низина, Сакар планина и полите на Източните Родопи. Две трети от населените места се намират в Сакар планина, а една трета в Източните Родопи. Територията се пресича от река Марица и притоците ѝ – реките Харманлийска и Бисерска. Общото количество вода за питейни нужди се черпи главно от кладенци. На територията на общината са изградени над 70 микроязовира и водоеми, използвани главно за напояване. Община Харманли е с обща територия от 694 625 дка, от които 420 998 дка са земеделска земя, в т.ч. обработваемата площ е 335 398 дка, а горската – 203 266 дка. Водните площи са 12 205 дка. Релефът и преходно-средиземноморският климат на територията определят голямото разнообразие на растителния и животински свят. Най-често срещаните дървесни видове са бял и черен бор, акация, орех, кедър, бреза, ясен. По долините на реките виреят върбата и тополата. Територията е обитавана от разнообразни биологични видове, по-значими от които са: белоглава потапница, див заек, киклици, пъдпъдък, фазани, яребици, гургулици, глигани, чакали и лисици. На територията могат да се видят и някои защитени животински видове, като черен щъркел, египетски лешояд, късопръст ястреб, змия-гушер и др.

##### • Баланс на територията

Територията на община Харманли е 694,6 кв.км и представлява 12,6% от територията на област Хасково.



Две трети от нея (66,02%) е земеделски фонд, 27,37 % горски фонд, 4,32% - урбанизирани територии и 2,29 % са заети от водни площи, площи за добив на полезни изкопаеми и транспорт. Тази структура показва наличието на благоприятни предпоставки (наред с климата и местните традиции) за развитие на земеделие на територията, наравно с повечето общини от област Хасково и насърчава развитието на предприемачеството в аграрната сфера през последните десет години. Делът на урбанизираните територии е относително висок (близък до средните стойности за страната – 4,99%) и показва наличието на сравнително добре изградена селищна мрежа, която да бъде пространствена опора за местното развитие на територията.

##### • Социални ресурси

Образователната система структурно е организирана в единадесет общински учебни заведения, в т.ч. три детски градини, две начални училища, пет основни училища, едно средно общообразователно училище и две държавни учебни заведения. Съществува ясно изразена неравномерна териториална дислокация на учебните заведения – от общо 25 населени места, само на територията на пет от тях функционира училища. Придвижването на децата до училището в опорните селища става с автобусен транспорт, осигурен от общината. Средното образование е съсредоточено само в общинския център – гр. Харманли, където се намира *Професионалната гимназия по текстил и електропромишленост*. Общината разполага с достатъчен сграден фонд, но материално-техническата база като цяло е остаряла, с висока степен на амортизираност и недостатъчна за нуждите на учебния процес. Свободната база не се отдава за други нужди, поради липсата на търсене. Въпреки, че най-значителното разходно перо в Общинския бюджет е „Образованието”, поддръжката на материално-техническата база остава на ниско равнище.

Таблица 4. Паралелки, учители и учаци в училищата в община Харманли

	паралелки	учители	учаци
--	-----------	---------	-------

I - IV клас	51	63	970
V - VIII клас	49	75	953
IX - XIII клас	18	32	340

Източник: община Харманли, данни за учебната 2008 - 2009 г.

През учебната 2008/2009 година в община Харманли са работили 9 училища с общо 2263 ученика и 170 учителя. Най-голям е броят на учениците до IV клас – 970 деца.

По данни на община Харманли през 2008 година на територията работят 3 целодневни детски градини с общо 606 места. Посещават ги общо 588 деца в 27 детски групи, от които 4 общо със 73 деца са полудневни. В тях работят 54 детски учители.

Образователната структура на населението на общината е относително неблагоприятна<sup>1</sup>, спрямо средните стойности за страната, но близка до образователната структура на област Хасково. Делът на лицата с висше образование е 4,1 % спрямо 9% средни стойности за България. Толкова е и делът на лицата с полувисше образование, като отклонението от стойностите на национално ниво не се регистрира. Делът на лицата със средно образование е близо една трета от всички - 31,6% (35,7% за страната) жители на територията. Сравнително висок е делът на лицата с основно и по-ниско образование (51,1%), което е с 8% по високо от стойностите за страната. Регистрирани са и 2,57% неграмотни лица, което е с две трети повече (1,7%) от средното за страната.

#### Медицински и социални грижи

Социалните дейности на територията са относително добре развити. Основната услуга с общински характер в това направление е функциониращият *Домашен социален патронаж*, който се развива от 1984 г, и Детска млечна кухня, която работи от 2000 г. В гр. Харманли има и изграден дом за възрастни хора, капацитета му е изцяло запълнен. На територията на МИГ Харманли (Община Харманли) има разкрити 5 клуба на пенсионера и 1 клуб на инвалида, като форма на социална интеграция.

На територията има четири регистрирани средства за подслон и места за настаняване с общо 114 легла в 63 стаи. В тях през 2008 година са реализирани общо 4065 нощувки от 2462 български и 1299 чужди граждани. В бъдеще тенденцията към застаряване на населението в общината все повече ще увеличава потребността от развитие на социалните услуги и дейности.

Здравното обслужване на населението на територията е организирано от добре изградена и структурирана мрежа от здравни заведения: МБАЛ–Харманли ООД, Амбулатория за индивидуална практика за специализирана медицинска помощ в договорни отношения с РЗОК Хасково с 9 практики; 2 медицински центъра, Амбулатория за индивидуална практика за първична медицинска помощ с 15 общопрактикуващи лекари, Амбулатория за индивидуална практика за първична дентална помощ с 18 практики, функционират 13 здравни кабинети в училищата, в това число 3 в детски градини.

#### Социални и етнически групи

В гр. Харманли има две ромски махали. Според статистиката там живеят около 3000 души. Условието, при които живеят, не са добри. Има електроснабдяване и ВиК, но социално-икономическите промени силно стесниха възможностите на представителите на етническите малцинства, конкретно ромската общност, да поддържат наличните или да построят нови жилищни постройки, съобразени с необходимите технически, нормативни и законови разпоредби. Мнозина търсят начини за разширяване на обитаемата площ, чрез строеж на постройки, които нарушават силно наличната инфраструктура на ромските квартали и не отговарят на законовите норми.

#### Културни традиции

Характерни за населените места в общината са традиционните панаири. Културни празници са: Трифоновски събор, „Поки”, поети с китари, Национални културни празници „Извора на Белоногата”. От занаятите са запазени златарството, сапунджийството, подковачеството и бакърджииството. Читалищната дейност има 135-годишна история. Действащи са 8 читалища, 2 от тях са в административния център. Традиционно за града е фолклорното танцово изкуство и хоровото пеене. Регистрираните НПО по закона за ЮЛНСЦ на територията на общината са **47**, от които активни са **18**. С най-дългогодишна дейност е Демократичен съюз на жените - Харманли, регистриран през 2003 г. Неформалните групи в общината са: художници, рокери, роми-евангелисти, производители на домашно вино и др. с около **30 изявени** лидери.

<sup>1</sup> Резултати от преброяване на населението и жилищният фонд към 31 март 2001 г., НСИ

- **Икономически данни**

Съгласно анализа в Общинския план за развитие (2007-2013 г.) местната икономика се характеризира с ясна изразена аграрно – промишлена структура, в която превес имат селскостопанските дейности растениевъдство и животновъдство. През първите години на 21 век значителни темпове на растеж бележат редица **промишлени** сектори като хранителновкусова, шивашка, мебелна и обувна промишленост, строителство и производство на строителни материали. С традиции в местната икономика е сектора на електропромишлеността. В сектор **растениевъдството** относително най-голям дял заемат зеленчукопроизводство, тютюнопроизводство, отглеждането на бостани, зърнено–хлебни и технически култури. **Животновъдството** е представено предимно чрез млекопроизводство и месопроизводство в секторите биволовство, говедовъдство и свиневъдство. **Търговската дейност** в общината се предопределя от нейното геостратегическо положение и преминаването през територията ѝ на редица важни и структуроопределящи национални и международни транспортни коридори. Поради тази причина най-силно са развити търговията с горива и петролни продукти, храни и дрехи, и в последните години поради близостта на общината до националната граница се развива и търговия с автомобили. **Услугите** в община Харманли се характеризират със сравнително добро равнище на развитие. С най-голям дял са банковият и застрахователен сектор, след това информационните и комуникационните услуги, а най-лабо в общината са представени консултантските и бизнес услугите – на практика почти липсват. С голям, но недобре развит потенциал в региона на община Харманли, е културният, селският и еко **туризъм**.

Структура на местната икономика

Таблица 5. Основни показатели на нефинансовите предприятия за 2008 година за територията на МИГ Харманли

	Брой единици	Произведена продукция	Приходи от обичайната дейност	Нетни приходи от продажби	Разходи за обичайната дейност	Печалба	Загуба
	Брой	хил.лв	хил.лв	хил.лв	хил.лв	хил.лв	хил.лв
<b>Общо</b>	<b>915</b>	<b>105940</b>	<b>204260</b>	<b>186960</b>	<b>188553</b>	<b>12937</b>	<b>3822</b>
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	52	14159	20711	11730	18900	2281	1570
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	4	669	689	616	533	128	61
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	80	35346	37955	34892	35090	1950	301
ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ	*	*	*	*	*	*	*
СТРОИТЕЛСТВО	20	16520	17309	16461	15605	1205	3
ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	523	17291	102579	100349	95878	5090	1050
ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	63	15335	17023	16344	15688	1064	516
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	62	1068	1529	1516	1507	119	149
СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	10	307	322	322	341	15	57
ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	13	850	1372	432	822	483	18
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	20	661	687	593	530	174	86
АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	4	38	38	38	29	8	0
ОБРАЗОВАНИЕ	4	180	245	174	243	7	6
ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	32	2905	3187	2890	3004	173	0
КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	4	336	336	336	145	198	0
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	23	130	133	132	93	42	3

Източник: Териториално статистическо бюро - Хасково, данни за 2008 г.

Общият брой на икономическите субекти на територията на общината през 2007 г. е 907, докато през 2008 г. е 915. Най-драстични промени се наблюдават в сектора „Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнес-услуги” – броят на икономическите субекти е намалял с 30 (от 43 на 13). Броят на стопанските субекти в *Селско, ловно и горско стопанство* е нарастнал от 46 на 52, но броят на предприятията от преработващата промишленост е намалял от 85 на 80. Интересно е да се отбележи, че в сектор *Създаване и разпространение на информация и творчески продукти* очевидно икономическите субекти са новорегистрирани такива, или започнали дейност през 2008 г., като в същото време те отчитат най-висока средна годишна заплата за 2008 г.

**Таблица 6. Безработица по общини в област Хасково**

Ниво на безработицата по общини	
Област/Община	%
Област Хасково	6.88
Маджарово	16.69
Стамболово	11.61
Симеоновград	10.05
Тополовград	9.65
Ивайловград	8.14
Минерални бани	8.02
<b>ХАРМАНЛИ</b>	<b>7.39</b>
Любимец	7.13
Хасково	6.85
Свиленград	6.81
Димитровград	4.71

Източник: Териториално статистическо бюро - Хасково, данни за 2008 г.

**Таблица 8. Брой безработни лица по данни на ДБТ**

Регистрирани безработни лица, 2007 г.	<b>1051</b>
Регистрирани безработни лица, 2008 г.	<b>873</b>
Регистрирани безработни лица, 2009 г.	<b>1101</b>
Регистрирани безработни лица, към април 2010 г.	<b>1176</b>

### Заетост и безработица

По данни на Териториалното статистическо бюро – Хасково, средният брой на наетия персонал през 2008 г. в общината е бил 4730 човека. Най-висок дял от тях – 1274 души, са били заети в преработващата промишленост, на второ място – 956 души са били заетите в търговията, а на трето – 497 души в сферата на образованието. Най-добре платени през 2008 година са били работещите в сферата на **СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ** със средна годишна работна заплата от 6763 лв, следвани от работещите в **ОБРАЗОВАНИЕТО** със средна годишна работна заплата от 6578 лв.

Община Харманли е с регистрирано ниво на безработица през 2008 г. над средното за област Хасково. Тя е на пето място в областта, с нива по-високи от тези в общините Димитровград, Свиленград, Хасково и Любимец. Наблюденията върху динамиката, състоянието и тенденциите в развитието на пазара на труда през последните години и ясно изразения сезонен характер на местната икономика показват, че сезонният фактор оказва решаващо влияние върху обхвата на входящия и изходящ поток от безработни през отделните месеци на годината. Пролетно-летният период на годината е свързан преди всичко с активизиране на фирмите от сферата на туризма, селското стопанство, строителството и търговията на открито, които са основен източник на работни места и заетост. След активното търсене на работници и специалисти за сезонните дейности от месец октомври се наблюдава активизиране предимно на входящия поток от безработни лица, който до края на годината постепенно се увеличава.

**Таблица 7. Общ брой на икономическите субекти, регистрирани на територията на община Харманли**

Икономически сектор	2007 г.	2008 г.
<b>О Б Щ О</b>	907	915
Селско, ловно и горско стопанство	46	52
Добивна промишленост	3	4
Преработваща промишленост	85	80
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия	1	1
Строителство	3	20
Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мот	520	523
Хотели и ресторанти	75	62
Транспорт, складиране и съобщения	63	63
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти		10
Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнесуслуги	43	13
Професионални дейности и научни изследвания		20
Административни и спомагателни дейности		4
Образование	2	4
Здравеопазване и социални дейности	34	32
Култура, спорт и развлечения		4
Други дейности, обслужващи обществото и личността	17	23

Източник: Териториално статистическо бюро - Хасково, данни за 2007г. и 2008 г.

Ограничените възможности на регионалната икономика извън туризма, ориентирана към хранително-вкусовата и машиностроителна промишленост, към производството на облекла, текстил и обувни изделия не осигуряват големи възможности за заетост, което значително натоварва пазара на труда през зимния период. В допълнение, търсенето на работна ръка в тези направления е епизодично и е свързано с характера на самото производство или с изпълнение на определени поръчки за производство. Влиянието на световната икономическа криза, рязкото свиване на инвестиционния поток, спадането на нивото на поръчките и намаляването на обема на производствената дейност в структуроопределящи за региона отрасли доведоха до извършване на структурни промени в заетостта на персонала от различни сектори на икономиката, в резултат на което през 2009 г. се формира голям входящ поток от безработни лица. При разпределението на безработните по възрастов признак най-високи стойности се регистрират за лица над 55 и до 25 годишна възраст.

- **Инфраструктурни данни**

#### Общинска пътна мрежа

Предвид географското положение и релефа на община Харманли, на нейната територия са изградени двата основни вида пътнотранспортна мрежа – ж.п. мрежа и сухопътна автомобилна мрежа. Последните са претърпели многократно развитие и реконструкции /като голяма част от тях и към момента се нуждаят от реконструкции/ и имат своя принос и отражение върху особеностите и степента на икономическото развитие на района. През територията преминава само една еднопосочна железопътна линия част от главната ж.п. линия “Калотина-София-Пловдив-Свиленград”. Участъкът е с дължина от 23 км, на който функционират 1 гара – Харманли и 2 спирки – с. Преславец и с. Бисер. Липсата на изградена ж.п. мрежа, обхващаща територията на общината, предопределя ниската ѝ степен на използваемост от местното население и предимно транзитния характер на ж.п. транспорта в района. Последният се използва предимно от промишлените предприятия /т.е. по – силно развит е товарния ж.п. превоз/. Община Харманли разполага с добре изградена автомобилна пътна мрежа, обхващаща всички населени места в общината. Изградената пътна мрежа на територията на общината включва общо 228,2 км пътища от републиканската пътна мрежа, от които 6 км са изградени след 2005 г. – нова пътна мрежа с трайна настилка, която е част от пътя между селата Коларово, община Харманли и Оряхово от община Любимец.

#### Комуникационна инфраструктура, информационно обслужване и медии

Съобщителната система в община Харманли осигурява осъществяването на няколко вида пощенски и съобщителни услуги, характерни за общинското равнище. Пощенското обслужване в населените места се осигурява от една Районна пощенска станция намираща се в общинския център гр. Харманли и 17 пощенски станции в по-големите населени места на общината. Териториалното поделение както и информационния център за региона на Български пощи ЕАД се намират в областния център гр. Хасково. Две от куриерските фирми имат офиси в гр. Харманли – СПИДИ и ЕКОНТ. Предлаганите услуги включват предоставянето на вътрешни и международни пощенски услуги, разпространение на печата, парично-преводна дейност и услуги по възложителство.

В общинския център гр. Харманли има изграден и функциониращ Информационен център. Центърът предоставя на гражданите на общината пълна информация за начина, реда и срока на извършването от Общината услуги, оказва съдействие на населението при попълването на различни формуляри, декларации и документи. В общинския информационен център чрез постоянни анкети се извършват допитвания до гражданите, както и се получава мнението им по различни въпроси свързани с дейността на общината. Той е изграден по проект на Съвета на Европа “Партньорство за демократично развитие на Харманли”.

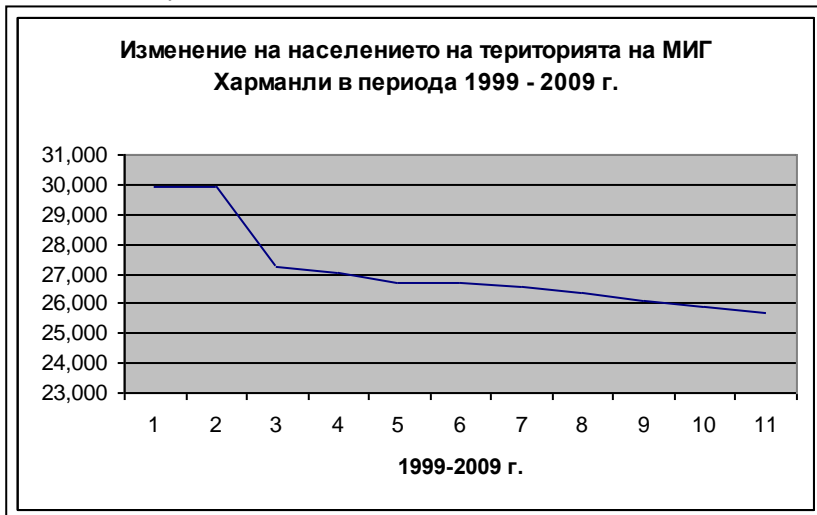
#### Водоснабдяване и канализация

Дължината на външната водопроводна мрежа е от порядъка на 130 км (37% от общата дължина на водопроводната мрежа на територията), а вътрешната – в рамките на населените места е 222,6 км (64% от общата дължина на уличната мрежа, за гр. Харманли – 81%). Външната мрежа е изградена на основата на азбестово-циментовите тръби (над 80%) и по европейските и националните стандарти не отговаря на изискванията за качество на подаваната питейна вода. Тя е стара, амортизирана и неефективно функционираща. Канализационната система на територията е с ниска степен на изграденост. Такава

съществува единствено в гр. Харманли, като има изграден един колектор с около 800 отклонения. КАНАЛИЗАЦИОННАТА СИСТЕМА на града отвежда отпадните води чрез изградени главни колектори в река Харманлийска. Към момента няма изградена пречиствателна станция за отпадни води. Пречиствателната станция за питейни води е пред пуск, като успешно са преминали 72 часовите проби и се очаква до края на 2010г. да бъде пусната в редовна експлоатация

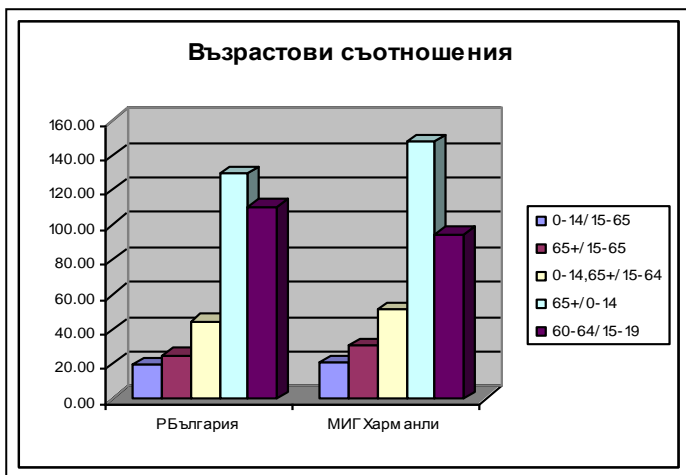
### 3.2. Описателен анализ на социално-икономическата ситуация

Човешките ресурси на територията са ключов фактор за нейното бъдещо развитие. Негативната тенденция



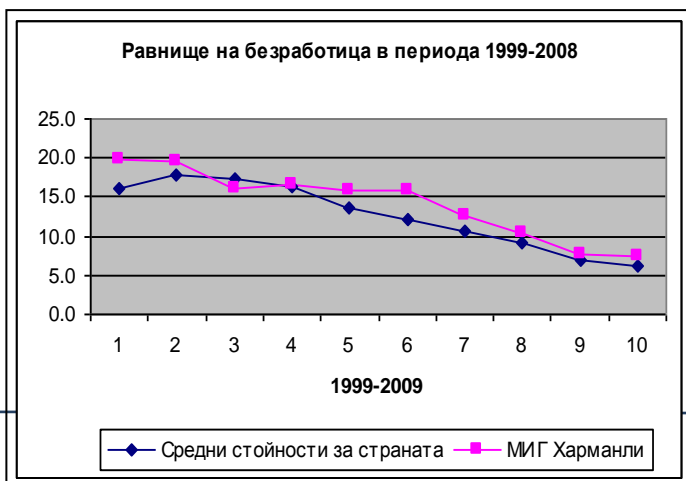
на намаляване броя на населението в РБългария е валидна и за община Харманли. След резкия спад на населението през 2001 г. обаче се наблюдава забавяне на темпа на намаление на населението (виж диаграмата, по данни на НСИ) и следване темпа на национално ниво. Може да се твърди със сигурност, че демографската картина в община Харманли е далеч по-благоприятна от други общини в област Хасково (Маджарово, Ивайловград,

Стамболово, Любимец, Минерални бани). На тази основа в СМР може да се прилагат и мерки, които предвиждат мобилизиране на повече трудови ресурси, но тези мерки следва да бъдат адекватно съобразени с образователната структура на населението на общината.



В резултат на течащите промени на преструктуриране на икономиката и концентрация на населението в големите градски центрове, територии, като напр. община Харманли се явяват в неблагоприятната ситуация на нетни донори на по-големите градове по отношение на по-високо образованата и квалифицирана работна сила в трудоспособна възраст. Тази тенденция, което не е характерна само за Харманли води до влошаване на възрастовата структура на населението и намалява

потенциала на територията за растеж и диверсифициране към дейности извън сектора на земеделието в дейности с по-висока принадена стойност, осигуряващи по-високо заплащане на труда и по-привлекателни за младите хора.



Настоящата възрастова структура на населението по данни на НСИ в общината показва, че делът на лицата в подтрудоспособна възраст е 15%, лицата в трудоспособна възраст са 59,7%, а лицата в надтрудоспособна възраст са малко над една четвърт (25,3%) от населението. Намалението на делът на населението в трудоспособна възраст е с близо 2% спрямо

2001 година, като темпа на намаление застива след 2007 година. Намалването на дела на населението в трудоспособна възраст е за сметка на увеличение на населението в трудоспособна възраст. Увеличението на тази група се допълва и от благоприятната тенденция на намаление на населението в над трудоспособна възраст, която изглежда трайна в периода 1999 – 2008 година. Видно и от графиката, може да се твърди, че възрастовите съотношения в общината са относително благоприятни и в средносрочен план икономическите дейности на територията са сравнително обезпечени с трудови ресурси.

Тенденциите в областта на безработицата на територията на общината, видно от графиката следват стойностите на този показател на национално ниво с по-широки девиации през 1999 и 2004 година. Това се обяснява със структурни проблеми на местната икономика. Нарастането на равнището на безработицата през 2009 година е отражение на проблемите в икономическото развитие на страната и световното стопанство като цяло. Нарастването на безработицата не е основание за тревога, защото при промяна на икономическия цикъл, очакванията са да има обръщане на посоката и увеличаване на заетостта. Докато равнището на безработицата не е проблем, може да се твърди, че структурата на регистрираните безработни лица се влошава. Нараства делът на продължително регистрираните безработни лица, увеличава се делът на лицата с ниска квалификация и/или образование, променя се етническият състав на безработните лица, като доминират представители на ромската общност

На основата на статистическите данни, проведените количествени и качествени проучвания, могат да се изведат следните тенденции за територията, обхваната от МИГ Харманли.

#### **Социални тенденции**

- Тенденция към намаляване на броя на жителите на територията на МИГ - община Харманли – (и съгласно данни на НСИ към 31.12.2009 г.) Тази тенденция е ясно изразена в селата, запазва на трайната тенденция към обезлюдяване на селата и концентриране на населението предимно в гр. Харманли - над 70%.
- Запазва се тенденцията на ниска раждаемост и застаряване на населението, увеличава се възрастовия дисбаланс на населението.
- Сезонната миграция е характерна за територията, поради факта, че Гърция се намира на 35 км от гр. Харманли.
- Преобладаващата част от населението на територията е с ниски доходи.
- Относително неблагоприятна възрастова структура на населението – резултат както от миграцията на млади и образовани хора, които не намират възможност за реализация на територията, така и от отрицателния естествен прираст на населението.
- Висок процент на ромското население, което е с ниска степен на образование и по принцип безработно. Слаб обхват на ромските деца в училищата.
- Недостатъчна работна ръка за засилване на ролята и дейността на читалищата.
- Особено тревожна е тенденцията на повишаване на дела на слабо образованите, повишава се неграмотността сред ромското население.
- Друга тревожна тенденция е деквалификацията на населението в трудоспособна възраст.
- Рисковата група на децата, отпаднали от училище, и свързаните с тях проблеми са особено остри в населените места със смесен етнически състав на населението, както и в населените места с компактни групи ромско население. Икономическите проблеми, равнището на бедност на населението, обезлюдяването на населените места и лошата пътна инфраструктура усложняват достъпа до училище за много деца и младежи.

#### **Технологични тенденции**

- Липса на туристическа инфраструктура - няма изградени бази за настаняване и хранене в населените места извън общинския център, няма изградени и поддържани туристически пътеки, посетителски центрове, не се предлагат анимации на територията
- Ниска степен на модернизация на животновъдните ферми – относително по-слабо развитие на животновъдството в сравнение с растениевъдството
- Слаба технологична и иновационна култура на местния бизнес



- Запазване на ниската технологична обезпеченост на местния бизнес, кооперациите и селскостопанските производители
- Непознаване на новите технологии, свързани както със самото производство, така и с опазване на околната среда
- Липсва сътрудничеството с науката и университетите – тенденцията се запазва

#### **Човешки капитал за развитие на технологиите и иновациите**

- Липса на учители по езици и информационни технологии, която поставя под въпрос качеството на образованието, дори и при наличие на училища и достатъчен брой ученици в тях
- Ограничен човешки ресурс за развитие на производството на базата на нови технологии (включително ниско образователно равнище на наличната работна ръка) и невъзможност за адаптация в конкурентната среда
- Профилът на професионалната гимназия на територията не отговаря на потребностите на бизнеса. Продължаваща тенденция на несъответствие между характеристиките на придобитата квалификация и реалното търсене на пазара на труда.
- Липсват достатъчно кадри за бизнеса. Единици от младите кадри с висше образование се завръщат в Харманли. Повечето търсят реализация в големите градове.
- Слаба адаптивност на човешкия ресурс в новите условия на социално и икономическо развитие
- Ограничени възможности за развитие на младите хора, водещи до увеличаване на миграционните процеси

#### **Икономически тенденции**

- Заетост – висок процент на безработица сред ромското население
- Ниско равнище на инвестиции на територията на общината – вътрешни и външни. Ниска атрактивност на територията в сравнение със съседните общини Свиленград и Хасково
- Недоизградена канализационна мрежа в населените места извън общинския център
- Липса на ресурси за подобряване и доизграждане на инфраструктура, необходима за развитие на бизнеса
- Слаба активност на стопанските субекти и липса на бизнес контакти
- Ограничен достъп до начален капитал и оборотни и инвестиционни ресурси за МСП
- Ниска конкурентност и ограничен достъп до пазари на местните предприятия
- Липса на информация по отношение изискванията на ЕС за качество и стандарти на продукцията
- Нисък дял на МСП в икономиката на общината и слаба експортна ориентираност на производството
- Ограничени възможности на общинския бюджет за инвестиране в местното икономическо развитие
- Липса на атрактивни за външни инвеститори общински обекти
- Затихване на икономическата активност на територията – изразяваща се в затваряне на промишлени предприятия и структуриране на местната икономика основно в секторите на земеделието и услугите

### 3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите и анализ на проблемите:

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ Харманли	
Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> <li>Природни дадености – съчетание на планини и равнини – Сакар, Източни Родопи, Тракия и Беломорска Тракия; две реки, гори, земята е съхранена чиста поради липсата на тежка промишленост, биологично разнообразие. Благоприятни климатични и почвени условия за развитие на селското стопанство – растениевъдство и животновъдство; наличие на обширни обработваеми земи и достатъчен горски фонд, създаващи предпоставки за развитие на сектори, като: земеделие, туризъм, дърводобив и дървопреработване;</li> <li>Местоположение – кръстопът – Бургас/Александруполис, София/Иstanbul, магистрала А1 и главен път Е80</li> <li>Културно-исторически дадености и наследство – много дейци на културата – творческа нагласа в населението, забележителности - Извора на Белоногата, Кастра Рубра – единствената останала пътна станция РИМ – Константинопол, черква над 170 г. “Св. Атанасий” – начало на образователното дело, Керван Сарай (500 г.), Гърбавият мост 1585 г., стъпката на Крали Марко, Менхир (Чучул камък), Дни на Белоногата.</li> <li>Относително добре развито селско стопанство – нови лозови масиви, диверсифицирана структура на растениевъдството – отглеждат се както зърнени култури, така и зеленчуци и плодове. Макар и не едромашабно, земеделието е относително конкурентно и осигурява доходи на голяма част от живеещите на територията.</li> <li>Сравнително добре развита система за социално подпомагане</li> <li>Традиции в областта на читалищната дейност и музейното дело - , 60 г. съхранено танцово и певческо изкуство – местна школа, 120 г. театрално изкуство, 115 г. хорово изкуство</li> <li>Наличие на неправителствени организации, които да координират проекти в областта на заетостта, образованието и културата.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ниска равнище на инвестиции на територията – вътрешни и външни. Ниска атрактивност на територията в сравнение със съседните общини Свиленград и Хасково</li> <li>Липса на туристическа инфраструктура - няма изградени бази за настаняване и хранене в населените места извън общинския център, няма изградени и поддържани туристически пътеки, посетителски центрове и други, не се предлагат анимации на територията. Влошено състояние историческите обекти.</li> <li>Затихване на икономическата активност на територията – изразяваща се в затваряне на промишлени предприятия и структуриране на местната икономика основно в секторите на земеделието и услугите.</li> <li>Относително неблагоприятна възрастова структура на населението – резултат както от миграцията на млади и образовани хора, които не намират възможност за реализация на територията, така и от отрицателния естествен прираст на населението.</li> <li>Недоизградена канализационна мрежа в населените места извън общинския център</li> <li>Ниска степен на модернизация на животновъдните ферми – относително по-слабо развитие на животновъдството</li> <li>Ниска технологична база и иновационна култура на местния бизнес</li> <li>Недостатъчно ефективно използване на историческото и културно наследство на общината.</li> </ul>

Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Изграждане на автомагистрала Марица – увеличаване на потока на пътници и товари, което да доведе до оживяване на съпътстващата трасето територия, създаване на нови работни места (временни и постоянни);</li> <li>• Участие в Националните оперативни програми, което да доведе до увеличаване на обема на публичните инвестиции на територията</li> <li>• Програмите, управлявани на равнище ЕС – Интеррег 4С, Програмата за развитие на Югоизточна Европа, ТГС България – Турция, ТГС България - Гърция</li> <li>• Предпоставки за ефективно развитие на земеделието съгласно селскостопанската политика на ЕС за периода 2007 – 2013 г., която отдава приоритет на екологосъобразното земеделие и запазване на установените земеделски традиции на територията. Активизирането на Програмата за развитие на селските райони.</li> <li>• Развитие на биологично земеделие.</li> <li>• Развитие на горското стопанство, дърводобива и дървообработвателния сектор.</li> <li>• Развитие на сектора на малките и средни предприятия чрез по-добра работа с финансовите инструменти и програми на ЕС.</li> <li>• Установяване на устойчиво трансгранично партньорство с Турция и Гърция</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Продължаване на финансовата и икономическата криза в България – невъзможност за осигуряване на финансиране за проектите по различните програми, както от публичния, така и от частния сектор.</li> <li>• Ниското равнище на вътрешно потребление ще направи невъзможна реализацията на произведеното от повечето малки предприятия, произвеждащи за вътрешен пазар.</li> <li>• Потенциално замърсяване на въздуха от „Марица Изток” – със сериозно въздействие върху качеството на живот и здравето на хората, атрактивността на територията като туристическа дестинация и частично земеделието;</li> <li>• Разпространение на ГМО в земеделието;</li> <li>• Опасност от горски и полски пожари на територията – съществен риск за развитието на територията;</li> <li>• Опасност от засушавания – резултат от глобалните промени в климата</li> <li>• Продължаваща интензивност на миграционния поток на населението в трудоспособна възраст към областни центрове в страната;</li> <li>• Запазване на тенденцията на отрицателен естествен прираст и последващо закриване на паралелки и учебни заведения;</li> <li>• Продължаващото несъответствие между образователното и квалификационно равнище на работната сила на територията;</li> <li>• Недостатъчно използване на финансовите инструменти на ЕСФ и ЕФРР в сферата на заетостта, образованието и здравеопазването.</li> </ul>

## Анализ на проблемите

Според участниците в **анкетното проучване (200 интервюта)** най-важните проблеми, които трябва да се разрешат на територията на МИГ Харманли, са на първо място „Подкрепата за развитието на малките предприятия” и решаването на проблема с високата базработицата (откриването на нови работни места).

Като втора важна група от проблеми са лошите пътища и инфраструктура, канализацията и водоснабдяването, и свързания с него проблем с питейна вода и пречиствателна станция.

Категорично е мнението на над половината от запитаните, още като първа посочена перспектива, че най-перспективно е развитието на селското стопанство. След това се нареждат търговията и леката промишленост.

Въпреки негативното влияние на кризата, над 40 процента от запитаните в общината твърдят, че имат потенциал за развиване на нов бизнес. Такъв потенциал виждат в себе си най-вече земеделците и собствениците и управители на фирми. Едва около една трета от представителите на НПО са отговорили положително на този въпрос.

Според анкетирания територията на МИГ Харманли трябва да се развива най-вече като селскостопански център с развита инфраструктура – за над половината от запитаните. На второ място тя трябва да е спокойно място за живеене с развити услуги, търговия и култура. След това се нареждат привличането на външни инвестиции и изграждането на модерни предприятия и икономически просперираща територия с развита хранително-вкусова и преработваща промишленост.

Приоритетните направления в работата на общината през следващите 5 години, според анкетирания, трябва да бъдат развитието на селското стопанство и преработващата промишленост, свързана с него – за 63 процента, и подкрепата за малките предприятия – за 48 процента.

На трето място, споделяно от около една трета от анкетирания, се нарежда идеята общината да помогне за превръщането на Харманли в център на лозарството и винарството в страната. Подпомагането на промишлеността и туризма се посочват от съответно 18 и 17 процента от запитаните.

**Над 80 процента от всички анкетирани изразяват готовност да участват в проекти, самостоятелно или съвместно с местното управление, за да се подобри икономическата и социална обстановка в общината. Тава е един много голям ресурс, който може да бъде използван при разработването на проекти в тази област.** Най-силно е изразено това желание сред представителите на НПО – над 90 процента биха се включили в подобни проекти.

Нужда от някакъв тип професионални обучения декларират почти половината от запитаните, като този дял е почти еднакъв за субектите, работещи в различни сфери на дейност. Най-желаното обучение е за умения, свързани със земеделието и фермерството. Почти една трета от анкетирания посочват нуждата от подобни професионални обучения. Първата позиция на тази позиция се дължи на големият интерес към нея на хората, които и в момента се занимават със земеделие – над две трети от тях посочват нуждата от подобни обучения.

На второ място – с малко над 10 процента от отговорите се нарежда компютърното обучение. Подобна нужда споделят една пета от представителите на НПО и над 10 процента от фирмите. За представителите на фирмите са важни и обученията в областта на маркетинга. Нуждата от маркетингови специалисти декларират над 10 процента от запитаните.

Малко над 10 процента от запитаните фирми, земеделци и НПО са ползвали някакъв тип финансиране по европейски програми. Най-висок е този дял сред земеделците – почти 20 процента, а най-нисък сред фирмите – по-малко от 5 процента от анкетирания. Близък до средния е дялът на НПО, който са получавали пари от ЕС – 10 процента. Малко над една четвърт от запитаните твърдят, че познават Програмата за развитие на селските райони. Това са най-вече земеделци – сред тях познаващите програмата са над 38 процента, и представители на НПО – със 27 процента. Най-слабо познаване на тази програма изследването регистрира сред фирмите – с дял от 15 процента, който е значително по-нисък от средния за изследваната съвкупност и от дяловете сред другите две сфери.

Причините за нежелание за кандидатстване по Програмата за развитие на селските райони са основно три.

Най-висок дял отговори – над 40 процента са дадени за позицията – „Ще изгубя средства и време, а няма да успея”. Неувереността в собствените възможности или пък това, че се смята, че печелят само „правилни” кандидати е най-силния мотив за неучастие в подобни конкурси.

На второ място анкетираните посочват липсата на необходим финансов ресурс за участие в подобен конкурс.

На трето място – с дял малко над 30 процента, е избрана причината, свързана с огромната бюрокрация, която съпътства един подобен проект и трудностите, които произтичат от това.

Независимо от това, дали субектите имат намерение да кандидатстват по програми на ЕС или не, почти 90 процента от анкетираните заявяват, че имат нужда от създаването на информационно консултантско бюро по националните и европейски програми. Тези, които не желаят осъществяването на подобна инициатива, са едва 3 процента. Таза нагласа е почти еднакво силна и при трите сфери на дейност, които разглеждаме.

Според участниците в проведените **четири фокус-групи** **ключовите проблеми и бариери за развитието на общината са застаряване на населението и миграцията на млади хора, липсата на кадри, техника и технологии за съвременно и конкурентоспособно селско стопанство, липсата на инвестиции за малкия и средния бизнес и модерна инфраструктура.** Същевременно участниците се обединиха около становището, че бъдещето на Харманли зависи от възраждане на традициите в търговията и селското стопанство, които са сектори с потенциал благодарение на географското разположение, природни ресурси и климат, от обединяването с други селища в региона по отношение на привличането на инвестиции и изграждане на съвременна транспортна и логистична инфраструктура. **Именно кръстопътното местонахождение на община Харманли се посочва като ключов фактор за благоприятно развитие, но заедно с динамично развиващо се винопроизводство, културно-историческо наследство, традиции в социална сфера и богатство от ценности.**

#### **Изводи на базата на кабинетното проучване, анкетното проучване и фокус-групите**

В рамките на анкетното проучване и фокус-групите, както и по време на консултативните срещи с населението на територията на МИГ Харманли се очертаха множество проблеми във всички области на общественно-икономическия живот на територията. Поради ограничените средства, предвидени за финансиране на стратегиите за местно развитие по линия на ПРСР, участниците в консултативните срещи и експертните групи се насочиха към решаването на следните проблеми, които да залегнат във фокуса на МСП:

**Проблемна област 1:** Благоприятните климатични и почвени условия, наличието на обширни обработваеми земи и горския фонд, както и наличието на традиции в селското стопанство създават добри предпоставки за устойчиво развитие на земеделието, вкл. биологично земеделие, на територията, както и свързаните с него преработвателна и хранителна и питейна индустрии, дърводобива и дървопреработването. Проблемните области, които трябва да се адресират чрез Стратегията за местно развитие, са липсата на кадри, техника и технологии за съвременно и конкурентно земеделие, опасности от горски пожари.

**Проблемна област 2:** Природните дадености и богатото културно-историческо наследство формират добра база за развитие на туризма на територията, чийто потенциал е недостатъчно използван. В Стратегията за местно развитие трябва да се акцентира както върху диверсифициране на туристическите услуги, така и върху изграждане на туристическата инфраструктура. По време на консултативните срещи беше препоръчано да се търсят възможности за съвместно развитие на туристически дейности със съседни общини с цел повишаване на атрактивността на предлаганите туристически продукти и услуги.

**Проблемна област 3:** Недостатъчната подкрепа за развитието на малките и средните предприятия на територията е друг съществен проблем, който трябва да бъде адресиран от Стратегията за местно развитие. Подкрепа за МСП е необходима както по отношение на осигуряване на финансиране за проекти, така и за изграждане на вътрешен капацитет – маркетингови умения, компютърни умения, капацитет за

разработване на проекти както към Програмата за развитие на селските райони, така и към националните оперативни програми.

**Проблемна област 4:** Като наболял за решаване проблем е липсата на канализация в малките населени места извън гр. Харманли, както и лошото състояние на средата – детски площадки, тротоари, спортни площадки.

**Проблемна област 5:** Почти 90 процента от анкетираните идентифицират необходимост от създаването на информационно-консултантско бюро по националните и европейските програми. Тези, които не желаят осъществяването на подобна инициатива, са едва 3 процента. МИГ Харманли успешно би могъл да съчетава тези функции.

**Проблемна област 6:** Нужда от някакъв тип професионални обучения декларира почти половината от запитаните, като този дял е почти еднакъв за субектите, работещи в различни сфери на дейност. Най-желаното обучение е за умения, свързани със земеделието и фермерството. Почти една трета от анкетираните посочват нуждата от професионални обучения.

**Проблемна област 7:** Положителен момент е готовността на над 40 процента от анкетираните да стартират нов бизнес, което е предпоставка за разнообразяване на местната икономика и повишаване на заетостта на работната сила. От друга страна, при липса на история на дейността новосъздадените предприятия трудно биха получили финансиране за първите етапи от своето развитие. СМР следва да подкрепи тази готовност, за да стартират нови стопански дейности на територията.

## 4. Цели на стратегията

### 4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие:

**Стратегическа цел:** Развитие на територията на МИГ Харманли като привлекателно място с преобладаващ дял на младите хора, живеещи на една подредена, озеленена и чиста територия, обезпечена със съвременна инфраструктура, модерни комуникации и промишленост, развито селско стопанство, преработваща промишленост и качествени услуги, които създават възможности за трудова и социална реализация.

**Приоритет 1.** Подобряване на конкурентоспособността на местните стопански субекти в областта на земеделието, промишлеността, туризма и услугите и разнообразяване на местната икономика чрез иновации

**Приоритет 2.** Подобряване качеството на живот и диверсифициране на възможностите за заетост на територията обхваната от МИГ.

**Приоритет 3.** Повишаване качеството на човешкия фактор и социалния капацитет на територията, обхваната от МИГ

### 4.2. Обвързаност с цели в други планови и стратегически документи - местни, регионални и национални:

- **Съгласуваност с Програмата за развитие на селските райони**

Националният Стратегически план за развитие на селските райони на България определя следните общи цели за периода 2007 – 2013г.

- Развитие на конкурентоспособни и основани на иновации земеделие, горско стопанство и хранително-вкусова промишленост.
- Опазване на природните ресурси и околната среда в селските райони.
- Подобряване на качеството на живот и разнообразяване на възможностите за заетост в селските райони.

Към постигането на тези цели са насочени специфични мерки по четирите оси на ПРСР. СМР за територията на МИГ Харманли включва само мерки от четирите оси на Програмата за развитие на селските райони и адресира и трите общи цели, цитирани по-горе.

- **Съгласуваност с Плана за развитие на Южен централен район за планиране**

СМР за територията на МИГ Харманли съответства на следните приоритети от Плана за развитие на Южен централен район за планиране за 2007 – 2013 г.

- Първи приоритет: Повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика, базирана на знанието;
- Четвърти приоритет: Опазване, възстановяване и устойчиво ползване на природното и културното наследство;
- Пети приоритет: Развитие на икономика, основана на местните ресурси;
- Шести приоритет: Укрепване на институционалния капацитет на регионално и местно ниво за подобряване процеса на управление и подпомагане на инициативи за регионално и местно развитие.

- **Съгласуваност със Стратегията за развитие на Област Хасково 2005 – 2015 г.**

СМР за територията на МИГ Харманли съответства на следните приоритети от Стратегията за развитие на Област Хасково:

- Приоритет 1: Развитие на конкурентоспособна и добре функционираща икономика.
- Приоритет 2: Развитие на модерно селско стопанство и селските райони

- Приоритет 3: Превръщане на туризма в печеливш и перспективен отрасъл
- Приоритет 5: Развитие и модернизация на инфраструктурата

- **Съгласуваност с Регионалната иновационна стратегия на Южен централен район за планиране**

СМР за територията на МИГ Харманли съответства на първи стратегически приоритет на Регионалната иновационна стратегия на Южен централен район: Повишаване на конкурентоспособността на МСП чрез иновации, с фокус върху повишаване на знанията и уменията на МСП за създаване и внедряване на иновации, насърчаване на технологичните трансфери, развитие на сътрудничеството между фирмите.

- **Съгласуваност с Плана за развитие на община Харманли 2007 – 2013 г.**

СМР за територията на МИГ Харманли съответства на първи, втори и четвърти приоритет в Плана за развитие на община Харманли:

- I приоритет: Създаване на предпоставки и условия за балансиран растеж на местната икономика чрез подпомагане и стимулиране на развитието на традиционните структуроопределящи отрасли.
- II приоритет: Преодоляване на различията между общински център и периферия и тенденцията към обезлюдяване на населените места в общината чрез повишаване на благосъстоянието на населението, увеличаване на заетостта, подобряване качеството на здравните и образователните услуги и подобряване на условията за работа, отдих, туризъм, спорт и култура.
- IV приоритет: Провеждане на активна политика на трансгранично сътрудничество с Република Гърция и Република Турция, подобряване на социалната инфраструктура и разширяване на кръга от социални дейности на общината.

#### 4.3. Специфични цели на СМР за територията на МИГ Харманли:

**Приоритет 1.** Подобряване на конкурентоспособността на местните стопански субекти в областта на земеделието, промишлеността, туризма и услугите и разнообразяване на местната икономика чрез иновации и съвременни практики.

##### Адресиране на проблемни области 1, 2, 3, 7

Специфични цели:

- Подобряване на икономическото състояние на земеделските стопанства и прилагане на съвременни практики за биологично производство
- Модернизиране на технологичната база и насърчаване на иновациите
- Развитие на туризма и услугите на територията на МИГ Харманли

Мерки:

- 121 Модернизиране на земеделските стопанства
- 226 Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности
- 311 Разнообразяване към неземеделски дейности
- 312 Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия
- 313 Насърчаване на туристическите дейности

**Приоритет 2.** Подобряване качеството на живот и диверсифициране на възможностите за заетост на територията обхваната от МИГ.

##### Адресиране на проблемна област 1, 2, 3 и 4

Специфични цели

- Подобряване на условията за живот на територията, обхваната от МИГ Харманли – селата
- Диверсифициране на възможностите за заетост



#### Мерки

- 321 Основни услуги за населението и икономиката в селските райони
- 322 Обновяване и развитие на населените места
- 311 Разнообразяване към неземеделски дейности
- 312 Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия
- 313 Насърчаване на туристическите дейности

**Приоритет 3.** Повишаване качеството на човешкия фактор и социалния капацитет на територията, обхваната от МИГ

#### **Адресиране на проблемни области 5 и 6.**

#### Специфични цели

- Изграждане на местен капацитет за изпълнение на СМР и ПРСР

#### Мерки

- 421 Между-териториално и транс-национално сътрудничество, само за подготвителна техническа помощ
- 431-1 Управление на МИГ, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия

#### **4.4. Цялостна стратегическа рамка:**

## Органограма на Стратегията за местно развитие – МИГ Харманли

**Стратегическа цел:** Развитието на територията на МИГ Харманли като привлекателно място с преобладаващ дял на младите хора, живеещи на една подредена, озеленена и чиста територия, обезпечена със съвременна инфраструктура, модерни комуникации, развито селско стопанство, преработваща промишленост и качествени услуги, които създават възможности за трудова и социална реализация.

**Приоритет 1.** Подобряване на конкурентоспособността на местните стопански субекти в областта на земеделието, промишлеността, туризма и услугите и разнообразяване на местната икономика чрез иновации

СЦ1.1 – Подобряване на икономическото състояние – мерки 121, 311 и 312

СЦ1.2 – Модернизиране на технологичната база – мерки 121, 226 и 312

СЦ1.3 – Туризъм и услуги – мерки 311, 312 и 313

**Приоритет 2.** Подобряване качеството на живот и диверсифициране на възможностите за заетост на територията обхваната от МИГ.

СЦ2.1 – Подобряване на условията за живот – мерки 321 и 322

СЦ2.2 – Диверсифициране на възможностите за заетост – мерки 311, 312 и 313

**Приоритет 3.** Повишаване качеството на човешкия фактор и социалния капацитет на територията, обхваната от МИГ

СЦ3.1 – Изграждане на местен капацитет за изпълнение на СМР и ПРСР – мерки 421 и 431-1

## 5. Описание на интервенциите

### 5.1. Мерки и дейности

СМР за територията на МИГ Харманли				
Код	Мярка	Бюджет, лева	Индикативен брой проекти	Максимална стойност на проект, лева
121	Модернизиране на земеделските стопанства	900 000	8	200 000
226	Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности	330 000	1	330 000
311	Разнообразяване към неземеделски дейности	200 000	4	150 000
312	Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия	900 000	8	300 000
313	Насърчаване на туристическите дейности	150 000	3	80 000
321	Основни услуги за населението и икономиката в селските райони	250 000	1	250 000
322	Обновяване и развитие на населените места	500 000	3	300 000
421	Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество	20 000	2	10 000
	<b>ВСИЧКО</b>	<b>3 250 000</b>	<b>30</b>	
431	МИГ и СМР	650 000		
	<b>ВСИЧКО</b>	<b>3 900 000</b>		

<b>Код на мярката:</b> 121	<b>Модернизиране на земеделските стопанства</b>
Описание на целите	<p>Мярката има следните <b>специфични цели</b>:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Подобряване на цялостната дейност и конкурентоспособност на земеделските стопанства чрез модернизирането на производствените условия и въвеждането на нови процеси и технологии, допринасящи за производството на качествени земеделски продукти</li> <li>Подобряване опазването на околната среда</li> <li>Спазване стандартите на Общността и подобряване на условията в земеделските стопанства по отношение сигурността и безопасните условия на труд, хигиената и хуманното отношение към животните.</li> </ul>
Обхват на мярката	Мярката "Модернизиране на земеделските стопанства" е насочена към подобряване на конкурентоспособността на земеделието на територията на МИГ Харманли чрез реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата и насърчаване

	<p>на въвеждането на нови технически и технологични решения.</p> <p><b>Мярката ще се изпълнява на територията на МИГ Харманли и съобразно разпоредбите на Наредба №8 от 3.04.2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярката.</b></p>
Допустими кандидати	<p>Финансова помощ се отпуска на:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>земеделски производители</i> за инвестиции в техните стопанства, свързани с една или няколко от дейностите по производство, съхранение или преработка <i>само на собствени земеделски продукти</i>, както и подготовка на продукцията за продажба;</li> <li>2. <i>признати организации на производители</i> за инвестиции, които са от полза на цялата организация на производителите и са свързани с една или няколко от основните земеделски дейности по производство и/или съхранение на земеделски продукти, произведени от техните членове, както и подготовка на продукцията за продажба.</li> </ol> <p><b>Кандидатите</b> трябва да отговарят на <b>следните условия</b>:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. да са регистрирани като земеделски производители по реда на <i>Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители</i></li> <li>2. икономическият размер на земеделското стопанство на кандидата да бъде поне 1 икономическа единица (ИЕ);</li> <li>3. да използват земеделски площи с размер не по-малък от 1 ха или 0,5 ха за трайни насаждения и/или лозя, с изключение на кандидатите, които са били одобрени за подпомагане по мярка "Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране" от ПРСР;</li> <li>4. юридическите лица да са получили минимум 50 % от общия доход за предходната година от земеделски дейности, преработка на земеделска продукция и/или услуги, директно свързани със земеделски дейности, включително от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности и услуги;</li> <li>5. юридическите лица да са регистрирани по <i>Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията или да са държавни предприятия, включително създадени по Закона за Селскостопанската академия</i>;</li> <li>6. едноличните търговци и юридическите лица – търговци, да са вписани в търговския регистър към Агенцията по вписванията;</li> <li>7. юридическите лица да са функционирали най-малко 6 месеца преди датата на подаване на заявлението за подпомагане и да имат за предходната финансова година минимум левовата равностойност на 3500 евро доход от земеделски дейности, преработка на земеделска продукция и/или услуги, директно свързани със земеделски дейности, включително от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности и услуги.</li> <li>8. нямат изискуеми задължения към ДФ "Земеделие";</li> <li>9. нямат изискуеми публични задължения към държавата;</li> <li>10. не са в открито производство за обявяване в несъстоятелност или не са обявени в несъстоятелност – за ЕТ и юридически лица - търговци</li> <li>11. не са в производство по ликвидация - за ЕТ и юридически лица - търговци</li> </ol> <p><b>Допълнителни условия:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- В случай че кандидатът изпълнява проект по мярка "Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти" от ПРСР и не е подал заявка за окончателно плащане по същата мярка, той не може да кандидатства по настоящата;</li> <li>- Всеки ползвател може да кандидатства за помощ по нов проект след окончателно плащане или отказ за извършване на такова плащане на финансовата помощ за предишен проект във всеки един от следните случаи:</li> </ul> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. предишният проект е одобрен за финансиране по тази мярка;</li> <li>2. предишният проект е одобрен за финансиране по реда на Наредба № 14 от 2001 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за инвестиции в земеделски стопанства по Специалната предприемаческа програма на Европейския съюз за развитие на земеделското и селските райони в Република България (САПАРД) (ДВ, бр. 50 от 2001 г.) (Наредба № 14 от 2001 г.) и той е за същия тип инвестиции, изцяло или частично, като проекта,</li> </ol>

	<p>за който се кандидатства.</p> <p><b>Кандидатите трябва да имат постоянен адрес – за физическите лица, и седалище – за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на МИГ Харманли.</b></p>
<p>Допустими дейности</p>	<p><i>Дейности за подобряване на цялостната дейност и конкурентоспособност на растениевъдството и животновъдството на територията на община Харманли, Наредба №8 от 3.04.2008 г., имайки предвид ограниченията по чл. 12, ал. 1 от Наредба 23.</i></p> <p>По мярката се подпомагат кандидати, чиито проекти водят до подобряване на цялостната дейност на земеделското стопанство чрез дейности, описани в Наредба №8 за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "Модернизирани земеделски стопанства" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г., издадена от министъра на земеделието и храните:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. внедряване на нови продукти, процеси и технологии и подобряване на наличните производствени материални и/или нематериални активи, и/или</li> <li>2. подобряване на вертикалното сътрудничество с производителите и преработвателите на земеделски продукти, и/или</li> <li>3. опазване на околната среда, включително с намаляване на вредните емисии и отпадъци, и/или</li> <li>4. увеличаване използването на възобновяеми природни ресурси и подобряване на ефективността на използването при производството суровини, и/или</li> <li>5. подобряване условията на труд, и/или</li> <li>6. подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство, и/или</li> <li>7. подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти, и/или</li> <li>8. подобряване на възможностите за производство, преработка и маркетинг на биологични земеделски продукти.</li> </ol>
<p>Допустими разходи</p>	<p>Допустими са разходите, определени в Наредба №8 от 3 април 2008 г. (Министерство на земеделието и храните):</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <b>закупуване, строителство или обновяване на сгради и друга недвижима собственост</b>, използвана за земеделското производство на ниво стопанство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда, включително <i>торосъбирателни площадки, складове за съхранение на биомаса, недвижими активи за третиране на отпадъчни води/утайки, съоръжения за съхранение на силаж;</i></li> <li>2. <b>закупуване и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване</b>, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за: <ol style="list-style-type: none"> <li>а) опазване компонентите на околната среда;</li> <li>б) получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските дейности на стопанството, чрез използването на биомаса;</li> <li>в) подобряване на енергийната ефективност;</li> </ol> </li> <li>3. <b>създаване и/или презасаждане на трайни насаждения</b>, включително: <ol style="list-style-type: none"> <li>а) трайни насаждения от десертни лозя;</li> <li>б) медоносни дървесни видове за производство на мед;</li> <li>в) други бързорастящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия;</li> </ol> </li> <li>4. <b>инвестиции за достигане съответствие със стандарти на Общността</b> съгласно <i>приложение № 9 от Наредба №8 от 3.04.2008 г.;</i></li> <li>5. <b>инвестиции за пчеларство:</b> <i>транспортни средства и съоръжения, в т. ч. съоръжения за рационализиране на подвижно пчеларство, за съхраняване и първична преработка на пчелен мед и други пчелни продукти, технологични линии, цялостно пчеларско оборудване и оборудване за развъждане на пчели майки;</i></li> <li>6. <b>реhabилитация на съществуващи и изграждане на нови дренажни съоръжения</b> и свързана с тях малка инфраструктура, както и закупуване на техническо оборудване за тяхната експлоатация;</li> </ol>

	<p>7. <b>закупуване на земя</b>, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за земеделските производствени дейности и/или за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения;</p> <p>8. <b>закупуване на специализирани земеделски транспортни средства</b>, включително камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукция, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици;</p> <p>9. <b>инвестиции за напоителни съоръжения и оборудване за рехабилитация и/или подобряване на съществуваща мрежа в стопанството</b>, включително нови тръбопроводи, системи за капково напояване, инсталации за дъждуване, малки помпени станции, технически средства и съоръжения за съхраняване и/или опазване на водата;</p> <p>10. <b>достигане на съответствие с международно признати стандарти</b>, като:  а) въвеждане на системи за управление в земеделските стопанства като ISO 9000: 2005; ISO 9001: 2000; ISO 14001: 2004 (EMAS); ISO 22000: 2005; ISO/TR 10013: 2001; ISO 19011: 2002; ISO 27001; системи за управление, базирани на информационни технологии, и др.;</p> <p>б) подготовка за сертификация по HACCP (<i>Анализ на опасностите и контрол на критичните точки</i>);</p> <p>в) въвеждане на <i>Добри производствени практики</i> в земеделските стопанства;</p> <p>11. <b>закупуване на софтуер</b>;</p> <p>12. <b>разходи, свързани с проекта</b>, в т. ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, придобиване на ноу-хау, патентни права и лицензии, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявление, така и по време на неговото изпълнение. Тези разходи не трябва да надвишават 10 % от общите допустими разходи и действително платените.</p> <p><b>Допълнителни условия за допустимост на разходите:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Допустимите разходи за изработка на бизнес план като част от разходите не могат да надвишават 5% от общите допустими разходи и 1 % от общите допустимите разходи в случай на проекти само за машини и оборудване за обработване на почвата и за прибиране на реколтата, включително трактори и комбайни;</li> <li>- Допустимите разходи за закупуването на земя, сгради и друга недвижима собственост не могат да надхвърлят: <ol style="list-style-type: none"> <li>1) 10 % от разликата между: <ol style="list-style-type: none"> <li>а) допустимите разходи по проекта, предварително намалени с разходите за закупуване на земя, сгради и друга недвижима собственост и</li> <li>б) разходите, свързани с проекта, в т. ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, придобиване на ноу-хау, патентни права и лицензи</li> </ol> </li> <li>2) данъчната им оценка към датата на придобиване или към датата на подаване на заявлението за подпомагане в зависимост от това коя от двете оценки е с по-ниска стойност</li> </ol> </li> <li>- Закупуването чрез финансов лизинг на активите по т. 2, 4, 5, 6, 8, 9 и 11 е допустимо при условие, че ползвателят на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявката за окончателно плащане за същия актив;</li> </ul>
Недопустими разходи	<p><i>Спазват се провизиите в Наредба №8 от 3.04.2008 г. и в Наредба №23 от 18.12.2009 г.</i></p> <p><b>Недопустими са следните видове разходи:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Закупуване на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;</li> <li>2. Данъци, с изключение на невъзстановимия данък добавена стойност, когато е поет действително и окончателно от получатели на помощта, различни от лицата, които не подлежат на облагане с данък съгласно чл. 4, параграф 5, първа алинея от Шестата директива на Съвета 77/388/ЕИО от 17 май 1977 г. (OBL 145, 1977 г.) относно хармонизацията на законодателството на страните членки за данъците върху оборота- Обща система на ДДС: единна основа за изчисляване;</li> <li>3. Оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховка, както и разходи,</li> </ol>

	<p>свързани с договор за лизинг и печалба за лизингодателя;</p> <p>4. Банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви, глоби, неустойки;</p> <p>5. Принос в натура;</p> <p>6. Изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии;</p> <p>7. Доставка или услуга или част от доставка/услуга, за които кандидатът не е представител три независими ценови оферти при доставка/услуга на стойност над левовата равностойност на 15 000 евро;</p> <p>8. Търговия на дребно;</p> <p>9. Закупуване на права за производство на земеделска продукция;</p> <p>10. Закупуване на животни, едногодишни растения и тяхното засаждане;</p> <p>11. Закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, над пазарната им стойност;</p> <p>12. Сертификация по HACCP (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки) и по други международно признати стандарти;</p> <p>13. Инвестиции, които представляват обикновена подмяна;</p> <p>14. Плащания в брой с изключение на разходи за застрахователни премии;</p> <p>15. Инвестиции, за които е установена функционална несамостоятелност и/или изкуствено създадени условия за получаване на помощта с цел осъществяване на предимство в противоречие с целите на мярката;</p> <p>16. Разходите за изготвяне на бизнес план са недопустими в случаите, когато кандидатът е одобрен за подпомагане по мерки "Създаване на стопанства на млади фермери" или "Подпомагане на полу пазарни стопанства в процес на реструктуриране" от ПРСР и ведно с одобрения проект по тези мерки е представил бизнес план, изготвен от Националната служба за съвети в земеделието;</p> <p>17. Закупуване на недвижим имот;</p> <p>18. Разходи, направени преди датата на подписване на договора за финансово подпомагане, с изключение на тези, за които обратното е изрично посочено;</p> <p>19. Разходи за дейности, подпомагани по друг проект или програми на ЕС;</p> <p>20. Мита, акцизи, такси;</p> <p>21. Лизинг с изключение на финансов лизинг за закупуване на машини, съоръжения и оборудване;</p> <p>22. Закупуване чрез финансов лизинг на активи по т.21, когато ползвателят на помощта не става собственик на съответния актив до датата на подаване на заявката за окончателно плащане за същия актив;</p> <p>23. Не се предоставя финансова помощ за проекти, включващи инвестиции, които не отговарят на разпоредбите на Закона за опазване на околната среда и Закона за водите;</p> <p>24. Не се предоставя финансова помощ за проекти, включващи инвестиции в местата по националната екологична мрежа Натура 2000, когато тези инвестиции не отговарят на изискванията на Закона за биологичното разнообразие и съответните подзаконови нормативни актове за неговото прилагане, както и предвидените ограничения в заповедите за определянето на тези места и плановете за управлението им.</p>
<p>Финансови параметри за проектите (минимален и максимален размер)</p>	<p>Минималният размер на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 3 500 евро. Максималният размер на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 100 000 евро.</p> <p>Допустими са авансово, междинно и крайно плащане на бенефициентите, като са приложими разпоредбите на Наредба №8 на Министъра на земеделието и храните.</p> <p>Всеки ползвател може да кандидатства за помощ по нов проект след окончателно плащане или отказ за извършване на такова плащане на финансовата помощ за предишен проект.</p>
<p>Размера на финансовата помощ (в % за различните видове</p>	<p>Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер на:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. 60 % от общите допустими разходи за млади фермери в необлагодетелствани райони и/или в обхвата на местата по националната екологична мрежа Натура 2000;</li> <li>2. 50 % от общите допустими разходи за млади фермери в райони, различни от необлагодетелстваните и извън обхвата на местата по националната екологична мрежа Натура</li> </ol>

<p>бенефициент и)</p>	<p>2000;</p> <p>3. 50 % от общите допустими разходи за земеделски производители в необлагодетелствани райони;</p> <p>4. 40 % от общите допустими разходи за земеделските производители, които не отговарят на условията от т. 1 до т. 3 включително.</p> <p><b>Млади фермери</b> са физически лица и еднолични търговци на възраст от 18 навършени до 40 ненавършени години <b>към датата на подаване на заявлението за подпомагане.</b></p> <p><b>Земеделски производители в необлагодетелствани райони</b> по смисъла на ал. 1 и 2 са лица, за които са изпълнени едновременно следните условия:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. дейностите, които се финансират, се намират в населено място, чието землище попада в необлагодетелстван район;</li> <li>2. най-малко 75 % от обработваната от кандидата земя се намира в необлагодетелстван район.</li> </ol> <p><b>Земеделски производители в местата по националната екологична мрежа Натура 2000</b> по смисъла на ал. 1 и 2 са лица, за които са изпълнени следните условия:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. дейностите, които се подпомагат, се намират в местата по националната екологична мрежа Натура 2000, <i>и/или</i></li> <li>2. движимите активи, които се подпомагат, се използват за дейности в местата по националната екологична мрежа Натура 2000.</li> </ol> <p><b>Финансовата помощ се увеличава с 10 % за:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. инвестиции, директно свързани с производството на мляко;</li> <li>2. инвестиции в сгради и оборудване с цел подобряване на енергийната ефективност на земеделското стопанство на кандидата;</li> <li>3. инвестиции, свързани с производството на биогаз посредством използване на органични отпадъци, получени от земеделската дейност на стопанството на кандидата или от местно производство;</li> <li>4. инвестиции, свързани с производството на електричество или топлинна енергия посредством преработка на биомаса, вкл. строителство или обновяване на складове за биомаса (за посрещане на собствени енергийни нужди на земеделската дейност на кандидата);</li> <li>5. инвестиции за създаване и/или презасаждане на бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия;</li> <li>6. инвестиции на ниво стопанство във водоспестяващи технологии, вкл. съоръжения за съхранение на водата, и пречистване на отпадъчни води от производството.</li> </ol>
<p>Критерии за избор на проекти</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Проектът предлага дейности за привеждане на съществуващите земеделски стопанства в съответствие с изискванията на Общността</li> <li>2. Проектът е за биологично земеделие</li> <li>3. Проектът е за създаване и/или възстановяване на трайни насаждения</li> <li>4. Кандидатът е жена и/или млад фермер, който е физическо лице или едноличен търговец на възраст от 18 навършени до 40 ненавършени години, към датата на кандидатстване, или е одобрен по мярката «Създаване стопанства на млади фермери»</li> <li>5. Кандидатите не са получавали подкрепа от Общността за подобна инвестиция.</li> <li>6. Инвестицията е директно свързана с дейности съгласно чл. 6 (2а) на Наредба № 8 от 3.04.2008<sup>2</sup></li> </ol>

<sup>2</sup> (2а) (Нова - ДВ, бр. 9 от 2010 г., в сила от 03.08.2009 г. и се прилага за проекти, подадени след тази дата и одобрени след 01.01.2010 г.) Финансовата помощ по ал. 2 се увеличава с 10% за:

1. инвестиции директно свързани с производството на мляко;
2. инвестиции в сгради и оборудване с цел подобряване на енергийната ефективност на земеделското стопанство на кандидата;
3. инвестиции свързани с производството на биогаз посредством използване на органични отпадъци получени от земеделската дейност на стопанството на кандидата или от местно производство;
4. инвестиции свързани с производството на електричество или топлинна енергия посредством преработка на биомаса включително строителство или обновяване на складове за биомаса (за посрещане на собствени енергийни нужди на земеделската дейност на кандидата);
5. инвестиции за създаване и/или презасаждане на бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на био-енергия;



	<b>Теглата на отделните критерии са представени в Приложение № 3</b>
Държавни помощи	Правилата за минимална помощ не са приложими към мярката.

<b>Код на мярката: 226</b>	<b>Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности</b>
Описание на целите	Цел на мярката: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Възстановяване на горите, пострадали от горски пожари и други природни бедствия – няма да се прилага в рамките на СМР</li> <li>• Въвеждане и подобряване на превантивни дейности за намаляване на опасността от горски пожари.</li> </ul>
Обхват на мярката	<b>Мярката ще се изпълнява на територията на МИГ Харманли и съобразно разпоредбите на Наредба №20 от 7.07.2008 г. на МЗХ за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярката.</b>  Финансова помощ се предоставя за: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Превантивни дейности срещу горски пожари – територията на община Харманли, която изцяло е покрита от МИГ Харманли, и е в групата общини с висок риск от горски пожари</li> </ul>
Допустими кандидати	1. Общини 2. Държавни горски стопанства (ДГС), държавни ловни стопанства (ДЛС), дирекции на национални паркове (ДНП) и научноизследователски горски стопанства, управляващи гори и земи от държавния горския фонд.  <b>Допълнителни условия:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Кандидатите по т. 1, които се явяват възложители по чл. 7 и чл. 14, ал. 4 и 5 от Закона за обществените поръчки (ЗОП) и чл. 1, ал. 4 от Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки (НВМОП), приета с Постановление № 249 на Министерския съвет от 2004 г. (обн., ДВ, бр. 84 от 2004 г.; попр., бр. 93 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 59 от 2005 г. и бр. 53 от 2006 г.) могат да проведат съответните процедури за избор на изпълнител/и на дейностите, за които се кандидатства за подпомагане, и преди одобрението от МИГ/РА на представения проект, но не по-рано от 6 месеца преди датата на кандидатстване;</li> <li>- Кандидатите нямат изискуеми задължения към ДФ "Земеделие";</li> <li>- Проектите на кандидати по т. 1 са допустими за подпомагане, в случай че предвижданите дейности съответстват на приоритетите на общинския план за развитие на съответната община, приет с решение на общинския съвет.</li> <li>- Финансова помощ не се предоставя по реда на тази наредба при условие, че за същата инвестиция кандидатът е получил публична финансова помощ от националния бюджет и/или от бюджета на Европейския съюз;</li> <li>- Не се предоставя финансова помощ за проекти, оказващи отрицателно въздействие върху околната среда.</li> <li>- Не се предоставя финансова помощ за проекти в местата по националната екологична мрежа Натура 2000, които не отговарят на изискванията на Закона за защитените територии, Закона за биологичното разнообразие и съответните подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане, както и предвидените ограничения в заповедите за определянето на тези места и плановете за управлението им.</li> </ul>

6. инвестиции на ниво стопанство във водоспестяващи технологии, вкл. съоръжения за съхранение на водата, и пречистване на отпадни води от производството.

<p>Допустими дейности</p>	<p>Съгласно Наредба 20 финансова помощ се предоставя за инвестиции в следните превантивни дейности:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. създаване или подобряване на противопожарна инфраструктура – лесокултурни прегради, противопожарни просеки, минерализовани ивици;</li> <li>2. закупуване на оборудване за противопожарни депа и защитни средства, съгласно Наредба 30 за условията и реда за извършване на противопожарни мероприятия в горския фонд и опазване на горите от пожари;</li> <li>3. изграждане и подобряване на хеликоптерни площадки;</li> <li>4. изграждане и подобряване на водоизточници за борба с пожарите;</li> <li>5. строителство и подобряване на наблюдателни пунктове, закупуване на средства за наблюдение и комуникация;</li> <li>6. изграждане и подобряване на горски пътища в гори с висока степен на риск от пожари;</li> <li>7. разнообразяване на видовия състав, чрез превръщане на иглолистните култури в широколистни или смесени дървостои, с изключение на иглолистните месторастения.</li> </ol> <p>Горските пътища, допустими за подпомагане по тази мярка, трябва да обслужват противопожарната инфраструктура и дейности в горите и да не надхвърлят 1 500 линейни метра дължина.</p> <p>При изпълнение на дейностите кандидатите спазват разпоредбите на Наредба 20 на Министъра на земеделието и храните.</p>
<p>Допустими разходи</p>	<p>По условията и по реда на тази наредба допустими за съфинансиране ще бъдат разходи, които са:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Действително извършени и платени за стоки/услуги през периода на извършване на дейността;</li> <li>2. За разходи, надвишаващи левовата равностойност на 15 000 евро, се изисква представяне на най-малко три съпоставими независими оферти в оригинал, с цел определяне на снователността на предложените разходи, в случай че кандидата не е възложител по смисъла на Закона за обществените поръчки (ЗОП) и Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки (НВМОП).</li> <li>3. За разходи, извършени преди датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатите при подаване на заявлението за подпомагане представят всички документи от проведената, съгласно изискванията на ЗОП или НВМОП, процедура за избор на изпълнител.</li> </ol>
<p>Недопустими разходи</p>	<p>Финансова помощ <b>НЕ</b> се предоставя за разходи за:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. закупуване на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;</li> <li>2. закупуване на земя и сгради;</li> <li>3. данък добавена стойност (ДДС), който подлежи на възстановяване;</li> <li>4. лизинг;</li> <li>5. оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховка;</li> <li>6. банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;</li> <li>7. принос в натура;</li> <li>8. доставка и/или дейност, чиято стойност възлиза на повече от левовата равностойност на 15 000 евро, за която кандидатът, който не е възложител по смисъла на ЗОП и НВМОП, не е получил най-малко три независими оферти;</li> <li>9. закупуване на нови машини и оборудване над пазарната им стойност;</li> <li>10. инвестиции, които представляват „обикновена подмяна“, с изключение на случаите на презалесяване;</li> <li>11. плащания в брой, с изключение на разходи по застрахователни премии.</li> </ol> <p>Финансова помощ <b>НЕ</b> се предоставя и за видовете разходи, описани в чл. 12 от Наредба 23.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. изграждане и обновяване на инфраструктура и закупуване на оборудване за лов, скално катерене и голф;</li> <li>2. дейности в сектор рибарство и аквакултури;</li> <li>3. хазарт.</li> </ol> <p>Не се предоставя финансова помощ за покриване на следните разходи:</p>

	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. закупуване на машини, оборудване и съоръжения втора употреба;</li> <li>2. закупуване на животни за земеделски дейности;</li> <li>3. закупуване на едногодишни растения;</li> <li>4. лихви, глоби и неустойки;</li> <li>5. закупуване на недвижими имоти;</li> <li>6. текуща поддръжка на активи, обект на инвестиционна подкрепа;</li> <li>7. принос в натура;</li> <li>8. инвестиции, отнасящи се до обикновена замяна;</li> <li>9. свързани с договор за лизинг, като печалба за лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи;</li> <li>10. разходи, направени преди датата на подписване на договора за финансово подпомагане, с изключение на общи разходи по мерките за инвестиционни дейности;</li> <li>11. разходи за дейности, подпомагани по друг проект или програми на Европейския съюз (ЕС);</li> <li>12. мита, акцизи, такси;</li> <li>13. данъци, с изключение на невъзстановимия данък добавена стойност, когато е поет действително и окончателно от получатели на помощта, различни от лицата, които не подлежат на облагане с данък съгласно чл.4, параграф 5, първа алинея от Шестата директива на Съвета 77/388/ЕИО от 17 май 1977 г. (OBL 145, 1977 г.) относно хармонизацията на законодателството на страните членки за данъците върху оборота- Обща система на ДДС: единна основа за изчисляване;</li> <li>14. общи разходи, свързани с инвестицията, извършени по-рано от една година от подаване на заявлението за подпомагане;</li> <li>15. лизинг с изключение на финансов лизинг за закупуване на машини, съоръжения и оборудване;</li> <li>16. закупуване чрез финансов лизинг на активи по т.15, когато ползвателят на помощта не става собственик на съответния актив до датата на подаване на заявката за окончателно плащане за същия актив.</li> </ol> <p>- Не са допустими разходи, платени в брой, с изключение на разходи за застрахователни премии.</p> <p>- Финансова помощ не се предоставя на кандидати/ползватели на помощта, за които бъде установено наличие на изкуствено създадени условия и/или функционална несамостоятелност на инвестицията, целящи получаване на предимство в противоречие с целите и условията на съответната мярка.</p> <p>- В случаите на проекти, включващи строително-монтажни работи, не се предоставя финансова помощ за дейности, извършени преди посещението на място от МИГ, с изключение на предварителните разходи за консултации, хонорари за правни услуги, архитекти и инженери.</p>
<p>Финансови параметри за проектите (минимален и максимален размер)</p>	<p>Минималният размер на допустимите разходи по проект е <b>левовата равностойност на 10 000 евро.</b></p> <p><b>Максималният размер</b> на допустимите разходи за проект е левовата равностойност на 175 000 евро.</p>
<p>Размера на финансовата помощ (в % за различните видове бенефициенти)</p>	<p>Интензитетът на финансовата помощ е 100% от допустимите разходи.</p>
<p>Критерии за избор на проекти</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Проектът се реализира върху землището на повече от едно населено място на територията, обхваната от МИГ Харманли</li> <li>2. Проектът отговаря на Плана за развитие на общината за периода 2007-2013 г.</li> <li>3. Заявлението съдържа технически / работен план на инвестицията</li> </ol> <p><b>Теглата на отделните критерии са представени в Приложение № 3</b></p>

Държавни помощи	Правилата за минимална помощ не са приложими към мярката.
--------------------	---

Код на мярката: 311	<b>Разнообразяване към неземеделски дейности</b>
Описание на целите	1. насърчаване на разнообразяването към неземеделски дейности; 2. насърчаване на създаването на възможности за заетост и повишаване на доходите на населението в селските райони; 3. насърчаване на развитието на интегриран туризъм в селските райони.
Обхват на мярката	<p>Мярката предоставя безвъзмездна помощ на земеделски производители за инвестиции в НЕЗЕМЕДЕЛСКИ дейности.</p> <p><b>Мярката ще се изпълнява на територията на МИГ Харманли и съобразно разпоредбите на Наредба №30 от 11.08.2008 г. на МЗХ за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярката.</b></p> <p><b>Не се предоставя</b> финансова помощ за инвестиции в следните сектори, подсектори, раздели, групи или дейности:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. производство и преработка на земеделски продукти, посочени в приложение № 1;</li> <li>2. производство, преработка и търговия на риба, рибни продукти и аквакултури;</li> <li>3. въгледобив;</li> <li>4. стоманодобив;</li> <li>5. производство на синтетични влакна;</li> <li>6. залагания и хазарт;</li> <li>7. (изм. - ДВ, бр. 37 от 2010 г., в сила от 18.05.2010 г.) финансови услуги и операции с недвижими имоти;</li> <li>8. сухопътни превози на товари с товарни автомобили за други лица срещу възнаграждение;</li> <li>9. производство и продажба на биогорива от биомаса;</li> <li>10. производство и продажба на енергия от възобновяеми източници (слънчева, ветърна, водна, геотермална);</li> <li>11. производство и продажба на биоенергия при преработка на суровини от собственото земеделско стопанство, с капацитет на инсталацията над един мегават;</li> <li>12. изграждане и/или обновяване на инфраструктура или закупуване на оборудване за голф, скално катерене и лов;</li> <li>13. посочени в чл. 3, ал. 4 от Наредба № 18 от 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти" по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г. (ДВ, бр. 61 от 2008 г.) в случаите, когато кандидатът е микропредприятие по смисъла на Закона за малките и средните предприятия;</li> <li>14. развъждане на животни.</li> </ol>
Допустими кандидати	За подпомагане могат да кандидатстват еднолични търговци (ЕТ) и юридически лица (ЮЛ), които: <ol style="list-style-type: none"> <li>1. са регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;</li> <li>2. са регистрирани като земеделски производители по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители (ДВ, бр. 10 от 1999 г.) и/или като тютюнопроизводители по Закона за тютюна и тютюневите изделия;</li> <li>3. имат седалище или клон със седалище на територията на МИГ Харманли;</li> <li>4. са микро-, малко или средно предприятие по смисъла на чл. 3 от Закона за малките и средните предприятия;</li> <li>5. имат приход минимум 50 % през предходната година на кандидатстването от земеделска дейност, преработка на земеделска продукция и/или услуги, директно свързани със земеделски дейности, включително от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности и услуги;</li> <li>6. са вписани в Търговския регистър към Агенцията по вписванията.</li> </ol>

	<p>За едноличните търговци, които не са регистрирани или са регистрирани през годината, предхождаща годината на кандидатстване, като земеделски производители по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители и/или като тютюнопроизводители, регистрирани по реда на Закона за тютюна и тютюневите изделия, се признават обстоятелствата по т. 2, 5 като физически лица.</p> <p>Кандидатите се подпомагат, при условие че:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. нямат изискуеми задължения към Държавен фонд "Земеделие";</li> <li>2. не са в открито производство по несъстоятелност или не са обявени в несъстоятелност;</li> <li>3. не са в производство по ликвидация;</li> <li>4. нямат изискуеми публични задължения към държавата.</li> </ol> <p>Не се предоставя финансова помощ по реда на тази наредба за производители на аквакултури по смисъла на § 1, т. 1 от Закона за рибарството и аквакултурите.</p> <p><b>Кандидатите трябва да имат постоянен адрес – за физическите лица, и седалище – за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на МИГ Харманли.</b></p>
Допустими дейности	<p>Финансова помощ се предоставя за инвестиции за неземеделски дейности. Индикативни области за разнообразяване към неземеделски дейности съгласно Програмата за развитие на селските райони:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Развитие на селски туризъм:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Туристическо настаняване и осигуряване на храна на туристите (включително семейни хотели, къмпинги и съоръжения, и т.н.);</b></li> </ul> </li> </ul> <p>В случаи на проекти за туристическо настаняване (ново строителство или подобрения) се подпомагат инвестиции в места за настаняване с не повече от 20 помещения за гости.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Развитие на <b>туристическите услуги</b>, които предлагат на посетителите възможности за спорт и отдих или са насочени към хобита и други дейности за свободното време (езда, колоездене, фототуризм) и специализиран туризъм за любители на природата – наблюдение на птици, животни, пеперуди, растения и т.н.);</li> <li>- <b>Туристически услуги, свързани с опазване и експониране на места с исторически, културен, природен или образователен интерес</b> (стари изби, мелници, ферми, изложения на закрито и открито), и т.н.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Местно занаятчийство:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Занаятчийски дейности</b> (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности).</li> </ul> </li> <li>• <i>Развитие на социални услуги за населението в селските райони;</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Грижи за деца, за възрастни хора и т.н.;</li> </ul> </li> <li>• <i>Преработка и маркетинг на земеделски продукти, които не се подпомагат по мярка 123 и крайният продукт не е включен в Приложение I на Договора за създаване на ЕО;</i></li> <li>• <i>Създаване/обновяване или подобрение на работилници за поддръжка и ремонт на машини и съоръжения:</i></li> </ul> <p><b>Подпомагат се инвестиции и в други сектори</b>, с изключение на първична преработка на земеделски продукти, рибарство и аквакултури, секторите за преработка и маркетинг допустими за подпомагане по мярка 123, въгледобив, стоманодобив, производство на синтетични влакна, хазарт, финансови услуги и посредничество в недвижими имоти и сектори и дейности, определени в чл.1 от Регламент на Комисията (ЕС) 1998/2006 от 15 декември 2006 година относно прилагането на чл. 87 и 88 от Договора за "минимална помощ".</p> <p><b>! За всяко подпомагане по тази мярка се кандидатства след извършване на окончателно плащане по предходния проект.</b></p>

<p>Допустими разходи</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. изграждане и/или реконструкция или ремонт на сгради, и/или помещения и друга недвижима собственост;</li> <li>2. закупуване на транспортни средства за неземеделски дейности, пряко свързани с дейността, включително чрез финансов лизинг;</li> <li>3. закупуване на машини, съоръжения и оборудване, включително и компютърен софтуер и специализирана техника до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг;</li> <li>4. закупуване на коне за неземеделска дейност;</li> <li>5. общи разходи: <ol style="list-style-type: none"> <li>а) свързани с консултации, хонорари за правни услуги, архитекти, инженери;</li> <li>б) разработване на продукти, разработване и въвеждане на системи за управление, разработване и разпространение на рекламни и информационни материали, придобиване на патентни права и лицензи, необходими за изготвяне и изпълнение на дейностите по проекта.</li> </ol> </li> </ol> <p><b>Допълнителни условия:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Закупуването чрез финансов лизинг на активи по т. 2 и 3 е допустимо при условие, че ползвателят на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване до РА на заявката за окончателно плащане;</li> <li>- Разходите по т. 5 буква „б“ не могат да надвишават 12% от стойността на допустимите разходи от т. 1 до 4;</li> <li>- Разходите по т. 5 буква „а“ не могат да надхвърлят 5% от стойността на допустимите разходи по т. от 1 до 4.;</li> <li>- Финансовата помощ за разходи по т. 5, буква "а" се предоставя в случаите, когато са извършени не по-рано от една година преди датата на подаване на заявлението за подпомагане;</li> </ul>
<p>Недопустими разходи</p>	<p>Недопустими за финансово подпомагане са разходи за:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. закупуване на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;</li> <li>2. закупуване на земя и сгради;</li> <li>3. (изм. - ДВ, бр. 37 от 2010 г., в сила от 18.05.2010 г.) данък добавена стойност (ДДС), с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от кандидати, различни от лицата, освободени от данък съгласно чл. 3, ал. 5 от Закона за данък върху добавената стойност;</li> <li>4. (доп. - ДВ, бр. 37 от 2010 г., в сила от 18.05.2010 г.) лизинг, с изключение на финансов лизинг;</li> <li>5. оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховки;</li> <li>6. банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;</li> <li>7. принос в натура;</li> <li>8. плащания в брой;</li> <li>9. лихви и комисиони, печалба на лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи по лизинговия договор, в случаите на финансов лизинг;</li> <li>10. закупуване на нови машини, съоръжения и оборудване (включително и компютърен софтуер и специализирана техника), и превозни средства чрез финансов лизинг, когато не са спазени условията на ал. 2;</li> <li>11. инвестиции, за които е установена функционална несамостоятелност и/или изкуствено създадени условия за получаване на помощта, с цел осъществяване на предимство в противоречие с целите на мярката.</li> </ol> <p>(13) Разходите за изготвяне на бизнес план по реда на тази наредба са недопустими в случаите, когато кандидатът е одобрен за подпомагане по мерки 112 "Създаване на стопанства на млади фермери" и/или 141 "Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране" от ПРСР и Националната служба за съвети в земеделието е изготвила бизнес плана, съгласно разпоредбите на Наредба № 10 от 3 април 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния" по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г. (обн., ДВ, бр. 43 от 2008 г.).</p>

	(14) Не се подпомагат разходи за инвестиции, които представляват обикновена подмяна.
Финансови параметри за проектите (минимален и максимален размер)	<p>Минималният размер на допустимите разходи, за които се кандидатства по проекта е левовата равностойност на 5000 евро.</p> <p>Максималният размер на допустимите разходи, за които се кандидатства по проекта, е левовата равностойност на 75 000 евро.</p>
Размера на финансовата помощ (в % за различните видове бенефициенти)	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Интензитет на помощта – до 70% от одобрените разходи, важи за всички бенефициенти</li> <li>- Разликата между пълния размер на одобрените разходи и размера по ал. 1 и ал. 2 се осигурява от кандидата.</li> <li>- Участието на кандидата може да бъде само в парична форма.</li> </ul> <p>За всяко подпомагане, с изключение на подпомагане за инвестиции по Европейски план за икономическо възстановяване, се кандидатства след извършване на окончателно плащане по предходния проект.</p>
Критерии за избор на проекти	<p>Прилагат се разпоредбите на Наредба 30 и Наредба 23</p> <p>Технически критерии:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Проектът предлага типични местни производства, които са значими за идентичността на района</li> <li>2. Проектът осигурява заетост на млади хора</li> <li>3. Кандидатът е жена (физическо лице или едноличен търговец) и/или млад фермер (физическо лице или едноличен търговец на възраст от 18 навършени до 40 ненавършени години, към датата на кандидатстване)</li> <li>4. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция</li> <li>5. Проектът е за интегриран туризъм</li> <li>6. Проектът е за ИКТ</li> </ol> <p><b>Теглата на отделните критерии са представени в Приложение № 3</b></p>
Държавни помощи	<p>Финансовата помощ по тази мярка се предоставя при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност по отношение на минималната помощ (ОВ L 379 от 28.12.2006).</p>



Код на мярката: 312	Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия
Описание на целите	<p>Мярката има за цел да допринесе за разнообразяването на икономиката на територията на община Харманли.</p> <p>Мярката има три специфични цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• насърчаване на растежа и създаване на нови работни места в микропредприятия за неземеделски дейности;</li> <li>• насърчаване на предприемачеството на територията на;</li> <li>• насърчаване развитието на интегриран туризъм на територията на МИГ Харманли.</li> </ul>
Обхват на мярката	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Мярката предоставя безвъзмездна помощ за инвестиции за нови и съществуващи микропредприятия.</li> <li>• Мярката подпомага неземеделски микропредприятия за инвестиции за създаване или развитие на неземеделски дейности.</li> </ul> <p><b>Мярката ще се изпълнява на територията на МИГ Харманли и съобразно разпоредбите на Наредба №29 от 11.08.2008 г. на МЗХ за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярката.</b></p>
Допустими кандидати	<p>За подпомагане могат да кандидатстват физически лица, еднолични търговци (ЕТ) и юридически лица (ЮЛ), които:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. са микропредприятия по смисъла на чл. 3, ал. 3 от Закона за малките и средните предприятия;</li> <li>2. <b>имат седалище или клон със седалище, или постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ Харманли;</b></li> <li>3. НЕ СА РЕГИСТРИРАНИ като земеделски производители по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители ( ДВ, бр. 10 от 1999 г), като земеделски стопани в Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) и/или като тютюнопроизводители по Закона за тютюна и тютюневите изделия и не извършват земеделска дейност;</li> <li>4. са регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за занаятите.</li> </ol> <p>Едноличните търговци и юридическите лица са допустими за подпомагане само ако са вписани в Търговския регистър към Агенцията по вписванията.</p> <p>Като физически лица по реда на тази наредба могат да кандидатстват само регистрираните по Закона за занаятите и само за дейността, за която са регистрирани.</p> <p>Кандидатите се подпомагат при условие, че:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. нямат изискуеми задължения към Държавен фонд "Земеделие";</li> <li>2. не са в открито производство по несъстоятелност или не са обявени в несъстоятелност;</li> <li>3. не са в производство по ликвидация;</li> <li>4. нямат изискуеми публични задължения към държавата.</li> </ol>
Допустими дейности	<p>Съгласно ПРСР подпомагат се инвестиции за развитие на дейности в неземеделски сектори като:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Преработвателна промишленост - производство на мебели, леко машиностроене и т.н.</li> <li>➤ Услуги – развитие на дейности свързани със селски туризъм от частни микропредприятия, отдих и спорт, създаване и развитие на консултантски и бизнес услуги, социални грижи и здравеопазване, транспортни услуги и т.н.</li> </ul> <p>В случаи на проекти за туристическо настаняване (ново строителство или подобрения) се подпомагат инвестиции в места за настаняване с не повече от 20 помещения за гости.</p>

	<p>Подпомагат се <b>инвестиции и в други сектори</b> с изключение на първична преработка на земеделски продукти, рибарство и аквакултури, секторите за преработка и маркетинг допустими за подпомагане по мярка 123 от ПРСР, въгледобив, стоманодобив, производство на синтетични влакна, хазарт, финансови услуги и посредничество с недвижими имоти и сектори и дейности, определени в чл.1 от Регламент на Комисията (ЕС) 1998/2006 от 15 декември 2006 година относно прилагането на чл.87 и 88 от Договора за "минимална помощ".</p> <p>Не се предоставя финансова помощ за инвестиции в следните сектори, подсектори, раздели, групи или дейности:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. производство и преработка на земеделски продукти, посочени в приложение № 1 от Наредба 29 от 11 август 2008 г.;</li> <li>2. производство, преработка и търговия на риба, рибни продукти и аквакултури;</li> <li>3. въгледобив;</li> <li>4. стоманодобив;</li> <li>5. производство на синтетични влакна;</li> <li>6. залагания и хазарт;</li> <li>7. финансови услуги и операции с недвижими имоти;</li> <li>8. сухопътни превози на товари с товарни автомобили за други лица срещу възнаграждение;</li> <li>9. производство на биоенергия с цел продажба в случаите на преработка на продукти (суровини), които попадат в приложение № 1 от Наредба 29 от 11 август 2008 г.;</li> <li>10. производство и продажба на енергия от възобновяеми източници източници (слънчева, вятърна, водна, геотермална);</li> <li>11. изграждане и/или обновяване на инфраструктура или закупуване на оборудване за голф, скално катерене и лов;</li> <li>12. посочени в чл. 3, ал. 4 от Наредба № 18 от 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти" по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г. (ДВ, бр. 61 от 2008 г.);</li> <li>13. развъждане на животни.</li> </ol> <p>Проекти за инвестиции в сектор "сухопътен транспорт" не могат да бъдат комбинирани с други допустими дейности по реда на тази наредба</p>
Допустими разходи	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. изграждане и/или реконструкция или ремонт на сгради, и/или помещения и друга недвижима собственост;</li> <li>2. закупуване на транспортни средства за неземеделски дейности, пряко свързани с дейността, включително чрез финансов лизинг;</li> <li>3. закупуване на машини, съоръжения и оборудване, включително и компютърен софтуер и специализирана техника до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг;</li> <li>4. закупуване на коне за неземеделска дейност;</li> <li>5. общи разходи: <ol style="list-style-type: none"> <li>а) свързани с консултации, хонорари за правни услуги, архитекти, инженери;</li> <li>б) разработване на продукти, разработване и въвеждане на системи за управление, разработване и разпространение на рекламни и информационни материали, придобиване на патентни права и лицензи, необходими за изготвяне и изпълнение на дейностите по проекта, както и разходи за изработване на информационна табела или билборд;</li> </ol> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Закупуването чрез финансов лизинг на активи по т.2 и 3 е допустимо при условие, че ползвателят на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване до РА на заявката за окончателно плащане;</li> <li>- Разходите по т. 5 буква „б“ не могат да надвишават 12 % от стойността на допустимите разходи по т. 1 – 4;</li> <li>- Разходите по т. 5 буква „а“ не могат да надвишават 5 % от стойността на допустимите разходи по т. 1 – 4;</li> </ul> </li> </ol>

	<p>- Финансовата помощ за разходи по т. 5, буква "а" се предоставя в случаите, когато са извършени не по-рано от една година преди датата на подаване на заявлението за подпомагане;</p>
Недопустими разходи	<p>Прилагат се провизиите в Наредба 29 и Наредба 23.</p> <p><b>Недопустими за финансово подпомагане са разходи за:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. закупуване на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;</li> <li>2. закупуване на земя и сгради;</li> <li>3. Данъци, с изключение на невъзстановимия данък добавена стойност, когато е поет действително и окончателно от получатели на помощта, различни от лицата, които не подлежат на облагане с данък съгласно чл.4, параграф5, първа алинея от Шестата директива на Съвета 77/388/ЕИО от 17 май 1977 г. (OBL 145, 1977 г.) относно хармонизацията на законодателството на страните членки за данъците върху оборота- Обща система на ДДС: единна основа за изчисляване;</li> <li>4. лизинг, с изключение на финансов лизинг;</li> <li>5. оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми;</li> <li>6. банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви, застраховки;</li> <li>7. принос в натура;</li> <li>8. плащания в брой;</li> <li>9. лихви и комисиони, печалба на лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи по лизинговия договор, в случаите на финансов лизинг;</li> <li>10. инвестиции, за които е установена функционална несамостоятелност и/или изкуствено създадени условия за получаване на помощта, с цел осъществяване на предимство в противоречие с целите на мярката;</li> <li>11. Не се подпомагат разходи за инвестиции, които представляват обикновена подмяна.</li> <li>12. Доставка или услуга или част от доставка/услуга, за които кандидатът не е представител три независими ценови оферти при доставка/услуга на стойност над левовата равностойност на 15 000 евро;</li> </ol> <p>- Финансова помощ не се предоставя, при условие че за същата инвестиция кандидатът е получил публична финансова помощ от националния бюджет и/или от бюджета на Европейския съюз.</p> <p>- В случаите на проекти, включващи строително-монтажни работи, не се предоставя финансова помощ за дейности, извършени преди посещението на място, с изключение на разходите, свързани с консултации, хонорари за правни услуги, архитекти, инженери;</p> <p>- Не се предоставя финансова помощ за дейности, извършени преди подаване на заявлението за подпомагане, с изключение на разходите, свързани с консултации, хонорари за правни услуги, архитекти, инженери;</p> <p>- Не се предоставя финансова помощ за проекти, оказващи отрицателно въздействие върху околната среда;</p> <p>- Не се предоставя финансова помощ за проекти за изграждане и модернизиране на туристически обекти с повече от 20 помещения за настаняване;</p>
Финансови параметри за проектите (минимален и максимален размер)	<p>Минималният размер на допустимите разходи, за които се кандидатства по проекта е левовата равностойност на 5 000 евро.</p> <p>Максималният размер на допустимите разходи, за които се кандидатства по проекта, е левовата равностойност на 150 000 евро.</p>
Размера на финансовата помощ (в % за различните видове	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 70% от одобрените разходи при спазване на ограниченията и условията, наложени по правилата за минимална помощ (de minimis) (Регламент на Комисията (ЕС) № 1998/2006);</li> </ul>

бенефициен ти)	
Критерии за избор на проекти	<p>В допълнение към изискванията на Наредба 29 и Наредба 23, в процеса на избор се дава приоритет на:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Проектът предлага типични местни производства, които са значими за идентичността на района</li> <li>2. Проектът осигурява заетост на млади хора</li> <li>3. Проектът е на новосъздадено микропредприятие – независими и регистрирани до една година преди кандидатстването</li> <li>4. Проектът е представен от жени или млади хора</li> <li>5. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция</li> <li>6. Проектът е за интегриран туризъм</li> <li>7. Проектът е за ИКТ</li> </ol> <p><b>Теглата на отделните критерии са представени в Приложение № 3</b></p>
Държавни помощи	<p>Финансовата помощ по тази мярка се предоставя при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност по отношение на минималната помощ (ОВ L 379 от 28.12.2006).</p> <p>Финансовата помощ за един ползвател, предоставена по реда на тази наредба не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години – годината на плащане и две предходни години.</p> <p>Финансовата помощ за един ползвател за проекти в сектор „сухопътен транспорт“ не може да надхвърля левовата равностойност на 100 000 евро за три последователни данъчни години – годината на плащане и две предходни години.</p>

<b>Код на мярката 313</b>	<b>Насърчаване на туристическите дейности</b>
Описание на целите	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Насърчаване на растежа на доходите и създаването на заетост в селските райони чрез подпомагане развитието на интегриран селски туризъм;</li> <li>• Разнообразяване и подобряване на туристическата инфраструктура, атракциите и съоръженията за посетители в селските райони.</li> </ul>
Обхват на мярката	<p>Мярката предоставя помощ за инвестиции за развитие на туристическа инфраструктура, която е общинска или държавна собственост и/или на организации с нестопанска цел, за атракции за посетителите, както и развитие и маркетинг на туристически продукти на местно равнище. Докато мерки 311 и 312 са насочени към проекти за туризъм на частни получатели на помощта, мярка 313 подкрепя само дейности, <b>които не генерират печалба</b>, вкл. изграждане и подобрене на съоръжения и/или атракции.</p> <p><b>Мярката ще се изпълнява на територията на МИГ Харманли и съобразно разпоредбите на Наредба №32 от 12.09.2008 г. на МЗХ за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярката.</b></p>
Допустими кандидати	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. общини</li> <li>2. юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ), регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, които имат седалище на територията на община Харманли</li> </ol>

	<p>За всяко подпомагане се кандидатства след извършване на окончателно плащане по предходен проект с изключение на проекти, представени от общините.</p> <p><b>Лицата се подпомагат, при условие че:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. нямат изискуеми задължения към Държавен фонд "Земеделие" (ДФЗ);</li> <li>2. не са в открито производство по несъстоятелност или не са обявени в несъстоятелност с изключение на общините;</li> <li>3. не са в производство по ликвидация с изключение на общините;</li> <li>4. нямат изискуеми публични задължения към държавата с изключение на общините.</li> </ol>
<p>Допустими дейности</p>	<p>Подпомагат се проекти, които отговарят на приоритетите на общинския план за развитие на Община Харманли, удостоверено с решение на Общинския съвет.</p> <p><i>Следва да се имат в предвид ограниченията по чл. 12, ал. 1 от Наредба 23:</i></p> <p><b>Не се предоставя</b> финансова помощ за следните дейности:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. изграждане и обновяване на инфраструктура и закупуване на оборудване за лов, скално катерене и голф;</li> <li>2. дейности в сектор рибарство и аквакултури;</li> <li>3. хазарт.</li> </ol> <p><i>По отношение на допустимите дейности, мярката ще се прилага, съгласно Наредбата (НАРЕДБА № 32 от 12.09.2008) за нейното прилагане и няма да се налагат допълнителни ограничения на територията на МИГ</i></p> <p><b>Описание на типовете подпомагани дейности</b></p> <p>Финансова помощ се предоставя за инвестиции в следните дейности:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. изграждане или обновяване на туристическа инфраструктура, съоръжения и/или атракции за посетителите: <ol style="list-style-type: none"> <li>а) атракции за посетителите и места за отдих и развлечения: посетителски центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство; изграждане на малки по размер атракции на открито и закрито; малки по размер центрове за изкуство и занаяти, както и центрове за временни изложения с туристическа цел;</li> <li>б) съоръжения и места за спорт и отдих: туристически и колоездачни пътеки; инфраструктура и съоръжения за рафтинг, пешеходен туризъм, планински туризъм и други спортове;</li> <li>в) съоръжения за обществената инфраструктура - информационни пунктове, информационни табла и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, заслони и съоръжения за безопасност и т.н.;</li> </ol> </li> <li>2. разработване и маркетинг на туристически продукти: <ol style="list-style-type: none"> <li>а) разработване на туристически маркетингови стратегии на местно ниво и информационни материали;</li> <li>б) разработване на електронни системи на местно ниво за резервации в селските райони.</li> </ol> </li> </ol> <p><b>Няма да се подпомагат проекти, които включват единствено дейности по разработване и маркетинг на туристически продукти.</b></p> <p>Следните видове дейности са <b>недопустими</b> за подпомагане:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Обновяване на паметници на културата от национално и световно значение, включени в класификацията на Националния институт за паметници на културата /НИПК/;</li> <li>- Дейности насочени към атракции и съоръжения, които са частна собственост.</li> </ul>
<p>Допустими разходи</p>	<p>Допустими за финансово подпомагане са следните разходи, предназначени за постигане целите на проекта:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. изграждане, реконструкция и/или ремонт на сгради, съоръжения, помещения и/или друга недвижима собственост: <ol style="list-style-type: none"> <li>а) разходи, свързани с прякото изпълнение на строително-ремонтните и строително-монтажните дейности;</li> </ol> </li> </ol>

	<p>б) непредвидени разходи в размер до 5 процента от стойността на одобрените разходи по буква "а";</p> <p>2. закупуване на машини, съоръжения и оборудване, включително и компютърен софтуер и специализирана техника (до пазарната им стойност);</p> <p>3. общи разходи,</p> <p>а) свързани с консултации, хонорари за правни услуги, архитекти, инженери и за други дейности и услуги, необходими за подготовката, изпълнението и отчитането на дейностите по проекта;</p> <p>б) свързани с маркетинг на туристически продукти на местно ниво, разработване и разпространение на маркетингови стратегии, рекламни и информационни материали, разработване на електронни системи, придобиване на патентни права и лицензи, необходими за изготвяне и изпълнение на дейностите по проекта.</p> <p>- Разходите по т. 3 не могат да надвишават 12 процента от стойността на сумата на допустимите разходи по т. 1, буква "а" и т. 2, като разходите, свързани с предпроектни проучвания и изследвания, изготвяне на оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС), екологична оценка, подготовка и окомплектоване на пакета от документи за кандидатстване, както и консултантски услуги, свързани с изпълнението и отчитането на дейностите по проекта до изплащане на помощта не могат да надхвърлят 3 процента от разходите по т. 1, буква "а" и т. 2.</p> <p>- За разходи по т. 3, буква "а", направени преди датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатите - общини представят кратка обосновка за избора на съответния изпълнител и всички документи от проведената процедура за избор на изпълнител съгласно изискванията на ЗОП или НВМОП.</p> <p>- Финансова помощ за разходите по т. 3, буква "а" се предоставя само в случаите, когато същите са извършени действително и са направени не по-рано от една година преди датата на подаване на заявление за подпомагане.</p>
Недопустими разходи	<p><b>Недопустими за финансово подпомагане са разходи за:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. закупуване на машини, съоръжения и оборудване втора употреба;</li> <li>2. закупуване или наем на земя и сгради;</li> <li>3. лизинг, с изключение на финансов лизинг за закупуване на машини, съоръжения, и оборудване;</li> <li>4. оперативни разходи, вкл. разходи за поддръжка (текущ ремонт), наеми, застраховка;</li> <li>5. банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;</li> <li>6. принос в натура;</li> <li>7. обезщетения за отчуждаване на имоти, както и обезщетения по чл. 209 и 210 ЗУТ;</li> <li>8. данъци, с изключение на невъзстановимия данък добавена стойност, когато е поет действително и окончателно от получатели на помощта, различни от лицата, които не подлежат на облагане с данък съгласно чл.4, параграф5, първа алинея от Шестата директива на Съвета 77/388/ЕИО от 17 май 1977 г. (ОВЛ 145, 1977 г.) относно хармонизацията на законодателството на страните членки за данъците върху оборота- Обща система на ДДС: единна основа за изчисляване на ДДС;</li> <li>9. инвестиции за обикновена подмяна;</li> <li>10. плащане в брой, с изключение на разходи за застрахователни премии.</li> <li>11. доставка или услуга или част от доставка/услуга, за които кандидатът не е представител три независими ценови оферти при доставка/услуга на стойност над левовата равностойност на 15 000 евро;</li> <li>12. свързани с договор за лизинг, като печалба за лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи;</li> </ol> <p><b>Не се предоставя финансова помощ за следните дейности:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. изграждане и/или обновяване на инфраструктура и закупуване на оборудване за лов, скално катерене и голф;</li> <li>2. обновяване на паметници на културата от национално и световно значение, включени в класификацията на Националния институт за паметници на културата (НИПК);</li> <li>3. изграждане или обновяване на атракции и съоръжения за посетители, които генерират доходи и които не са общинска и/или държавна собственост.</li> </ol> <p>(3) Не се предоставя финансова помощ за проекти, които включват единствено дейности по т. 2 от допустимите дейности.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Финансова помощ не се предоставя по реда на тази наредба, при условие че за същата инвестиция кандидатът е получил публична финансова помощ от националния бюджет и/или от бюджета на Европейския съюз;</li> <li>- Не се предоставя финансова помощ за дейности, извършени преди подаване на заявлението за подпомагане, с изключение на разходите за дейности по т. 3, буква "а" от допустимите разходи;</li> <li>- Не се предоставя финансова помощ за проекти, оказващи отрицателно въздействие върху околната среда по смисъла на Закона за опазване на околната среда (ЗООС);</li> <li>- Не се предоставя финансова помощ за проекти, включващи инвестиции в местата по националната екологична мрежа Натура 2000, когато тези инвестиции не отговарят на изискванията на Закона за защитените територии, Закона за биологичното разнообразие и съответните подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане, както и предвидените ограничения в заповедите за определянето на тези места и плановете за управлението им;</li> <li>- Не се предоставя финансова помощ за реализиране на проект по т. 1 от дорустимите дейности, при условие че реализацията на проекта няма да доведе до използване на обекта по предназначение след приключване на дейностите, финансирани по проекта, и до въвеждане на обекта в експлоатация в случаите, когато това е задължително съгласно Закона за устройство на територията (ЗУТ) и подзаконовите актове за неговото прилагане.</li> <li>- Финансова помощ не се предоставя на кандидати/ползватели на помощта, за които бъде установено наличие на изкуствено създадени условия и/или функционална несамостоятелност на инвестицията, целящи получаване на предимство в противоречие с целите и условията на съответната мярка;</li> <li>- В случаите на проекти, включващи строително-монтажни работи, не се предоставя финансова помощ за дейности, извършени преди посещението на място от МИГ, с изключение на предварителните разходи за консултации, хонорари за правни услуги, архитекти и инженери</li> </ul>
Финансови параметри за проектите (минимален и максимален размер)	<p>Минималният размер на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 5000 евро.</p> <p>Максималният размер на общите допустими разходи е левовата равностойност на 40 000 евро при спазване на условията за минимална помощ.</p>
Размерана финансовата помощ (в % за различните видове бенефициенти)	<p>Финансовата помощ е в размер 100 % от общите допустими разходи за проекти на общини и за проекти, подадени от кандидати - юридически лица с нестопанска цел, читалища или местни поделения на вероизповедания, които не генерират приходи и са в обществен интерес, но не повече от левовата равностойност на 100 000 евро.</p> <p>Финансовата помощ е в размер на 70 % от общите допустими разходи за проекти извън горните случаи.</p> <p>Разликата между пълния размер на одобрените разходи по проекта и размера на финансирането се осигурява от кандидата. Участието на кандидата може да бъде само в парична форма.</p>
Критерии за избор на проекти	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Проектът отговаря на приоритетите и целите за развитие на туризма, заложен в Общинския план за развитие 2007 – 2013 г.</li> <li>2. Проектът обхваща територията на повече от едно населено място или осигурява ползи за повече от едно</li> <li>3. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция</li> <li>4. Проектът надгражда предишни успешно изпълнени проекти</li> <li>5. Устойчивост на резултатите от проекта – налице и измерими</li> <li>6. Проектът предлага инвестиция в туристически атракции/услуги, които са значими за идентичността на района (напр. местни обичаи и занаяти)</li> <li>7. Проектът е консултиран с местната общност (приложени са доказателства)</li> </ol> <p><b>Теглата на отделните критерии са представени в Приложение № 3</b></p>
Минимална помощ/държа	<p>Финансовата помощ за юридическите лица с нестопанска цел, предоставена по тази мярка, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни</p>

вни помощи	данъчни години - годината на плащане и две предходни години.
------------	--

Код на мярката 321	Основни услуги за населението и икономиката в селските райони
Описание на целите	Мярката "Основни услуги за населението и икономиката в селските райони" има за цел едновременно да подобри условията за живот в селата на територията на община Харманли. Подпомагат се проекти, които допринасят за подобряване условията за живот в селските райони чрез подобряване на достъпа до качествена водоснабдителна и канализационна инфраструктура.
Обхват на мярката	<p>Мярката предоставя подкрепа за инвестиции, целящи подобряване на основните услуги за икономиката и населението в селските райони, свързани с <b>водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения</b>.</p> <p>Дейностите, свързани с изграждане на водоснабдителна и канализационна мрежа, се изпълняват в населени места с до 2000 еквивалентни жители на територията на МИГ Харманли, съгласно Приложение 2 към Наредба № 25, както следва:</p> <p>с. Бисер 4128 с. Богомил 4724 с. Болярски извор 5298 с. Браница 6080</p> <p>с. Българин 7315 с. Върбово 12810 с. Доситеево 23011 с. Дрипчево 23741 с. Иваново 32100 с. Изворово 32487 с. Коларово 38011 с. Лешниково 43548 с. Надежден 51041 с. Овчарово 53237 с. Орешец 53775 с. Остър камък 54448 с. Поляново 57434 с. Преславец 58244 с. Рогозиново 62832 с. Славяново 67101 с. Смирненци 67581 с. Черепово 80552 с. Черна могила 80827 с. Шишманово 83377</p>
Допустими кандидати	<p>За подпомагане може да кандидатства Община Харманли за гореизброените населени места, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- строителство/реконструкция/рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения;</li> <li>- строителство/реконструкция/рехабилитация на канализационни системи и съоръжения;</li> </ul> <p>Финансовата помощ се предоставя при условие, че Община Харманли няма изискуеми задължения към Държавен фонд "Земеделие".</p>
Допустими дейности	<p>Финансова помощ се предоставя за инвестиции в инфраструктура, обзавеждане и/или оборудване за:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- строителство/реконструкция/рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения;</li> <li>- строителство/реконструкция/рехабилитация на канализационни системи и съоръжения;</li> </ul>
Допустими разходи	<p>Приложими са разпоредбите на Наредба №25 от 29 юли 2008 г. на Министерство на земеделието и храните</p> <p>1. изграждане и/или реконструкция или ремонт на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост:</p> <p>а) разходи, свързани с прякото изпълнение на строително-ремонтните и строително-монтажните дейности;</p> <p>б) непредвидени разходи в размер до 5 % от стойността на одобрените разходи по буква "а";</p> <p>2. закупуване на нови машини, съоръжения, обзавеждане и оборудване, включително и компютърен софтуер и специализирана техника, до пазарната им стойност, включително чрез</p>



	<p>финансов лизинг;  3. закупуване на книги, аудио- и видеоматериали до пазарната им стойност, ако са част от инвестиция за предоставяне на нова услуга, включително чрез финансов лизинг;  5. общи разходи, свързани с консултации, разходи за архитекти и инженери, включващи разходите за предпроектни проучвания, подготовка на идеен и/или работен/технически проект, по смисъла на Наредба № 4 от 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, разходите за изготвяне на доклад за оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите, строителен надзор, такси, анализ на икономическите и социалните ползи, необходими за подготовката, изпълнението и отчитането на дейностите по проекта, както и разходи за изработване на информационна табела или билборд.</p>
<p>Недопустими разходи</p>	<p><b>Недопустими са разходите за:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. закупуване или наем на земя и сгради;</li> <li>2. лизинг, с изключение на финансов лизинг;</li> <li>3. оперативни разходи, включително за поддръжка (текущ ремонт), наем и застраховка;</li> <li>4. банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;</li> <li>5. принос в натура;</li> <li>6. обезщетения за отчуждаване на имоти, както и обезщетения по чл. 209 и 210 ЗУТ;</li> <li>7. закупуване на машини, съоръжения и оборудване втора употреба;</li> <li>8. Данъци, с изключение на невъзстановимия данък добавена стойност, когато е поет действително и окончателно от получатели на помощта, различни от лицата, които не подлежат на облагане с данък съгласно чл.4, параграф 5, първа алинея от Шестата директива на Съвета 77/388/ЕИО от 17 май 1977 г. (OBL 145, 1977 г.) относно хармонизацията на законодателството на страните членки за данъците върху оборота- Обща система на ДДС: единна основа за изчисляване;</li> <li>9. по т. 5 от допустимите разходи, направени по-рано от една година от датата на кандидатстване;</li> <li>10. доставка или услуга или част от доставка/услуга, за които кандидатът не е спазил ЗОП/НВМОП;</li> <li>11. плащания в брой;</li> <li>12. инвестиции за обикновена подмяна;</li> <li>13. лихви и комисионни, печалба на лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи по лизинговия договор в случаите на финансов лизинг;</li> <li>14. инвестиции, за които е установена функционална несамостоятелност и/или изкуствено създадени условия за получаване на помощта, с цел осъществяване на предимство в противоречие с целите на мярката.</li> </ol> <p><b>Финансова помощ не се предоставя за:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. реконструкция/рехабилитация на паметници на културата от национално значение, обявени за такива от Национален институт за недвижимо културно наследство (НИНКН);</li> <li>2. инфраструктура за широколентов достъп до интернет;</li> <li>3. инвестиции в сгради за обучение и здравеопазване;</li> <li>4. инвестиции за голф, скално катерене, лов и риболов;</li> </ol> <ul style="list-style-type: none"> <li>- В случаите на проекти, включващи строително-монтажни работи, не се предоставя финансова помощ за дейности, извършени преди посещението на място от МИГ „Харманли”, с изключение на разходите по т. 5 от допустимите разходи;</li> <li>- Доставка или услуга или част от доставка/услуга, за които кандидатът не е представител три независими ценови оферти при доставка/услуга на стойност над левовата равностойност на 15 000 евро;</li> <li>- Финансова помощ не се предоставя по тази мярка при условие, че за същата инвестиция кандидатът е получил публична финансова помощ от националния бюджет и/или от бюджета на Европейския съюз;</li> <li>- Не се предоставя финансова помощ за дейности, извършени преди подаване на заявлението за подпомагане, с изключение на разходи по т. 5 от допустимите разходи;</li> <li>- Не се предоставя финансова помощ за строителство, реконструкция и/или рехабилитация на канализационни системи и съоръжения, които не отговарят на изискванията на чл. 127 от Закона</li> </ul>

	<p>за водите</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Не се предоставя финансова помощ за изграждане или подобряване на отклонения на уличната водоснабдителна и канализационна мрежа, собственост на частни лица;</li> <li>- Не се предоставя финансова помощ за проекти, които са за разширяване на ВиК мрежи, когато не е доказан достатъчен дебит на водоизточниците;</li> </ul>
<p>Финансови параметри за проектите (минимален и максимален размер)</p>	<p>Минималният размер на допустимите разходи, за които се кандидатства по проект, е левовата равностойност на 10 000 евро.</p> <p>Максималният размер е левовата равностойност на 125 000 евро.</p> <p>Плащанията по проект могат да бъдат авансови, междинни и окончателни.</p>
<p>Размера на финансовата помощ (в % за различните видове бенефициенти)</p>	<p>100% от общите допустими разходи.</p>
<p>Критерии за избор на проекти</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Дейността следва да отговаря на приоритетите на Плана за развитие на община Харманли за периода 2007-2013г.;</li> <li>- Заявленията за подпомагане следва да са в съответствие с действащото българско законодателство в областта на инвестиционното проектиране и разпоредбите на Закона за устройство на територията. Инвестиционните проекти, в т. ч. тези за изграждане на ВиК мрежи, следва да бъдат одобрени от Общински Експертен Съвет по Устройство на Територията, в които участват всички засегнати от проекта страни, в т. ч. съответното ВиК дружество, което ще експлоатира изградената/реконструирана мрежа.</li> <li>- Проектите трябва да отговарят на следните условия: <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Проектът се изпълнява на територията на населени места с население до 5000 жители</li> <li>2. Проектът е за рехабилитация на водоснабдителната и канализационната системи</li> <li>3. Проектът отговаря на целите и приоритетите на Общинския план за развитие 2007 – 2013 г.</li> <li>4. Заявлението съдържа технически/работен проект на инвестицията</li> <li>5. Проектът е за повече от едно населено място или ползите от него са за повече от едно</li> </ol> </li> </ul> <p>По отношение на проекти за ВиК мрежи, Управляващият орган на Програмата, по време на прилагането на Програмата за развитие на селските райони, ще следи за това, общините да използват експертизи на съответното ВиК дружество по време на подготовката и изпълнението на проектите.</p> <p><b>Теглата на отделните критерии са представени в Приложение № 3</b></p>
<p>Държавни помощи</p>	<p><i>Правилата за държавни помощи не са приложими, тъй като по мярката може да кандидатства само община Харманли</i></p>

<b>Код на мярката 322</b>	<b>Обновяване и развитие на населените места</b>
Описание на целите	<p>Тази мярка е насочена към физическото обновяване на населените места от селските райони и цели да подпомогне разширяването на възможностите за почивка, както и да повиши привлекателността им, чрез изграждане/възстановяване на общодостъпните зелени площи, вертикалната им планировка, площи, улично осветление, пешеходни зони.</p> <p><b>Цел на мярката</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Да се подобри привлекателността на средата за живот на територията на МИГ Харманли</li> </ul>
Обхват на мярката	<p>Мярката предоставя подкрепа за инвестиции в паркове, зелени площи, улици, площи, тротоари и улично осветление, и обновяване на сгради в населените места от селските райони.</p> <p>Територията на МИГ Харманли и съгласно Наредба № 24 от 29.07.2008 г. на МЗХ за реда и условията за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярката</p>
Допустими кандидати	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Община Харманли</li> <li>• Юридически лица с нестопанска цел, читалища</li> <li>• Местни поделения на вероизповедания, които могат да кандидатстват за обновяване и ремонт на сгради с религиозно значение.</li> </ul> <p><b>Допълнителни условия за кандидатите</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. имат седалище на територията на МИГ Харманли;</li> <li>2. дейностите по проекта се извършват на територията на МИГ Харманли;</li> <li>3. местните поделения на вероизповедания имат регистрация на територията на МИГ Харманли.</li> <li>4. нямат изискуеми задължения към Държавен фонд "Земеделие";</li> <li>5. не са в открито производство по несъстоятелност или не са обявени в несъстоятелност, с изключение на общини;</li> <li>6. не са в производство по ликвидация, с изключение на общини;</li> <li>7. нямат изискуеми публични задължения към държавата, с изключение на общини.</li> </ol> <p>- За всяко подпомагане се кандидатства след подадени заявки за окончателно плащане по предходните проекти;</p>
Допустими дейности	<p>Финансова помощ се предоставя за дейности, изпълнявани само на територията на населените места на територията на МИГ Харманли:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. рехабилитация на обществени зелени площи - паркове и градини, детски площадки и съоръженията към тях, в т.ч. доставка на съоръжения;</li> <li>2. реконструкция и ремонт на обществени сгради с местно историческо и културно значение и подобряване на прилежащите пространства, включително вертикална планировка;</li> <li>3. реконструкция и ремонт на сгради с религиозно значение и подобряване на прилежащите пространства, включително вертикална планировка;</li> <li>4. ремонт на фасади на частни сгради и прилежащите пространства, както и вертикална планировка, ако са включени в интегриран план за обновяване на населеното място;</li> <li>5. реконструкция и изграждане на улична мрежа, тротоари, площи, улично осветление;</li> <li>6. изготвяне на интегрирани планове за обновяване на населеното място, ако планът включва някоя от изброените инвестиционни дейности;</li> </ol> <p>- Един проект може да включва различни допустими дейности за различни населени места на общината;</p> <p>- Проектите се подпомагат, ако дейностите, включени в проектите, съответстват на приоритетите на общинския план за развитие на съответната община, удостоверено с решение на общинския съвет;</p> <p>- Инвестиционните проекти за реконструкция/строителство на улична мрежа се подпомагат,</p>

	<p>при условие че е изградена подземната техническа инфраструктура и тя е в добро състояние;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Проекти за изработване на интегрирани планове за обновяване на населеното място се подпомагат, при условие че всички следващи инвестиционни проекти, финансирани по тази мярка, са съобразени с параметрите, заложи в наредбата на МЗХ за нейното прилагане;</li> <li>- Ползватели, които се явяват възложители по чл. 7 и чл. 14, ал. 4 и 5 от Закона за обществените поръчки (ЗОП) и чл. 1, ал. 4 от Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки (НВМОП), приета с Постановление № 249 на Министерския съвет от 2004 г. (обн., ДВ, бр. 84 от 2004 г.; попр., бр. 93 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 59 от 2005 г. и бр. 53 от 2006 г.), провеждат съответните процедури при избор на изпълнител по проекта.</li> </ul> <p>Финансова помощ <b>не се предоставя</b> за реконструкция (рехабилитация), ремонт на паметници на културата от национално значение, обявени за такива от Националния институт за паметниците на културата (НИПК).</p>
Допустими разходи	<p>Допустими за финансово подпомагане са разходите:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. за реконструкция/рехабилитация или ремонт на сгради и/или помещения и друга недвижима собственост, в т. ч. паркове и градини, детски площадки и съоръженията към тях; изграждане, реконструкция или ремонт на улична мрежа, тротоари, площи, улично осветление:       <ol style="list-style-type: none"> <li>а) разходи, свързани с прякото изпълнение на строително-ремонтните и строително-монтажните дейности;</li> <li>б) непредвидени разходи в размер до 5 % от стойността на одобрените разходи по буква "а";</li> </ol> </li> <li>2. за закупуване на съоръжения (до пазарната им стойност);</li> <li>3. за изготвяне на интегрирани планове за обновяване на населеното място;</li> <li>4. общите разходи, свързани с консултации, за архитекти и инженери, в т.ч. разходите за предпроектни проучвания, подготовка на идеен и/или работен/технически проект, в обхват съгласно Наредба № 4 от 2001 г., за изготвяне на доклад за оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите, строителен надзор, такси, анализ на икономическите и социалните ползи, необходими за подготовката, изпълнението и отчитането на дейностите по проекта. Валидни са процентите, заложи в провизиите на Наредба №24.</li> </ol> <p>За отделните видове разходи се прилага Наредба №24 от 29 юли 2008 г.</p>
Недопустими разходи	<p>Недопустими за финансово подпомагане са всички разходи, описани в чл. 22 от Наредба №24 от 29 юли 2008 г.</p> <p>Финансова помощ НЕ се предоставя и за видовете разходи, описани в чл. 12 и чл. 12а от Наредба 23.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. за закупуване или наем на земя и сгради;</li> <li>2. за лизинг;</li> <li>3. оперативните, включително за поддръжка (текущ ремонт) и застраховка;</li> <li>4. за банкови такси, за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;</li> <li>5. за принос в натура;</li> <li>6. за обезщетения за отчуждаване на имоти, както и обезщетения по чл. 209 и 210 ЗУТ;</li> <li>7. Данъци, с изключение на невъзстановимия данък добавена стойност, когато е поет действително и окончателно от получатели на помощта, различни от лицата, които не подлежат на облагане с данък съгласно чл.4, параграф 5, първа алинея от Шестата директива на Съвета 77/388/ЕИО от 17 май 1977 г. (OBL 145, 1977 г.) относно хармонизацията на законодателството на страните членки за данъците върху оборота- Обща система на ДДС: единна основа за изчисляване;</li> <li>8. по т. 4 от допустимите разходи, направени по-рано от една година от датата на кандидатстване;</li> <li>9. за доставка на оборудване, обзавеждане на сгради;</li> <li>10. за доставка или услуга, чиято стойност възлиза на повече от левовата равностойност на 15 000 евро, или тя е част от доставки/услуги на обща стойност, по-голяма от левовата равностойност на 15 000 евро, договорирани с един доставчик/изпълнител, за която кандидатът не е представил най-малко три съпоставими независими оферти в оригинал;</li> <li>11. за закупуване и доставка на съоръжения втора употреба;</li> </ol>

	<p>12. за плащания в брой;</p> <p>13. за инвестиции за обикновена подмяна.</p> <p>- Финансова помощ не се предоставя за реконструкция (рехабилитация), ремонт на паметници на културата от национално значение, обявени за такива от Националния институт за паметниците на културата (НИПК);</p> <p>- Финансова помощ не се предоставя по тази мярка, при условие че за същата инвестиция кандидатът е получил публична финансова помощ от националния бюджет и/или бюджета на Европейския съюз;</p> <p>- Не се предоставя финансова помощ за дейности, извършени преди подаване на заявлението за подпомагане, с изключение на разходи по т. 4 от допустимите разходи;</p> <p>- Не се подпомагат проекти, които имат отрицателно въздействие върху околната среда по смисъла на Закона за опазване на околната среда и при условие, че реализацията на проекта няма да доведе до използване на обекта по предназначение след приключване на дейностите, финансирани по проекта, и до въвеждане на обекта в експлоатация в случаите, когато това е задължително съгласно ЗУТ и подзаконовите актове за неговото прилагане.</p>
Финансови параметри за проектите (минимален и максимален размер)	<p>Минималният размер на общите допустими разходи е левоват равностойност на 10 000 евро.</p> <p>Максималният размер на общите допустими разходи е левовата равностойност на 150 000 евро.</p>
Размерана финансовата помощ (в % за различните видове бенефициенти)	<p>Финансовата помощ е в размер 100 % от общите допустими разходи за проекти на общини и за проекти, подадени от кандидати - юридически лица с нестопанска цел, читалища или местни подразделения на вероизповедания, които не генерират приходи и са в обществен интерес.</p> <p>Финансовата помощ е в размер на 70 % от общите допустими разходи за проекти извън горните случаи.</p> <p>Разликата между пълния размер на одобрените разходи по проекта и размера на финансирането се осигурява от кандидата. Участието на кандидата може да бъде само в парична форма.</p>
Критерии за избор на проекти	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Проектът е за повече от едно населено място или ползите от него са за повече от едно</li> <li>2. Проектът е на читалища или настоятелства на официално регистрирани вероизповедания</li> <li>3. Няма получавана до момента помощ</li> <li>4. Проектът е консултиран с местната общност (приложени са доказателства)</li> <li>5. Заявлението съдържа технически/работен проект на инвестицията</li> </ol> <p><b>Теглата на отделните критерии са представени в Приложение № 3</b></p>
Минимална помощ/държавни помощи	<p>Финансовата помощ за юридическите лица с нестопанска цел, предоставена по тази мярка, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на плащане и две предходни години, с изключение на проекти на общини.</p>

<b>Код на мярката 431-1</b>	<b>Управление на местни инициативни групи, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия за местните инициативни групи, прилагащи стратегии за местно развитие</b>
Описание на целите	<p>- Да насърчи развитието на МИГ Харманли като силна и ефикасно действаща структура;</p> <p>- Да осигури ресурси – човешки, технически и финансови, необходими за цялостното обезпечаване на дейностите на МИГ Харманли и за прилагане на стратегията за местно развитие;</p> <p>- Да повиши информираността и уменията на местните жители относно подхода ЛИДЕР и да насърчи тяхното активно участие в процеса на прилагане на стратегията за местно развитие.</p>

Обхват на мярката	Територията на МИГ Харманли
Допустими кандидати	МИГ Харманли
Допустими дейности	<p><b>Управление на МИГ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Осигуряване на ресурси - човешки, технически и финансови, за цялостно обезпечаване на дейностите на МИГ и за прилагане на техните стратегии за местно развитие;</li> <li>Обучение на екипа на МИГ Харманли</li> <li>Сътрудничество с други МИГ в страната и в ЕС с цел обмяна на опит и трансфер на добри практики</li> <li>Набиране на външни експерти, които да консултират и подпомагат изпълнението на СМР, и координиране на тяхната работа.</li> </ol> <p><b>Дейности по изпълнение на СМР съгласно Наредба 23 от 18.12.2009 г.</b>  За изпълнение на Стратегията за местно развитие МИГ Харманли ще:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>информира, консултира и подпомага подготовката на проекти на потенциалните кандидати;</li> <li>подготвя и публикува покана за кандидатстване с проекти на територията на МИГ;</li> <li>приема и регистрира заявления за кандидатстване;</li> <li>създава и поддържа база данни за постъпилите проекти по Стратегията за местно развитие, тяхното състояние и движение;</li> <li>извършва проверка за административно съответствие и допустимост на проектите;</li> <li>извършва проверка за основателността на предложените разходи, липса на двойно финансиране и изкуствено създадени условия;</li> <li>осъществява техническа експертна оценка и класиране на проектите;</li> <li>извършва подготовка и провеждане на заседания на комисията за избор на проекти към МИГ Харманли;</li> <li>представя заверени копия на заявленията и на придружаващите ги документи, одобрени от комисията за избор на проекти към МИГ, в областната дирекция на фонда-отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане" по седалище на МИГ за извършване на проверка за съответствие с процедурите, описани в Стратегията за местно развитие, критериите за допустимост на кандидата и критериите за допустимост на проекта и планираните разходи;</li> <li>информира писмено кандидатите за одобрение или отхвърляне на проекта;</li> <li>склучва договори с одобрените кандидати за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;</li> <li>осъществява наблюдение на изпълнението на проектите;</li> <li>осъществява посещения на място;</li> <li>подпомага одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до Разплащателната агенция и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението;</li> <li>изготвя годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за местно развитие, както и други доклади и справки за изпълнение на Стратегията за местно развитие, изисквани от управляващия орган на ПРСР;</li> <li>представя до управляващия орган на ПРСР до 15 февруари на следващата календарна година годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за местно развитие;</li> <li>информира своевременно управляващия орган на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията;</li> <li>изпраща до МЗХ и РА списък на одобрените и отхвърлените проекти след приключване на работата на комисията за избор на проекти и списък и заверени копия на сключените договори</li> <li>изготвя и съгласува с РА контролни листове, списък и образци на документите за кандидатстване, както и други документи, свързани с кандидатстването и отчитането на проекти по СМР.</li> </ol> <p><b>Дейности за придобиване на умения и постигане на обществена активност за развитието на територията</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Проучвания на територията (териториални, икономически и социални анализи и други</li> </ol>

	<p>анализи и проучвания);</p> <p>2. Осигуряване на информация за територията и за стратегията за местно развитие (изследвания, наблюдения и др.);</p> <p>3. Популяризиране, информиране и публичност:</p> <p>а) Интернет страница;</p> <p>б) Ръководство за кандидатстване</p> <p>в) публикации, печат, публикации на резултати от дейността, на реклами за дейността, на покани за организирани събития;</p> <p>г) отпечатване на брошури, рекламни материали, формуляри за кандидатстване, материали за обучение и други свързани с популяризиране дейността на МИГ Харманли;</p> <p>д) реализиране на радио- и телевизионни предавания и реклами;</p> <p>е) преводи;</p> <p>ж) Табели и билбордове за популяризиране на проекта;</p> <p>4. Обучения на местни лидери</p>
<p>Допустими разходи</p>	<p>Максималният размер на финансова помощ, предназначена за разходи за <b>управление на МИГ</b> (оперативни разходи), не може да надвишава 60 % от средствата по чл. 36, ал.2 от Наредба 23/18.12.2009 г., като останалите 40% се използват за изпълнение на дейностите по придобиване на умения и постигане на обществена активност за развитието на територията.</p> <p>Допустимите разходи за <b>управление дейността на МИГ</b> (оперативни разходи) са следните:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. разходи за заплати и други възнаграждения за персонала (изпълнителен директор, експерт/и по прилагане на дейностите по Стратегията за местно развитие, счетоводител, асистент и др.), в т. ч. социални и здравни осигуровки за персонала;</li> <li>2. разходи за експерти и други платени услуги, свързани с прилагането на стратегията, възнаграждения на експерти (възнаграждения на консултанти, външни експерти, одитори и др.);</li> <li>3. разходи за командировки на персонала съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с ПМС № 72 от 1986 г. (обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.; изм., бр. 21 от 1991 г., бр. 2 от 1994 г., бр. 62 от 1995 г., бр. 34 от 1997 г., бр. 40 от 1999 г. и бр.2 от 2008 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г. (обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.; изм., бр. 80 и 86 от 2004 г., бр. 36 и 96 от 2005 г., бр. 2 от 2006 г., бр. 23 и 98 от 2007 г., бр. 64 от 2008 г. и бр. 10 от 2009 г.);</li> <li>4. разходи за наем на един офис;</li> <li>5. разходи за наем и/или закупуване на офис техника, в т. ч. правен и счетоводен софтуер и офис оборудване и обзавеждане;</li> <li>6. закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;</li> <li>7. разходи за наем и/или закупуване на лек автомобил с под 150 к. с. и с над 5+1 места;</li> <li>8. разходи за закупуване горива за лек автомобил;</li> <li>9. разходи за организиране срещи на МИГ;</li> <li>10. разходи за комуникация (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги), транспорт, топло- и електроенергия и други разходи, необходими за оперативното функциониране на офиса;</li> <li>11. разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и Европейската селска мрежа за развитие на селските райони.</li> </ol> <p>Допустимите разходи за <b>дейности за придобиване на умения и постигане на обществена активност</b> за развитието на територията са:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. разходи за проучвания на съответната територия (териториални, икономически и социални анализи и други анализи и проучвания);</li> <li>2. разходи за осигуряване на информация за територията и за стратегията за местно развитие (изследвания, наблюдения и др.);</li> <li>3. разходи за обучение на екипа, ангажиран в прилагането на Стратегията за местно развитие;</li> <li>4. разходи за популяризиране, информиране и публичност:</li> </ol> <p>а) разходи за създаване и поддръжка на интернет страница;</p>

	<p>б) създаване и поддръжка на актуални новини;</p> <p>в) публикации, печат, в т.ч. издаване на списание, публикации на резултати от дейността, на реклами за дейността, на покани за организирани събития;</p> <p>г) отпечатване на брошури, рекламни материали, формуляри за кандидатстване, материали за обучение и други свързани с популяризиране дейността на МИГ;</p> <p>д) реализиране на радио- и телевизионни предавания и реклами;</p> <p>е) преводи;</p> <p>ж) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на проекта;</p> <p>з) други разходи за популяризиране, информирание и публичност;</p> <p>5. разходи за организиране на обучение на местни лидери</p> <p><b>Възстановяват се единствено разходи, които:</b></p> <p>1. са извършени и платени от МИГ Харманли след подписване на договора за финансово подпомагане на Стратегията за местно развитие;</p> <p>2. могат да бъдат установени и потвърдени с оригинали на документи съгласно българското законодателство, удостоверяващи извършените и платени разходи.</p>
Финансови параметри за проектите (минимален и максимален размер)	Общата сума за мярката е 650 000 лева.
Размера на финансовата помощ (в % за различните видове бенефициенти)	100 %
Критерии за избор на проекти	Не са приложими

Код на мярката: 421	Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество
Описание на целите	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Да се подпомогнат съвместни дейности и проекти (съвместни обучения, изграждане на капацитет, споделяне на опит, обмен на ноу-хау);</li> <li>- Да се подпомогне създаването на европейска идентичност в допълнение към местната, регионалната и националната идентичност.</li> </ul>
Обхват на мярката	<p>В обхвата на тази мярка допустими за финансиране са два вида сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Вътрешно териториално сътрудничество</b> между две или повече територии от селски района, обхванати от МИГ - Лидер, в България.</li> <li>- <b>Транснационално сътрудничество</b> между селски райони, обхванати от МИГ в България и други страни членки, както и между селски райони, обхванати от МИГ – Лидер в България и други подобни структури в трети страни. В този случай допустими за подпомагане са само разходи, свързани със селски райони в рамките на България.</li> </ul> <p>Прилагат се условията за допустимост, определени в Регламент № 1698/2005 г.</p>
Допустими кандидати	МИГ Харманли Прилагат се условията за допустимост, определени в Регламент № 1698/2005 г.
Допустими дейности	А. Подготвителна техническа помощ, целяща установяването на партньорства за сътрудничество и подготовката на съвместен проект.



	<p><b>Подготвителните технически проекти могат да включват следните дейности:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Предпроектни проучвания, маркетингови проучвания, други изследвания;</li> <li>➤ Техническо планиране (заседания за планиране, разработване на съвместни планове за действие и т.н.);</li> <li>➤ Провеждане на партньорски срещи.</li> </ul> <p>Прилагат се условията за допустимост, определени в Регламент № 1698/2005 г.</p>
Допустими разходи	<p><b>А. Подготвителна техническа помощ:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Разходи, свързани със срещи с потенциални партньори (напр. пътни разходи, разходи за нощувки и хонорари за експерти, пълен пансион и настаняване, хонорари на преводачи, разходи за комуникация);</li> <li>• Разходи, свързани с организирането на заседания за планиране и мероприятия;</li> <li>• Разходи свързани с разработването на проекта (напр. предварителни проучвания,, консултации по специфични въпроси, хонорари на експерти, работещи по плана за действие и др., разходи за превод, разходи за допълнителен персонал).</li> </ul>
Финансови параметри за проектите (минимален и максимален размер)	20 000 лева
Размера на финансовата помощ (в % за различните видове бенефициенти)	100 %
Критерии за избор на проекти	Не са приложими

## 5.2. Процедури за изпълнение на стратегията - кандидатстване, оценяване и уведомяване, договаряне, изпълнение, отчитане и мониторинг

Процедурите за прилагане на СМР са прозрачни и гарантират равнопоставеност и обективност при избора на проекти за финансиране. Процедурите се базират на добрите европейски практики при приемане, оценяване и мониторинг на проекти по програмите, които пряко се управляват от Европейската комисия. В процеса на разработването на процедурите са проведени консултации с оценители по програми, пряко финансирани и управлявани от ЕК. Процедурите са съгласувани с Работната група по финализиране на СМР в рамките на 3 редовни работни срещи и 1 допълнителна работна среща.

Процедурите са валидни за всички мерки на СМР за територията на МИГ Харманли и **допълват** процедурите в наредбите и техните последващи изменения, касаещи конкретните мерки от ПРСР, заложиени в СМР за територията на МИГ Харманли.

### Етап I – Ред за кандидатстване

На този етап процедурите са четири, както следва:

- Обявяване на покани.
- Информирание, консултиране и подпомагане на подготовката на заявления за кандидатстване на потенциалните кандидати.
- Приемане и регистриране на заявления за кандидатстване.
- Създаване и поддържане на база данни.

## Процедура №1 - Обявяване на покани

*Стъпки и последователност от дейности*

1. След одобряване на СМР и стартиране на дейността на МИГ Харманли с решение на Управителния съвет ще бъдат отворени всички мерки на стратегията за подаване на **заявления за кандидатстване** и ще бъде лансиран конкурс за набиране на експерт-оценители (Изпълнителният директор внася предложение в УС за отваряне на мерките и за лансиране на конкурс за експерт-оценители).
2. Мерките от СМР ще бъдат постоянно отворени (най-късно до 30 юни 2013 г.), като заявленията за кандидатстване ще се приемат към края на всяко календарно тримесечие след старта на изпълнение на СМР.

*Честота на процедурата*

3. Предвидени са максимум осем покани за подаване на заявления за кандидатстване, последната ще бъде със срок за прием на заявления за кандидатстване най-късно до края на м. юни 2013 г. Поканите се обявяват за всяко календарно тримесечие през 2011 г., 2012 г. и 2013 г., като първата покана ще бъде обявена не по-рано от три месеца след подписването на договора за стартиране на реализацията на СМР с МЗХ.
4. Всяка покана ще съдържа: бюджет на поканата, начален и краен срок за прием на заявления и съответните мерки; адрес, на който ще се приемат заявленията; начин на окомплектоване и адресиране на заявленията. Ако средствата по дадена покана не бъдат усвоени в пълния им размер, те се прехвърлят към бюджета на следващата покана за заявления за кандидатстване. Бюджета за всяка покана ще се утвърждава от УО на МИГ Харманли, по предложение на Изпълнителния директор.
5. За всяка отворена покана ще се публикуват информация и съответните документи на страницата на МИГ Харманли, на страницата на Община Харманли, в сградата на община Харманли и в кметствата по отделните населени места, както и съобщения в следните местни и регионални медии: в-к Наблюдател, в-к Новини. Ще се правят анонси чрез кабелна телевизия „Рекординг“.
6. След одобрение от УС на МИГ на датата за отваряне на първата покана, за останалите покани за срока на действие на СМР Управителният съвет утвърждава общ индикативен график за целия период на СМР. Годишният график за обявяване на покани (за всяка календарна година) се утвърждават най-късно до 1 ноември на предходната календарна година. След утвърждаване на годишния график и бюджета за всяка покана от страна на УС, изпълнителният директор на МИГ Харманли подписва отделна заповед за отварянето на всяка покана.
7. Датата на публикуване на поканата е и датата, от която започва прием на заявления за кандидатстване.

**Предварителна информация (кратък анонс) за започване на прием по съответната покана, се публикува най-малко 15 календарни дни преди започването на приема на заявления на местата, посочени в процедура 1, като се посочва и датата, на която ще бъде публикувана поканата.**

*Отговорници за изпълнението на Процедура 1*

- Управителният съвет – за утвърждаване на годишните графици за публикуване на поканите и бюджетите на отделните покани
- Екипът на МИГ Харманли – за обявяването на поканите съгласно одобрените графици
- Партньорите – за разпространение на информация за отворените покани

**Процедура №2 - Информирание, консултиране и подпомагане на подготовката на проекти на потенциалните кандидати.**

*Стъпки и последователност от дейности*

8. Информационната кампания по всички мерки ще бъде постоянна, информация и документите за кандидатстване по отделните мерки ще бъдат публикувани на уеб-страницата на МИГ Харманли. Поне веднъж месечно една от местните печатни и/или електронни медии – в-к Наблюдател, в-к Новини, кабелна телевизия „Рекординг“, ще излъчват/издават предавания/рубрики, посветени на изпълнението на СМР. Текстовете се подготвят от екипа на МИГ.
9. На страницата на МИГ Харманли ще има секция „Въпроси и отговори“, в която ще се публикуват въпросите, поставени от потенциалните бенефициенти при подготовката и изпълнението на проектите по СМР.
10. Екипът на МИГ Харманли ще провежда информационни дни за популяризиране на стратегията и мерките за нейното изпълнение, както и обучителни семинари за разясняване на процедурите за кандидатстване и попълването на формулярите.

#### *Честота на процедурата*

11. За всяка покана ще се провеждат по 2 информационни дни/обучителни семинари в различни населени места на територията на МИГ, като за първа и втора покана се предвиждат 5 информационни дни/обучителни семинари. Всички информационни дни/обучителни семинари се провеждат в рамките на 1 месец след датата на публикуване на поканата. Графика и местата на провеждане на проявите се утвърждават от УС заедно с годишния график за обявяване на поканите.
12. Консултации и подпомагане на подготовката на проекти ще се предоставят непрекъснато в офиса на МИГ, **но не по-късно от 15 календарни дни преди съответната крайна дата за съответната покана**, както са представени по-горе.
13. МИГ Харманли има задължението да поддържа актуални текстовете на съответните наредби и техните промени за мерките в Стратегията за местно развитие, както и указанията към тях на електронната си страница.
14. МИГ Харманли ще изготви и публикува на електронната страница **Ръководство за кандидатстване по СМР**. Ще бъдат отпечатани и 1000 броя от Ръководството (50 страници пълноцветен печат формат А4).
15. На всеки **3 месеца ще се издава Информационен бюлетин**, който ще представя по-подробно текущата информация, отразяваща реализацията на стратегията, процедурите за кандидатстване, одобрените проекти, новите покани и постигнатите до момента резултати. Към бюлетина ще има и приложение, което потенциалните бенефициенти ще могат да попълват и да връщат в офиса на МИГ, като задават въпроси, изказват мнения и правят конкретни предложения за подобряване организацията по дейностите, свързани с реализацията на СМР. На страницата на МИГ Харманли ще има секция „Въпроси и отговори“, в която ще се публикуват въпросите, поставени от потенциалните бенефициенти при подготовката и изпълнението на проектите по СМР. **Предвидени са 15 издания на бюлетина до края на м. септември 2015 г.**

#### *Отговорници за изпълнението на Процедура 2*

- Екипът на МИГ Харманли има задължението да поддържа на електронната страница на МИГ актуални текстовете на съответните наредби и техните промени за мерките, предвидени в Стратегията за местно развитие, както и указанията към тях.
- Екипът на МИГ Харманли ще изготви и публикува на електронната си страница **Ръководство за кандидатстване по СМР**
- Информационният бюлетин ще се подготвя от Асистента на МИГ Харманли.

### **Процедура №3 - Приемане и регистриране на заявления за кандидатстване**

*Стъпки и последователност от дейности*

16. Приемането на заявления за кандидатстване и придружаващите ги документи се извършва централизирано в офиса на МИГ Харманли. Заявленията се подават от кандидатите лично или от упълномощено от тях лице.
17. Заявленията се приемат от двама служители от екипа на МИГ Харманли, като на всяко заявление се дава уникален регистрационен номер. Служителите от екипа на МИГ, които ще приемат заявленията за кандидатстване по съответната покана, се определят със заповед на Изпълнителния директор.
18. При приемането на заявления за кандидатстване служителите на МИГ Харманли дават на вносителите уникален регистрационен номер, както и извършват преглед на документите в присъствието на вносителя и попълват чек-лист за подаденото заявление за кандидатстване и съпътстващите документи, който чек-лист се изготвя и подписва от служителите на МИГ Харманли и вносителя на заявлението в два екземпляра, по един за всяка от страните.
19. МИГ Харманли ще води и поддържа отделен **електронен регистър** на заявленията за кандидатстване, с отделен регистрационен номер за всяко заявление, който ще съдържа информация за поредния номер на внесеното заявление, специфичната цел на СМР и мярката, по която се кандидатства, както номера на съответната покана и датата на внасяне в МИГ Харманли. Регистъра на внесените проекти ще се води от Асистента на МИГ-Харманли. Регистърът на внесените заявления за кандидатстване е част от единната електронна база данни „Система за регистрация и мониторинг“.
20. Регистрират се заявления за кандидатстване, които отговарят на следните **критерии**:
- Спазени са датата и часа на получаване на заявлението - за спазване на крайния срок на съответната покана.
  - Заявленията са представени в оригинал, нотариално заверено копие или копие, заверено от кандидата, в случай на представяне на заверени от кандидата копия на документи техните оригинали се представят за преглед от служител на МИГ Харманли.
  - Подадени са лично от кандидата или от упълномощено от него лице с нотариално заверено изрично пълномощно.
  - Представени са на български език; в случаите, когато оригиналният документ е изготвен на чужд език, той трябва да бъде придружен с превод на български език, извършен от заклет преводач, а когато документът е официален по смисъла на Гражданския процесуален кодекс, той трябва да бъде легализиран или с апостил.
  - Заявленията за кандидатстване са представени на хартиен носител и на електронен носител.
  - Вносителите на заявленията за кандидатстване имат постоянен адрес - за физическите лица, и седалище - за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на МИГ Харманли. Не могат да кандидатстват ЕТ и юридически лица, които са открили клон на територията на МИГ Харманли, но нямат постоянно седалище на територията на МИГ Харманли.

#### *Честота на процедурата*

21. След приключване на приема на заявления за кандидатствания съгласно индикативния график на поканите, одобрен от УС на МИГ Харманли. Процедурата се провежда не повече от 8 пъти до края на 2013 г.

#### *Отговорници за изпълнението на Процедура 3*

- Изпълнителният директор
- Екипът на МИГ Харманли

### **Процедура 4 – Създаване и поддържане на база данни за постъпилите проекти по Стратегията за местно развитие, тяхното състояние и движение**

#### *Стъпки и последователност от дейности*

22. МИГ Харманли създава и поддържа единна електронна база данни – Система за регистрация и мониторинг, в която ще се поддържа информация за:

- регистрираните заявления за кандидатстване
- резултатите от оценката на подадените заявления за кандидатстване
- сключените договори за реализация на проекти и свързаните с тях авансови, междинни и окончателни плащания
- резултати от проверки, технически отчети
- друга.

23. Проектирането, въвеждането и поддържането на Системата за регистрация и мониторинг ще бъдат възложени на външен изпълнител чрез малка обществена поръчка, която ще бъде проведена след подписване на договора с МЗХ. УС утвърждава процедурата за провеждане на МОП, формира Комисия за избор, и утвърждава избора на външен изпълнител, след което Изпълнителният директор сключва договор. Тази процедура се следва и за всички външни изпълнители.

24. За целите на отчетността информацията за изброените по-горе индикатори ще се извлича от базата данни – Система за регистрация и мониторинг, която ще дава възможности за поддържане както на отделни профили за всеки конкретен проект, така и за извличане на агрегирана информация по отделните мерки и по цялата СМР. Системата за регистрация и мониторинг ще позволява и регистриране на направените посещения на място, както и въвеждане на кратка информация за резултатите от посещението. Индикаторите, спрямо които ще се следи цялостното прилагане на СМР, както и индикаторите по отделните мерки, са представени в Процедурата за мониторинг.

*Честота на процедурата*

25. Поддържането на базата данни е постоянно, на ежедневна основа след стартиране на набирането на предложения по първата покана.

*Отговорници за изпълнението на Процедура 4*

Екипът на МИГ Харманли

## **Етап II – Проверки за съответствия и оценяване на заявленията за кандидатстване**

На този етап предвидените процедури са седем:

- Проверка за административно съответствие и допустимост на проектите
- Проверка за основателност на предложените разходи, липса на двойно финансиране и изкуствено създадени условия
- Техническа експертна оценка и класиране на проектите
- Подготовка и провеждане на заседания на Комисията за избор на проекти към МИГ Харманли
- Уведомяване на Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане
- Писмено информиране на вносителите на проектопредложения за одобрение или отхвърляне на проектите
- Сключване на договори с одобрените кандидати за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

### **Процедура 5 - Проверка за административното съответствие и допустимост на проектите**

Като общо правило за всички мерки на СМР се спазват критериите за административно съответствие и допустимост на съответната наредба за съответната мярка, по която се кандидатства.

*Стъпки и последователност от дейности*

26. В рамките на съответния тримесечен период (покана) за набиране на заявления за кандидатстване, независимо от датата на внасянето им, се извършва проверка от екипа на МИГ за административно

съответствие и допустимост до 7 работни дни след внасянето на заявлението в МИГ, след което всеки вносител се уведомява в писмена форма (писмо, с обратна разписка) за резултата от проверката. Ако внесеното заявление е непълно и е необходимо да бъдат подадени липсващи документи или информация, вносителят трябва да ги представи в рамките на 10 работни дни след получаване на уведомлението от страна на МИГ Харманли, независимо дали заявлението за кандидатстване е внесено на крайната дата за съответната покана или по-рано.

27. Проверката за **административно съответствие** представлява проверка за съответствие с формалните изисквания към документите, които включват:

- Спазени са датата и часа на получаване на заявлението – изискване за спазване на крайния срок на съответната покана.
- Спазени са изискванията към вносителите на заявления.
- Заявленията са представени в оригинал, нотариално заверено копие или копие, заверено от кандидата, в случай на представяне на заверени от кандидата копия на документи техните оригинали се представят за преглед от служител на МИГ Харманли.
- Към заявлението са подадени и всички съпътстващи документи.
- Представени са във **формуляра за кандидатстване/бизнес план съгласно изискванията на съответната наредба за съответната мярка от ПРСР**, спазени са всички последващи промени на съответстващите наредби към датата на подаване на заявлението за кандидатстване.
- Подадени са лично от кандидата или от упълномощено от него лице с нотариално заверено изрично пълномощно.
- Представени са на български език; в случаите, когато оригиналният документ е изготвен на чужд език, той трябва да бъде придружен с превод на български език, извършен от заклет преводач, а когато документът е официален по смисъла на Гражданския процесуален кодекс, той трябва да бъде легализиран или с апостил.
- Заявленията за кандидатстване са подадени на хартиен носител и на електронен носител.
- Предвидените в заявленията за кандидатстване дейности ще се осъществяват на територията на МИГ Харманли.
- **Вносителите на заявленията за кандидатстване имат постоянен адрес - за физическите лица, и седалище - за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на МИГ Харманли. Не могат да кандидатстват ЕТ и юридически лица, които са открили клон на територията на МИГ Харманли, но нямат постоянно седалище на територията на МИГ Харманли.**
- Спазени са бюджетните лимити.

28. Проверката за **допустимост** представлява проверка за съответствие с условията за допустимост на кандидатите, дейностите и разходите съгласно СМР, Наредба 23 и съответната Наредба за съответната мярка и последващите актуализации.

29. Само проекти, които изцяло отговарят на административните критерии и критериите за допустимост по СМР и съответната наредба за съответната мярка, ще бъдат допускани до втория етап – техническа експертна оценка. МИГ Харманли изготвя списък на проектите, които са преминали успешно проверката за административно съответствие и отговарят на критериите за допустимост по съответната мярка. Този списък се обявява на електронната страница на МИГ - Харманли.

*Честота на процедурата*

30. Процедурата ще бъде проведена не повече от 8 пъти до края на 2013 г.

*Отговорници за изпълнението на Процедура 5*

Екипът на МИГ Харманли.

**Процедура 6 – Проверка за основателност на предложените разходи, липса на двойно финансиране и изкуствено създадени условия**

*Стъпки и последователност от дейности*

31. На етапа на кандидатстване вносителите на заявления за кандидатстване представят лично подписана декларация за липса на двойно финансиране и изкуствено създадени условия. **Екипът на МИГ Харманли поверява дали декларацията е приложена към заявлението за кандидатстване.**
32. Проверка за основателност на предложените разходи от екипа на МИГ Харманли се извършва съгласно чл.12а от Наредба № 23 от 18 декември 2009 г., издадена от *Министерството на земеделието и храните, Обн. ДВ. бр.1 от 5 Януари 2010г., изм. ДВ. бр.38 от 21 Май 2010, изм. ДВ бр. 55 о 20 юли 2010 г.* **На този етап екипът на МИГ Харманли проверява дали са налични съответните документи съгласно чл. 12а от Наредба 23, както и съгласно последващи промени в Наредба 23.**

*Честота на процедурата*

33. Процедурата ще бъде проведена не повече от 8 пъти, следвайки одобрения графичен план за обявяване на покани, утвърден от УС.

*Отговорници за изпълнението на Процедура 6*

Екипът на МИГ Харманли.

## **Процедура 7 - Техническа експертна оценка и класиране на заявленията за кандидатстване**

*Стъпки и последователност от дейности*

**При осъществяването на техническата експертна оценка и класирането на подадените заявления ще се следва практиката, установена от Европейската комисия за програмите, управлявани и изпълнявани на равнище ЕС (Програмата за развитие на Югоизточна Европа, Интеррег 4С, Седма рамкова програма и др.), която е гарант за прозрачност на процедурите и обективност на избора на проекти за финансиране. При оценяването на заявленията за кандидатстване се прилага конкурсния принцип.**

34. След публикуване на първата покана за отваряне на мерките от СМР, МИГ Харманли ще обяви със заповед на Изпълнителния директор **конкурс за външни експерти**, които да извършват техническа оценка на заявленията за кандидатстване, отговарящи на критериите за допустимост и преминали успешно проверката за административно съответствие.
35. Критериите и редът за избор на външни експерт-оценители се разработват от екипа на МИГ Харманли и се внасят от Изпълнителния директор за обсъждане и утвърждаване от УС на МИГ.
36. Конкурсът за набиране на експерт-оценители ще бъде отворен в рамките на 60 календарни дни, поканата за отваряне на конкурса ще бъде публикувана в регионалните медии (в-к Хасковска Марица, 1 кабелна телевизия в гр. Хасково), както и в следните национални медии: в-к Дневник и приложение КЗ Кариери на в-к Капитал. След приключване на конкурса (най-късно до 15 дни преди първата дата за прием на заявления за кандидатстване) Управителният съвет на МИГ Харманли провежда среща за избор на експерт-оценители, преди първата крайна дата за прием на заявления.
37. За всяка ос (съгласно Програмата за развитие на селските райони, 2007 – 2013 г.) ще бъдат одобрени поне по 5 външни експерт-оценители. Те ще участват на ротационен принцип в оценяването на заявленията за кандидатстване, в зависимост от фокуса на подадените заявления. С одобрените експерт-оценители се сключва рамков договор със срок на действие до края на 2013 г. За всяка покана подадени заявления за кандидатстване експерт-оценителите подписват декларация за липса на конфликт на интереси. Задължително условие е експерт-оценителите **да не живеят, да не работят (по трудово или служебно правоотношение, както и по договор за управление и контрол)** на територията на МИГ Харманли.
38. Управителният орган на МИГ Харманли утвърждава експерт-оценителите за всяка покана подадени заявления за кандидатстване.
39. В случай, че не бъдат набрани достатъчно кандидатури на експерт-оценители при обявяване на първата покана, се публикува нова покана със срок 30 календарни дни, до набиране на необходимия

брой експерт-оценители, със заповед на Изпълнителния директор на МИГ. Ако и при втората покана не се набере необходимия брой външни експерт-оценители, ще се работи с толкова експерта, колкото са одобрени след двете покани, но не по-малко от 3 експерт-оценители за всяка ос (съгласно Програмата за развитие на селските райони, 2007 – 2013 г.).

40. Всяко заявление за кандидатстване се оценява **от минимум двама външни експерт-оценители**. Сътрудници от екипа на МИГ Харманли и членове на Управителния съвет или Комисията за избор на проекти **НЯМАТ ПРАВО ДА УЧАСТВАТ** в процедурата по извършване на техническа експертна оценка на подадените заявления за кандидатстване.
41. Техническото оценяване се извършва в рамките на **40 календарни дни след крайната дата на съответната покана**. Техническата експертна оценка се извършва на два етапа:

- **Първи етап на техническото оценяване.** След като бъдат определени външните експерт-оценители за подадените заявления за кандидатстване по съответната покана, те ще бъдат писмено уведомени за внесените заявления, които трябва да оценят. Заявленията се качват в защитена с парола специална секция на уеб-страницата на проекта, като всеки оценител получава ключ за достъп до тях, за да може да ги изтегли. На този етап **всеки експерт-оценител работи дистанционно**, като по време на оценяването **той/тя не знае кой/кои са другите/другия експерт-оценител/и за конкретното заявление**. Този етап завършва с индивидуалната оценка на всеки експерт-оценител, която се изпраща на екипа на МИГ Харманли. Екипът на МИГ има задължението да осигури конфиденциалността на този етап на оценяване, като освен членовете на екипа включи и експерт ИКТ, който да обезпечи софтуерното и хардуерното съхранение на информацията и нейната конфиденциалност. Той също трябва да подпише **декларация за поверителност, безпристрастност и липса на конфликт на интереси**.
- **Втори етап на техническото оценяване** – консенсусни срещи в офиса на МИГ Харманли на всички експерт-оценители, участвали в оценяването на проектопредложения в рамките на една покана.

Консенсусна среща за всички проектопредложения се провежда с всички експерт-оценители в офиса на МИГ Харманли. В рамките на тази среща се утвърждават окончателните оценки на заявленията за кандидатстване и се изготвя ранжиран списък на подадените заявления, заедно с окончателната оценка за всяко заявление.

**За мерки 121, 311 и 312** оценката и избора на проекти за финансиране се извършва измежду проектите, при които:

Стойността на показателя "Нетна настояща стойност" е по-голяма от 0 ( $NPV > 0$ ), и Индексът на рентабилност (PI) има стойност по-голяма от 1. ( $PI > 1$ ). Стойностите на тези показатели се изчисляват от данните в бизнес плана на предложения за финансиране проект. В случаите, когато размерът на заявеното финансиране по постъпилите проекти е по-голям от планирания за съответната покана, проектите ще бъдат селектирани на базата на технически критерии, описани в Приложение 3. Максималният възможен брой точки, който може да получи едно проектопредложение, е 100, който е сума от максималния брой точки по отделните критерии за техническа оценка. В тези случаи заявленията за подпомогане се одобряват в низходящ ред, до изчерпване на бюджета на съответната покана.

**За мярка 226** бенефициентите, които отговарят на критериите за допустимост, ще бъдат одобрявани по реда на тяхното кандидатстване (първи дошъл първи обслужен). В случаите, когато размерът на заявеното финансиране по постъпилите проекти е по-голям от планирания за съответната покана, проектите ще бъдат селектирани на базата на технически критерии. Максималният възможен брой точки, който може да получи едно проектопредложение, е 100, който е сума от максималния брой точки по отделните критерии за техническа оценка. В тези случаи заявленията за подпомогане се одобряват в низходящ ред, до изчерпване на бюджета на съответната покана.



**За мерки 313, 321 и 322**, когато размерът на заявеното финансиране по постъпилите проекти е по-голям от планирания за съответната покана, проектите, които отговарят на условията за допустимост по съответната наредба за съответната мярка, Наредба № 23 от 18.12.2009 г. и СМР за територията на МИГ Харманли, ще бъдат селектирани на базата на технически критерии. Максималният възможен брой точки, които може да получи едно проектопредложение, е 100, който е сума от максималния брой точки по отделните критерии за техническа оценка. В тези случаи заявленията за подпомогане се одобряват в низходящ ред, до изчерпване на бюджета на съответната покана.

- **За всички мерки** - Ако разликата между оценките на двамата експерт-оценители е до 20% от максималния възможен брой точки при приложението на техническите критерии за оценка, които могат да бъдат присъдени на дадено проектопредложение, то консенсусната оценка се формира като средно аритметично на оценките на двамата експерт-оценители както по индивидуалните критерии, така и при общата оценка. Ако разликата между оценките на двамата експерт-оценители е по-голяма от 20% от максималния възможен брой точки 100, за да се пристъпи към процедура на класиране, се назначава арбитраж и се привлича трети експерт, на който се възлага оценяването на проекта. Във всички случаи окончателната оценка е средно-аритметична на трите индивидуални оценки на експерт-оценителите. В случая на арбитраж срока за техническото оценяване се удължава със 7 календарни дни (на базата на заповед на Изпълнителния директор на МИГ). Ранжираният списък и оценките се изпращат към Комисията за избор на проекти.

42. Екипът на МИГ – Харманли ще изготви Ръководство за експерт-оценителите.

*Честота на процедурата*

43. Процедурата ще бъде проведена не повече от 8 пъти, следвайки графика на отваряне на поканите, утвърден от УС на МИГ.

*Отговорници за изпълнението на Процедурата*

Екипът на МИГ Харманли. Управителният орган на МИГ Харманли. Експерт-оценители.

## **Процедура 8 – Подготовка и провеждане на заседания на Комисията за избор на проекти към МИГ Харманли**

*Стъпки и последователност от дейности*

44. Комисията за избор на проекти се формира до 15 календарни дни след крайната дата за прием на заявления за кандидатстване по съответната покана с решение на Управителния орган на МИГ.

- Членове на Комисията за избор на проекти към МИГ Харманли са членовете на Управителния орган на МИГ Харманли и външни експерти, определени от управителния орган на МИГ, с цел осигуряване на обективност, публичност и прозрачност.
- Експерт-оценителите, извършили техническата оценка на внесените проектопредложения, могат да участват в заседанията на Комисията, с цел представяне на техническите оценки и обосновка на дадените оценки.
- Експерт-оценителите не участват като членове на Комисията за избор и следователно НЯМАТ право на глас.
- В Комисията за избор делът на представителите на общината, централната или териториалната администрация на изпълнителната власт и общински съветници не може да превишава 49 процента.
- Преди започване на работа на Комисията за избор всички нейни членове подписват **декларация за поверителност, безпристрастност и липса на конфликт на интереси**.
- В случаите, когато член на комисията установи, че е налице конфликт на интереси, той подава писмо до МИГ за самоотвод, като неговото място в комисията се заема от нов член, определен с решение на УС на МИГ, измежду членовете на Общото събрание на МИГ.
- Броят на членовете на Комисията за избор на проекти е **НЕЧЕТЕН**.

- Външните експерти-членове на комисията трябва да притежават необходимата квалификация и опит съобразно вида на оценяваните проекти.
- С цел осигуряване на публичност и прозрачност на дейността на Комисията за избор на проекти, като наблюдатели (без право на глас) по време на заседанието се канят за участие в нейната работа следните външни лица: представител на Общото събрание на МИГ, определен с решение на Общото събрание, представител на местни неправителствени организации (редът за неговото излъчване се определя от самите тях) и един представител на местна медия (излъчен от самите медии). В рамките на всяка покана или за отделни заседания на Комисията за избор се допуска да бъдат излъчвани различни наблюдатели.
- Наблюдателите също подписват **декларация за поверителност, безпристрастност и липса на конфликт на интереси.**
- Екипът на МИГ Харманли изготвя правила за работа на Комисията за избор, които следва да бъдат внесени от Изпълнителния директор на заседание на УС за обсъждане и приемане.

45. Комисията за избор се председателства от представител на Управляващия орган на МИГ и включва:

1. председател – представител на управляващия орган на МИГ;
3. секретар
4. нечетен брой членове (не по-малко от пет).

46. В решението на УС се посочва и списък на резервните членове, дата, час и място на първото заседание на комисията. Право на глас в Комисията имат членовете. Председателят и секретарят нямат право на глас.

47. Комисията за избор на проекти провежда първо заседание веднага след приключване на техническата експертна оценка и ранжиране на заявленията за кандидатстване, най-късно до 5 работни дни след датата на приключване на техническата оценка, за да изготви график за провеждане на проверки на място за потвърждаване достоверността на посочените в заявленията за кандидатстване данни и обстоятелства, както и за определяне на срока за извършване на проверките на място и дата на второ заседание. Проверката на място се извършва от членове на Комисията за избор. При потвърждаване на достоверността на посочените данни и обстоятелства в резултат от проверката Комисията предлага за одобрение кандидатите и планирани дейности и разходи за реализация на проектопредложенията. Ако при проверката на място посочените данни обстоятелства не се потвърдят, този проект отпада от класирането. След приключване на всички проверки на място Комисията за избор изготвя окончателен списък на одобрените проекти в рамките на второ заседание.

48. Комисията за избор класира кандидатите според общия брой получени точки по време на техническата оценка и резултатите от проверките на място.

49. В случай на равен брой точки между две проектопредложения Комисията за избор може да приложи допълнителни критерии за да избере кой от двата проекта да бъде финансиран (напр. Съответствие с Общинския план за развитие, по-добро адресиране на хоризонталните приоритети на Общността, др.).

50. Когато сумата на исканата финансова помощ от предложените за разглеждане заявления надхвърля бюджета на съответната покана, заявленията се одобряват в низходящ ред до размера на наличния бюджет (основен списък от одобрени проекти), а останалите проекти формират резервен списък до получаване на обратна информация от Областната дирекция от фонда – отдел „Прилагане на схеми и мерки за подпомагане“. Единствено в случаите на пълно или частично неодобрение на предложените за финансова подкрепа проекти от основния списък може да се предостави финансова помощ на проекти от резервния списък.

51. Резултатите от работата на Комисията за избор се документират в Протокол, който се изготвя от Секретаря и се подписва от Председателя и всички членове на Комисията. Към Протокола се прилагат таблици с комплексна оценка за всяко заявление/проект, списък на подадените заявления, основен и резервен списък, протоколи от консенсусните срещи на експерт-оценителите, протоколи от посещения на място.

*Честота на процедурата*

52. Процедурата ще бъде проведена не повече от 8 пъти, следвайки утвърдения график за обявяване на покани.

*Отговорници за изпълнението на Процедура 8*

Екипът на МИГ Харманли. Управителният орган на МИГ Харманли. Комисията за избор на проекти.

### **Процедура 9 – Уведомяване на Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане"**

*Стъпки и последователност от дейности*

53. След приключване на работата на Комисията за избор на проекти по съответната покана се провежда заседание на УС на МИГ Харманли за приемане на резултатите от техническата оценка и проверките на място. УС на МИГ излиза с писмено Решение за окончателното класиране на одобрените проекти. Заверени копия на заявленията от основния и резервния списък, както и на придружаващите ги документи, одобрени от Комисията за избор на проекти към МИГ Харманли и одобрени от УС на МИГ, се изпращат в Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане", по седалище на МИГ, за извършване на проверка за съответствие с процедурите, описани в Стратегията за местно развитие, критериите за допустимост на кандидата и критериите за допустимост на проекта и планираните разходи.

- Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане", одобрява или не одобрява допустимостта на кандидатите, дейностите и разходите по предложените от МИГ – Харманли проекти, проверява основателността на предложените разходи, липса на двойно финансиране и изкуствено създадени условия, както и спазването на процедурата за избор на проекти.

В случай на неодобрение на допустимостта на кандидатите, дейностите и разходите, или при установяване на функционална несамостоятелност, двойно финансиране и/или изкуствено създадени условия за получаване на помощта или неспазване на процедурата за избор на проекти по СМР, Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане" уведомява МИГ, че по съответния проект с кандидата НЕ МОЖЕ да се сключи договор за безвъзмездна финансова помощ.

В случай на частично неодобрение на разходите Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане" уведомява МИГ, че по съответния проект разходите следва да се редуцират преди подписването на договор с кандидата.

*Честота на процедурата*

54. Процедурата ще бъде проведена не повече от 8 пъти, следвайки утвърдения график за обявяване на покани.

*Отговорници за изпълнението на Процедура 9*

Екипът на МИГ Харманли. Управителният орган на МИГ Харманли.

### **Процедура 10 – Писмено информиране на вносителите на проектопредложения за одобрение или отхвърляне на проектите**

*Стъпки и последователност от дейности*

55. В рамките на 7 работни дни след получаване на обратна информация от Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане" за одобрените и неодобрените кандидати, МИГ Харманли ги информира писмено за одобрение или отхвърляне на проекта с писмо с обратна разписка.

*Честота на процедурата*

56. Процедурата ще бъде проведена не повече от 8 пъти, следвайки утвърдения график за обявяване на покани.

Отговорници за изпълнението на Процедурата

Екипът на МИГ Харманли.

### **Процедура 11 – Сключване на договори с одобрените кандидати за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ**

*Стъпки и последователност от дейности*

57. Най-късно до 1 календарен месец след датата на получаване на известието (доказателство е датата на обратната разписка) одобрените кандидати сключват договор с МИГ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. В случаите на частично неодобрение на разходите, кандидатите представят и ревизирано заявление към датата на подписване на договора. Договор с тези кандидати се сключва, след като екипа на МИГ направи проверка, че всички препоръки на Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане", са отразени в ревизираното заявление. Неодобрените проектопредложения могат да кандидатстват отново, като ясно посочат как са адресирани коментарите и препоръките на експерт-оценителите в подобреното заявление за кандидатстване.

- Комуникация, съгласуване и подготовка за сключване на договори с бенефициентите. Процесът на координация и подготовка протича в рамките на 15 календарни дни след получаване на информация от Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане" за проектите, за чиято реализация ще се сключват договори.
- Сключването на договорите протича в рамките на 15 дни след приключване на подготовката на договорите и координацията с Областната дирекция на фонда - отдел "Прилагане на схеми и мерки за подпомагане".

**Краен срок за сключване на договори с бенефициенти по СМР е 31 декември 2013 г.**

*Честота на процедурата*

58. Процедурата ще бъде проведена не повече от 8 пъти, съгласно индикативния график на Процедура 1.

Отговорници за изпълнението на Процедура 9

Екипът на МИГ Харманли.

### **Етап III - Изпълнение, отчитане и мониторинг на проектите по СМР за територията на община Харманли**

59. Приложими са процедурите по Наредба 23 на Министъра на МЗХ и последващите ѝ изменения, както и процедурите по съответните наредби и последващите им изменения за съответните мерки.

Този етап обхваща следните процедури.

- Мониторинг на изпълнението на проектите
- Посещения на място
- Подпомагане на одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението
- Годишни доклади за отчитане на изпълнението на СМР, други доклади и справки за изпълнение на СМР, изисквани от УО на ПРСР
- Представяне на годишен доклад за отчитане на изпълнението на СМР до УО на ПРСР
- Информирание на УО на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на СМР
- Одобрени и отхвърлени проекти и сключени договори
- Одити
- Обновяване на СМР
- Финансова помощ за прилагане на СМР

- Мониторинг и оценка
- Промени в договорите

## Процедура 12 – Мониторинг на изпълнението на проектите

60. МИГ - Харманли наблюдава и контролира качеството на изпълнението на проектите, финансирани по СМР. Регулярно акумулира информация за напредъка на всеки един проект в **Системата за регистрация и мониторинг**. Информацията се набира чрез посещения на място, технически и финансови отчети по изпълнението, изискване на допълнителна информация от бенефициентите, попълване на кратки въпросници от страна на бенефициентите.

*Стъпки и последователност от дейности*

61. В едномесечен срок след сключване на договорите УС приема решение за състава и упълномощава Изпълнителния директор да назначи със заповед „Комисия за мониторинг и проверки по прилагането на СМР“ (Комисията).

62. Комисията е в състав от най-малко 3-ма души. Задължителни членове на Комисията са:

1. експерти от съответния сектор на помощта или експерт по прилагане на СМР
2. експерт-финансист
3. служител на МИГ Харманли

63. Допълнителни членове на Комисията са представители на общността в лицето на:

4. членове на УС
5. членове на Общото събрание
6. представители на местни НПО

64. Съставът на допълнителните членове на комисията се определя с решение на УС.

65. Компетенции на Комисията - Комисията извършва проверки по техническото и финансовото изпълнение на проекта. Комисията установява:

1. На какъв етап е изпълнението на дейностите, предмет на договора;
2. Съответствието на изпълнението с предвиденото в договора;
3. Ефективното изпълнение на проектните дейности;
4. Спазването на изискванията за публичност и промоция;
5. Постигането на целите и резултатите на финансираните проекти;
6. Съответствието между предаваните отчети и изпълнението на проектните дейности и постигнатите резултати (проверка на точността и надеждността на информацията, посочена в отчетите);
7. Разходването на финансовите ресурси в съответствие с одобрения бюджет;
8. Валидността на съпътстващите документи;
9. Наличието и съответствието с договора на активите, придобити със средствата, отпуснати от РА.

66. Комисията има право да изисква от получателите на финансова помощ информация, документи, сведения, справки, свързани с изпълнението на договора.

67. Получателят на помощта е длъжен да предоставя на Комисията всяка поискана информация за осъществяването на дейността по проекта.

68. Членовете на Комисията са длъжни да се легитимират пред получателя на помощта и да извършват проверки в съответствие с предоставените им правомощия.

69. Информацията се въвежда за всеки проект в Системата за регистрация и мониторинг. Мониторинговата система отразява както финансовите потоци по проекта, така и етапа от неговата реализация спрямо времевия график и постигнатите резултати спрямо предварителните критерии и заложените индикатори (финансово и програмно наблюдение). Софтуерната поддръжка на базата данни се възлага на външен подизпълнител, при засекретяване достъпа до проектите, като се изиска софтуерът да позволява и акумулиране на текущата оценителна информация, която да се съхранява на едно място, като се осигурява възможност за лесното ѝ проследяване.

#### *Информационни източници*

- За получаване на регулярна информация по изпълнението на проектите екипът на МИГ Харманли ще изисква от бенефициентите попълването на кратък въпросник на всеки 3 месеца, както и годишни технически доклади.
- Заявки за междинни и окончателни плащания, подадени от бенефициентите в офиса на МИГ
- Екипът на МИГ Харманли ще ползва формите за наблюдение и оценка на проектите, които са разработени по съответните мерки и публикувани на страницата на ДЗФ.
- Протоколи от посещения на място на Комисията
- Екипът на МИГ Харманли изготвя в края на всеки месец справка за статуса на изпълнение на сключените договори. Справката се представя на Изпълнителния директор и на Управителния орган на МИГ.

#### *Информиране*

70. Информирание на УС на МИГ относно прогреса и реализацията на проектите. По време на редовните заседания на УС на МИГ, минимум два пъти годишно екипът на МИГ Харманли, на базата на информацията от Мониторинговата система, разработва общ доклад за състоянието и напредъка по реализацията на проектите от стратегията. Изпълнителният директор на МИГ представя информацията пред УС на МИГ.
71. Информирание на Общото събрание на МИГ относно прогреса и реализацията на проектите. Екипът на МИГ, на базата на информацията от системата за мониторинг, разработва подробен доклад за състоянието и напредъка по реализацията на проектите от стратегията, който се представя на редовните заседания на Общото събрание на МИГ поне веднъж годишно. Председателят на МИГ представя информацията пред Общото събрание на МИГ.
72. Обобщаване и събиране на добри практики и научени уроци от процеса на реализация на проектите. Екипът на МИГ изготвя кратки резюмета за добрите практики и опита от реализацията на проектите от стратегията. Към тази информация е включена и контактна информация с организацията/институцията, реализирала даден проект. Информацията се публикува в информационните канали на МИГ. Събраната информация за успешни проекти и инициативи се оформя в онлайн база данни в сайта на МИГ.

#### *Честота на процедурата*

73. Системата за регистрация и мониторинг се поддържа постоянно на ежедневна база.
74. Кратки анкети на бенефициентите на 3 месеца.
75. Годишни технически доклади на бенефициентите.
76. Ежемесечни справки за статуса на изпълнението на сключените договори.

#### *Отговорници за изпълнението на Процедура 12*

Асистентът на МИГ Харманли отговаря за ежедневната актуализация на Системата за регистрация и мониторинг.

Екипът на МИГ Харманли изготвя анкетите за бенефициентите и изготвя ежемесечните справки.

### **Процедура 13 – Посещения на място**

#### *Стъпки и последователност от дейности*

77. Комисията за мониторинг и проверки по прилагането на СМР осъществява **посещения на място на 100% от проектите**, подкрепени в рамките на СМР. В рамките на 1 проект Комисията извършва минимум 3 проверки на място. За целта конкретния бенефициент следва да бъде информиран поне 3 работни дни по-рано, преди дадата на планираното посещение. Графикът за посещенията на място на одобрените проекти се утвърждава от УС.

78. Комисията провежда за всеки проект и извънредни посещения, чиито брой се определя според необходимостта. Извънредните посещения на място се назначават при наличие на поне едно от следните основания:
1. Съмнения за незаконосъобразност и нецелесъобразност на изпълнението на проектните дейности и за нарушения в цялостното изпълнение на договорите;
  2. Подадени сигнали от страна на заинтересовани граждани или правораздавателни органи за незаконосъобразност и нецелесъобразност на изпълнението на проектните дейности и за нарушения в цялостното изпълнение на договорите;
  3. Аргументиран отказ на Получателя на финансова помощ да подпише доклад за проверка при предишно посещение;
  4. Липса на подадени доклади за отчитане в определения в договорите срок;
  5. Аргументирано писмено искане от страна на Получателите на финансова помощ.
79. При посещение на място Получателите на финансова помощ следва да представят при поискване цялата документация, свързана с изпълнението на проекта, както и други документи, които не са включени в изискваните приложения към отчетите, но са свързани с изпълнението на дейностите и инвестициите, предвидени в проекта.
80. В рамките на посещенията бенефициентите могат да се обръщат към членовете на Комисията по въпроси от техническо естество, за да получат консултации и съвет, включително и по подготовката на частичните и окончателни доклади на проекта, подобряване на комуникациите и осигуряване на прозрачност и промоция на проекта.
81. Резултатите от посещението се описват от членовете на Комисията в констативен протокол на мястото и по време на неговото осъществяване. Протокола се подписва от Председателя на комисията и от Получателя на помощта.
82. В случай, че Получателят на финансова помощ не е съгласен с констатациите и изводите на Комисията, отразени в протокола, той има право да не го подпише. В този случай Получателят на финансова помощ трябва да посочи писмено причините за несъгласието си в съответната секция от протокола и да я подпише.
83. При отказ на Получателя на финансова помощ да подпише доклада от посещението на място УС организира провеждането на извънредно посещение. При отказ на Получателя на финансова помощ да подпише доклада от извънредното посещение се следва установената процедура за докладване на нередности в РА и МЗХ.
84. Протокола от извършената проверка се изпраща до Изпълнителния директор и до Председателя на УС на МИГ.
85. Екипът на МИГ подпомага представителите на Областната дирекция на фонда - отдел "Регионална разплащателна агенция - Разплащателна агенция при организацията и провеждането на мониторингови посещения и проверки на реализацията на проекти, подкрепени в рамките на Стратегията за местно развитие. Времевата рамка за осъществяване на проверки по проектите зависи от вътрешния цикъл на всеки проект и съответно от необходимостта и графика за извършване на проверка от страна на областната дирекция на фонда - отдел "Регионална разплащателна агенция - Разплащателна агенция" на равнище проект. Екипът на МИГ подпомага представителите на областната дирекция на фонда - отдел "Регионална разплащателна агенция - Разплащателна агенция при организацията и провеждането на проверки за одобряване на ефективността на разходите и потвърждение на междинните/финалните плащания по проектите, подкрепени в рамките на Стратегията за местно развитие.

#### *Честота на процедурата*

86. 3 проверки на място на всеки подкрепен проект, постоянно действаща процедура след сключване на договор с бенефициента.
87. Посещения от Областната дирекция на фонда - отдел "Регионална разплащателна агенция - Разплащателна агенция" – в зависимост от графика, представен на екипа на МИГ от Областната дирекция на фонда - отдел "Регионална разплащателна агенция - Разплащателна агенция"

## Отговорници за изпълнението на Процедура 13

Екипът на МИГ Харманли,  
Изпълнителният директор  
Комисията за мониторинг и проверки по прилагането на СМР

### Процедура 14 – Подпомагане на одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението

*Стъпки и последователност от дейности*

88. Екипът на МИГ отговаря на запитвания от страна на бенефициентите; подпомага комуникацията по финансови и технически въпроси между бенефициентите и областната дирекция на фонда - отдел "Регионална разплащателна агенция - Разплащателна агенция". Екипът на МИГ Харманли подпомага одобрените кандидати при подготовката на заявки за авансови, междинни и окончателни плащания и изготвяне на технически доклади за отчитането на изпълнението на проектите. Информирането, консултирането и подпомагането на изпълнението на проектите е постоянна дейност, която се осъществява или в офиса на МИГ-Харманли, или на място при бенефициента.
89. Екипът на МИГ Харманли провежда обучение на бенефициентите по сключените договори в рамките на 1 месец след подписването на договорите по съответната покана. Предвидени са **общо 8 такива обучения** за управление и отчитане на проекти по СМР – по едно обучение за сключените договори към всяка покана. За провеждането на обучения могат да бъдат привлечени и външни експерти (на граждански договор или консултантска фирма, спазвайки процедурите за МОП).
90. Авансови, междинни и окончателни плащания
- Приемане, преглед и препращане на исканията за плащания на бенефициентите към областната дирекция на фонда - отдел "Регионална разплащателна агенция - Разплащателна агенция". Времовата рамка на тази дейност ще се предопределя от сроковете за подаване на искания за плащания от страна на бенефициентите, съгласно посочените в техните договори за реализация на проектите времева рамка и стойности за съответното плащане, при спазване на провизиите на съответната наредба за съответната мярка.
  - МИГ извършва преглед на исканията за плащания и прилежащата документация на всеки бенефициент и в случай на необходимост – предлага промяна/допълване/ в исканията. Ако исканията на бенефициентите отговарят на изискванията на Областната дирекция на фонда - отдел "Регионална разплащателна агенция - Разплащателна агенция", МИГ препраща исканията към РА.
91. За изготвянето на авансови, междинни и окончателни плащания бенефициентите спазват указанията в съответната наредба за съответната мярка, указанията в Наредба 23 и указанията в Ръководството за кандидатстване с проекти по СМР.
92. Преди да препрати исканията за плащания екипът на МИГ Харманли извършва проверка за обосноваване на разходите:
- Разходите трябва да са **действително извършени** (да са налични съответните счетоводни документи, които ги доказват), икономически най-изгодна цена.
  - Разходите трябва да са **бюджетиран** в общия бюджет на проекта.
  - Разходите трябва да са извършени **по време на изпълнение на проекта** и в рамките на отчетния период.
  - Разходите трябва да са извършени **единствено за изпълнение на задачите и постигане на целите на проекта** и да са отразени **в счетоводната система** на бенефициента.
93. Признаването на разходите се свързва с прилагането на счетоводните принципи за „текущо начисляване“ и за „независимост на отделните отчетни периоди“. Смесът на принципа на текущото начисляване е разходите да се отчитат при тяхното възникване, независимо от момента на заплащането им. Такова е и легалното определение на понятието „текущо начисляване“ съгласно Закона за счетоводството. Но разходите трябва да се разграничават по отчетни периоди, за да се спази и принципа за независимост на отделните отчетни периоди.



94. Документалната обоснованост на разходите е изискване на Закона за счетоводството. Счетоводен разход се признава за данъчни цели, когато е документално обоснован чрез първичен счетоводен документ, по смисъла на Закона за счетоводството, отразяващ вярно стопанската операция. Нов момент е допускането счетоводен разход да се признае за данъчни цели и когато в първичния счетоводен документ липсва част от изискуемата информация по Закона за счетоводството. Условието е за липсващата информация да са налице документи, които я удостоверяват.
95. МИГ допълва със съответната информация за искане за плащане и доклад за отчитане Системата за регистрация и мониторинг.

*Честота на процедурата*

96. Постоянно действаща след подписването на първите договори.

*Отговорници за изпълнението на Процедурата*

Екипът на МИГ Харманли

**Краен срок за изпълнение и отчитане на проекти по Стратегията за местно развитие е 30.06.2015 г.**

**Процедура 15 – Годишни доклади за отчитане на изпълнението на СМР, други доклади и справки за изпълнение на СМР, изисквани от УО на ПРСР.**

*Стъпки и последователност от дейности*

97. Ежегодно до 10 ноември МИГ Харманли планира и подава в МЗХ заявление за одобрение на планирани дейности и разходи за следващата календарна година по образец – Приложение № 5 към Наредба 23.
98. За целите на годишния доклад на МИГ Харманли всички бенефициенти подават до 10 януари информация в МИГ Харманли за постигнатите резултати и срещнати трудности при изпълнението на проектите за предходната година. Структурата на индивидуалните доклади се разработва от екипа на МИГ и се представя от Изпълнителния директор на заседание на УС за одобрение, след което се предоставя на получателите на помощта за изготвяне на годишните доклади.
99. След внасяне на индивидуалните доклади от страна на бенефициентите, екипът на МИГ обобщава информацията и изготвя годишния доклад за отчитане на изпълнението на СМР най-късно до 25 януари.
100. В хода на изпълнение на СМР при поискване от УО на ПРСР и Областната РА екипът на МИГ Харманли им предоставя и допълнителна информация и документи. МИГ изготвя и други доклади и справки за изпълнението на СМР, изискани от УО на ПРСР, съгласно указанията на УО на ПРСР.

Времева рамка:

- До 10 януари – представяне на индивидуалните доклади от страна на бенефициентите
- До 25 януари – обобщаване на информацията от индивидуалните доклади и изготвяне на годишния доклад за отчитане на изпълнението на СМР

*Честота на процедурата*

101. Веднъж годишно за годишния доклад
102. Други доклади и справки за изпълнение на СМР – при поискване от УО на ПРСР

*Отговорници за изпълнението на Процедурата*

Екипът на МИГ Харманли

## **Процедура 16 – Представяне на годишен доклад за отчитане на изпълнението на СМР до УО на ПРСР**

103. След изготвянето на годишния доклад за отчитане на изпълнението на СМР, Изпълнителният директор на МИГ го внася за обсъждане на заседание на Общото събрание на МИГ. След отразяване на бележките и препоръките, направени по време на заседанието на Общото събрание, УО на МИГ приема годишния доклад, след което екипът на МИГ Харманли го представя до УО на ПРСР, придружен с копие от Протокола, удостоверяващ, че доклада е приет от УС на МИГ.
104. Структурата на годишния доклад се предоставя от УО на ПРСР.

### Времева рамка:

- До 31 януари – внасяне на годишния доклад за обсъждане на заседание на Общото събрание на МИГ Харманли
  - До 5 февруари – отразяване на бележките и препоръките, направени по време на заседанието на Общото събрание
  - До 10 февруари – заседание на УО на МИГ Харманли за приемане на годишния доклад
  - До 15 февруари – внасяне на годишния доклад до УО на ПРСР
105. Годишният доклад се представя в УО на ПРСР съгласно указанията на УО на ПРСР.

### *Честота на процедурата*

106. Веднъж годишно

### *Отговорници за изпълнението на Процедурата*

Екипът на МИГ Харманли

Изпълнителният директор на МИГ Харманли  
Общото събрание на МИГ  
УС на МИГ

## **Процедура 17 – Информирание на УО на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на СМР**

### *Стъпки и последователност от дейности*

107. МИГ Харманли информира своевременно УО на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията, както от страна на получателите на помощта, така и от страна на МИГ. Екипът на МИГ поддържа постоянен контакт с УО на ПРСР и Областната дирекция на фонда - отдел "Регионална разплащателна агенция - Разплащателна агенция" и се консултира с тях своевременно при възникване на въпроси извън компетенциите на МИГ.
108. Процедурата за докладване на нередности и проблеми ще бъде разработена и предоставена на МИГ Харманли от УО на ПРСР. Във всички случаи, информирането се извършва в писмен вид, с препоръчано писмо с обратна разписка или изпратено по куриер.

### *Честота на процедурата*

109. Ад хок – при възникване на обстоятелства за изпълнение на процедурата.

### *Отговорници за изпълнението на Процедурата*

Екипът на МИГ Харманли

## **Процедура 18 – Одобрени и отхвърлени проекти и сключени договори**

### *Стъпки и последователност от дейности*

110. След финализиране на преговорите с отделните бенефициенти и подписването на договорите:

- МИГ Харманли изпраща до УО на ПРСР (в МЗХ) и областната дирекция на фонда - отдел "Регионална разплащателна агенция - Разплащателна агенция" окончателния списък на одобрените и отхвърлените проекти, както и списък и заверени копия на сключените договори.
- Публично оповестяване на одобрените за финансиране проекти. Информацията се публикува в рамките на 2 дни след подписване на договорите с бенефициентите. Списъците с всички одобрени проекти се публикуват в сайта на МИГ Харманли и другите информационни канали, разписани в процедурата за обявяване на поканата за всяка покана.

*Честота на процедурата*

111. Процедурата ще бъде изпълнена не повече от 8 пъти - след всяка една покана за заявления за кандидатстване.

*Отговорници за изпълнението на Процедурата*

Екипът на МИГ Харманли

## Процедура 19 – Одити

*Стъпки и последователност от дейности*

112. За постигане на прозрачност МИГ Харманли ще възложи провеждането на **счетоводен одит** на СМР на външен експерт-счетоводител. Предвижда се провеждането на одит за всяка календарна година и за целия срок на действие на СМР. За целта ще бъде обявена малка обществена поръчка (МОП) на базата на решение на УС на МИГ и заповед на изпълнителния директор. МОП ще бъде обявена веднага след старта на изпълнението на СМР, със срок 30 календарни дни. За отваряне на офертите ще се формира Комисия за избор. След избор на кандидат, се сключва договор за срока на действие на СМР. Годишните одити са част от отчетите, които МИГ Харманли в качеството си на НПО, регистрирано в обществена полза, трябва да праща до 31 май в Централния регистър.

*Честота на процедурата*

113. Счетоводни одити – веднъж годишно

*Отговорници за изпълнението на Процедурата*

Екипът на МИГ Харманли

## Процедура 20 – Обновяване на СМР

*Стъпки и последователност от дейности*

114. Процедурата се прилага, когато е налице необходимост от обновяване на СМР по отношение на финансовите ѝ параметри и процедурите, както и при промяна на приложимото законодателство.

115. При договаряне на целия бюджет на СМР, МИГ Харманли внася заявление до УО на ПРСР за увеличаване на финансовата помощ, която ще касае само бенефициентите, но няма да касае издръжката на екипа и офиса на МИГ. За целта МИГ Харманли изготвя и обосновава ревизирано предложение за финансовите параметри на СМР: максималния размер на общия публичен принос за целия период на действие на стратегията, както и размерите на финансовата помощ по години, по оси и по мерки. Ревизираната СМР се внася в Общото събрание за обсъждане и одобрение, след отразяване на бележките и препоръките УС на МИГ Харманли утвърждава обновената СМР. След одобрение от страна на УС на МИГ се внася заявление до УО на ПРСР.

116. При възникване на необходимост от промяна на процедурите, както и при промяна на приложимото законодателство, МИГ Харманли изготвя и обосновава промяната в процедурите, или произтичащите промени в СМР в резултат на промяна в законодателството. Ревизираната СМР се внася в Общото събрание за обсъждане и одобрение, след отразяване на бележките и препоръките УС на МИГ Харманли утвърждава обновената СМР. След одобрение от страна на УС на МИГ се внася заявление до УО на ПРСР.

*Честота на процедурата*

117. При възникване на необходимост

*Отговорници за изпълнението на Процедурата*

Екипът на МИГ Харманли

**Процедура 21 – Финансова помощ за прилагане на СМР**

*Стъпки и последователност от дейности*

118. Помощта за управление на МИГ, придобиване на умения и постигане на обществена активност се изплаща за финансиране на одобрени и извършени дейности и разходи.
119. Максималният размер на финансовата помощ по първото заявление за одобрение на планирани дейности и разходи на МИГ е до 40 % от помощта по т.1.
120. Остатъкът от определената финансова помощ по т. 1 се разпределя поравно за всяка от годините, оставащи за прилагане на стратегията.
121. Финансовата помощ се изплаща на МИГ на до две междинни плащания за всяка календарна година от периода на прилагане на стратегията с изключение на финансовата помощ по т. 2.
122. Авансово плащане се извършва еднократно, при условие че тази възможност е включена в договора за отпускане на финансова помощ.
123. Авансовото плащане е в размер до 20 на сто от стойността на публичната помощ за разходи за управление.
124. Авансово плащане може да бъде заявено не по-късно от три месеца от датата на сключване на договора за отпускане на финансова помощ.
125. В случай на авансово плащане МИГ Харманли предоставя банкова гаранция в полза на Разплащателната агенция в размер 110 % от стойността на авансовото плащане.
126. Срокът на гаранцията трябва да покрива срока на изпълнение на Стратегията за местно развитие.
127. Гаранцията се освобождава след крайната дата за изпълнение на стратегията.

*Честота на процедурата*

128. Еднократно искане за авансово плащане

129. Междинни плащания – до две искания за всяка календарна година

130. Еднократно искане за окончателно плащане, не по-късно от 30 септември 2015 г.

*Отговорници за изпълнението на Процедурата*

Изпълнителният директор на МИГ

Счетоводителят

**Процедура 22 – Мониторинг и оценка за изпълнение на СМР**

Процедура 22 е представена в частта „Мониторинг и оценка” по-долу в текста.

**Процедура 23 – Промени в договорите**

*Стъпки и последователност от дейности*

131. Ползвателят на финансова помощ може да подаде искане за промяна на договора в офиса на МИГ Харманли не по-късно от четири месеца преди изтичане на срока на договора. Към искането се прилагат доказателствата, необходими за преценката на основателността на искането.
132. Не се допуска изменение и/или допълнение на договора за отпускане на финансова помощ, което:
- засяга основната цел на дейността и/или променя предназначението на инвестицията съгласно одобрения проект;
  - води до несъответствие с целите, дейностите, изискванията и критериите за оценка, определени в съответната наредба или СМР
  - води до увеличение на стойността на договорената финансова помощ.
133. Ползвателят на помощта може да поиска удължаване на срока по договора до срока, указан в съответната наредба за съответната мярка.
134. В срок до един месец от подаването на искането за промяна Комисията за мониторинг и проверки по прилагането на СМР преценява дали искането е основателно или не. Комисията може да извърши извънредно посещение на място. Ако искането е основателно, екипът на МИГ Харманли изпраща искането в областната РА.

#### *Честота на процедурата*

135. Ад хок при възникване на необходимост

#### *Отговорници за изпълнението на Процедурата*

Бенефициентите

Екипът на МИГ

Комисията за мониторинг и проверки по прилагането на СМР

### **5.3. Осигуряване на балансирано прилагане на стратегията**

- По оси и мерки

Така разработената Стратегия за местно развитие на територията на МИГ Харманли адресира спецификата на територията и идентифицираните проблеми на местното социално-икономическо развитие. Включени са мерки от всички оси на ПРСР, като най-голям дял имат мерките от ос 3, следвани от мерките от ос 1 и ос 2. **Следвайки подхода отдолу нагоре мерките са идентифицирани от експертните групи като най-подходящи за постигане на икономическо оживяване на територията и подобряване на средата за работа и живот, за което мерките по ос 3 имат най-голям потенциал.** По време на изпълнение на СМР МИГ Харманли ще се стреми девиациите от първоначалното разпределение да бъдат сведени до минимум.

Към момента на финализиране на СМР – август 2010 г. - балансът между осите и мерките е както следва:

Оси	Процент
Ос 1	23.08%
Ос 2	8.46%
Ос 3	51.28%
Ос 4	17.18%

Код	Мярка	Процент
121	Модернизиране на земеделските стопанства	23.08%

226	Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности	8.46%
311	Разнообразяване към неземеделски дейности	5.13%
312	Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия	23.08%
313	Насърчаване на туристическите дейности	3.85%
321	Основни услуги за населението и икономиката в селските райони	6.41%
322	Обновяване и развитие на населените места	12.82%
421	Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество	0.51%
431	МИГ и СМР	16.67%
	<b>ВСИЧКО</b>	<b>100%</b>

За да може СМР да постигне заложените цели са предвидени следните минимални проценти по оси и мерки, в случай, че се наложи преразпределение на бюджета на СМР в хода на нейното изпълнение:

Оси	Минимални процент
Ос 1	Минимум 15% от публичния принос за СМР
Ос 2	Минимум 5% от публичния принос за СМР
Ос 3	Минимум 40% от публичния принос за СМР

Код	Мярка	Минимални процент
121	Модернизиране на земеделските стопанства	Минимум 15% от публичния принос за СМР
226	Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности	Минимум 5% от публичния принос за СМР
311	Разнообразяване към неземеделски дейности	Минимум 3% от публичния принос за СМР
312	Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия	Минимум 20% от публичния принос за СМР
313	Насърчаване на туристическите дейности	Минимум 2% от публичния принос за СМР
321	Основни услуги за населението и икономиката в селските райони	Минимум 5% от публичния принос за СМР
322	Обновяване и развитие на населените места	Минимум 10% от публичния принос за СМР

- Бенефициенти (частни/публични проекти - минимални %).

Към момента на финализиране на СМР балансът между потенциалните частни и публични проекти е както следва:

<b>Частни проекти</b>	<b>51.28%</b>
<b>Публични проекти</b>	<b>31.54%</b>

<b>МИГ</b>	<b>17.18%</b>
<b>ВСИЧКО</b>	<b>100.00%</b>

За да може СМР да постигне заложените цели и поради очевидния превес на частните проекти минималният дял на публичните проекти не може да бъде по-малък от 30% от общия публичен принос за изпълнение на СМР. Минималният дял на частните проекти не може да бъде по-малък от 38% от общия публичен принос за СМР, за да се постигне икономическо оживяване на територията на МИГ Харманли.

## 6. Подробен финансов план

Код на мярката	Име на мярката	6.1. Индикативно разпределение на средствата по оси, мерки и години					
		СМР за територията на МИГ Харманли					
		Общ публичен принос за	Общ публичен принос за	Общ публичен принос за	Общ публичен принос за	Общо за периода на Стратегията	
		2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	лева	%
		лева	лева	лева	лева		
4.1.1. Мерки насочени към конкурентоспособността (в това число мерките от ос 1 на ПРСР)		0,00	350000,00	350000,00	200000,00	900000,00	23,08%
121	Модернизиране на земеделските стопанства		350000	350000	200000	900000,00	23,08%
4.1.2. Мерки насочени към околната среда/стопанисване на земята (в това число мерките от ос 2 на ПРСР)		0,00	330000,00	0,00	0,00	330000,00	8,46%
226	Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности		330000			330000,00	8,46%
4.1.3. Мерки насочени към качеството на живота/разнообразяване (в това число мерките от ос 3 на ПРСР)		0,00	1000000,00	700000,00	300000,00	2000000,00	51,28%
311	Разнообразяване към неземеделски дейности		100000	100000		200000,00	5,13%



312	Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия		400000	300000	200000	900000,00	23,08%
313	Насърчаване на туристическите дейности		50000	100000		150000,00	3,85%
321	Основни услуги за населението и икономиката в селските райони		250000	0	0	250000,00	6,41%
322	Обновяване и развитие на населените места		200000	200000	100000	500000,00	12,82%
<b>4.2.1. Между-териториално и транс-гранично сътрудничество</b>				<b>10000</b>	<b>10000</b>	<b>20000,00</b>	<b>0,51%</b>
<b>4.3.1. Управление на МИГ, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия</b>		<b>0,00</b>	<b>209388,80</b>	<b>117500,00</b>	<b>323111,20</b>	<b>650000,00</b>	<b>16,67%</b>
<b>1.</b>	<i>Административни разходи (управление на МИГ) – до 60 % от разходите по М431</i>	0,00	113598,80	73710,00	202691,20	390000,00	10,00%
<b>2.</b>	<i>Придобиване на умения и постигане на обществена активност на територията – минимум 40% от разходите по М431</i>	0,00	95790,00	43790,00	120420,00	260000,00	6,67%
<b>ОБЩО ЗА ЦЯЛАТА СТРАТЕГИЯТА:</b>		<b>0,00</b>	<b>1889388,80</b>	<b>1177500,00</b>	<b>833111,20</b>	<b>3900000,00</b>	<b>100%</b>

## 6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по оси, по мерки и по години.

- *Разпределение на средствата по оси*

Разпределението на средствата по оси е обосновано и в частта 5.3. Осигуряване на балансирано прилагане на стратегията.

Така разработената Стратегия за местно развитие на територията на МИГ Харманли адресира спецификата на територията и идентифицираните проблеми на местното социално-икономическо развитие. Включени са мерки от всички оси на ПРСР, като най-голям дял имат мерките от ос 3, следвани от мерките от ос 1 и ос 2. Мерките са избрани в рамките на работните срещи с експертните групи и групата по финализиране на СМР.

**Следвайки подхода отдолу нагоре мерките са идентифицирани от експертните групи като най-подходящи за постигане на икономическо оживяване на територията и подобряване на средата за работа и живот, за което мерките по ос 3 имат най-голям потенциал.**

Към момента на финализиране на СМР – разпределението на средствата по оси е както следва:

Оси	Процент
Ос 1	23.08%
Ос 2	8.46%
Ос 3	51.28%
Ос 4	17.18%

- *Разпределение на средствата по мерки*

### Мерки в подкрепа на частни бенефициенти

В рамките на проведенето анкетно проучване повече от половината от интервюираните посочиха, че най-перспективно за територията е развитието на селското стопанство, вече има и натрупан опит за кандидатстване по ПРСР сред селскостопанските производители и кооперациите. 65 от 200 респондента са посочили, че се занимават със земеделие, от тях почти 20% са ползвали публично финансиране, а над 38% посочват, че познават Програмата за развитие на селските райони. Това даде основание в рамките на Ос 1 от ПРСР експертните групи и работната група по финализиране на стратегията да определят като основна мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства”. Тук са бюджетирани 900 000 лева за подкрепа на проекти, индикативният брой проекти, които ще бъдат подкрепени, е 8. Предвиденият публичен принос е 23,08% от общия публичен принос за реализация на СМР, като ще се дава приоритет на **иновативни подходи** – проекти за биологично земеделие и такива, свързани с модернизиране на животновъдни ферми.

Един от най-острите проблеми, който следва да бъде адресиран чрез СМР, е решаването на проблема с безработицата и задържането на младите хора на територията, като участниците в експертните групи и работната група се обединиха около мнението, че основен инструмент следва да бъде подкрепата за развитието на микро- и малки предприятия на територията на МИГ – както съществуващи, така и новосъздадени. По време на социологическото проучване над 40 % от анкетиранияте декларираха готовност да стартират нов бизнес, което е предпоставка за разнообразяване на местната икономика и повишаване на заетостта на работната сила. От друга страна, при липса на история на дейността новосъздадените предприятия трудно биха получили финансиране за първите етапи от своето развитие. СМР следва да подкрепи тази готовност, за да стартират нови стопански дейности на територията. Това даде основание на експертните групи и работната група да определят като втора основна мярка за оживяване на територията мярка 312 „Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия”. Тук са

бюджетираны също 900 000 лева за подкрепа на проекти, индикативният брой проекти, които ще бъдат подкрепени, е също 8. Предвиденият публичен принос е 23,08% от общия публичен принос за реализация на СМР.

**Мерките 121 и 312 са с най-голяма тежест в рамките на СМР, с общ публичен принос от 46,16%, с общ индикативен брой проекти 16 (от общо 30, които да бъдат подкрепени в рамките на СМР).**

Третата мярка в подкрепа на частни бенефициенти е мярка 311 „Разнообразяване към неземеделски дейности”, която акцентира върху насърчаване на създаването на възможности за заетост и повишаване на доходите на населението на територията на МИГ. Индикативният бюджет е 200 000 лева, ще бъдат подкрепени 4 проекта, като приоритет ще се дава на проекти за стартиране на нови производства, услуги, дейности на територията на МИГ. Предвиденият публичен финансов принос за мярката е с 5,13% от общия финансов принос за СМР.

Така предвиденото финансиране за проекти на частни бенефициенти в рамките на СМР за територията на МИГ Харманли възлиза на 2 000 000 лева, или 51,28% от общия финансов принос за прилагане на СМР.

Средствата по мерките следва да бъдат договорени най-късно до 31 декември 2013 г.

#### Мерки в подкрепа на община Харманли, НПО, читалища, местни поделения на вероизповедания

По мярка 226 „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности” се предвижда финансирането на поне един проект за въвеждане на превантивни дейности срещу горски пожари, тъй като територията е с висок риск от пожари. От 2000 г. насам има няколко големи горски пожари, при които са унищожени първокласни гори, чието възстановяване е бавен процес. Предвидени са средства в размер на 330 000 лева (8,46% от общия публичен финансов принос за СМР) за реализация на превантивни дейности, като ще се финансира поне един проект.

Природните дадености и богатото културно-историческо наследство формират добра база за развитие на туризма на територията, чийто потенциал е недостатъчно използван. В Стратегията за местно развитие мярка 313 „Насърчаване на туристическите дейности” предвижда подкрепата на минимум 3 проекта, с общо финансиране 150 000 лв. (3,85% от общия публичен финансов принос за СМР), за инвестиции за развитие на туристическа инфраструктура, която е общинска или държавна собственост, за атракции за посетителите, както и развитие и маркетинг на туристически продукти на местно равнище.

Като наболял за решаване проблем на територията на МИГ е липсата на канализация в малките населени места извън гр. Харманли, както и лошото състояние на средата – детски площадки, тротоари, спортни площадки. Мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони” е насочена към изграждане на канализационна мрежа в част от населените места на територията с до до 2000 еквивалентни жители съгласно Приложение 2 към Наредба № 25. Предвидени са 250 000 лв. (6,41% от общия публичен финансов принос за СМР) по мярката, за реализацията на поне 1 проект.

Втора мярка, насочена към подобряване на средата на територията на МИГ, е мярка 322 „Обновяване и развитие на населените места”, с индикативен бюджет от 500 000 лв. (12,82% от общия публичен финансов принос за СМР), за реализацията на минимум 3 проекта.

Така предвиденото финансиране на проекти на община Харманли, НПО, читалища, местни поделения на вероизповедания е 1 230 000 лв. или 31,54% от общия публичен финансов принос за реализация на СМР.

Средствата по мерките следва да бъдат договорени най-късно до 31 декември 2013 г.

#### Мерки в подкрепа на МИГ Харманли

Мярка 421 „Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество” е с индикативен бюджет от 20000 лв. финансирането на два проекта за установяване на сътрудничество и подготовка на съвместни проекти. Средствата по мярката следва да бъдат договорени най-късно до 31 декември 2013 г.

Мярка 431-1 „Управление на местни инициативни групи, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия за местните инициативни групи, прилагащи стратегии за местно развитие” е с бюджет от 650 000 лв. за периода до края на м. септември 2015 г.

Предвиденият публичен принос за мерките по ос 4 е 17,18% от общия публичен финансов принос за реализация на СМР.

**Разпределение на средствата по мярка Мярка 431-1** „Управление на местни инициативни групи, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия за местните инициативни групи, прилагащи стратегии за местно развитие” е с бюджет от 650 000 лв. за периода до края на м. септември 2015 г.

390 000 лева или 60% от 650 000 лв. са предвидени за управление на МИГ Харманли. Съгласно Наредба 23 от 18 декември 2009 г., Чл. 16. (1) „В срок до пет месеца от изтичане на крайния срок за подаване на заявленията комисия, назначена със заповед на министъра на земеделието и храните, извършва избор на кандидатите” и предвидения срок за подаване на заявления за избор на МИГ – 30 август 2010 г. следва, че изпълнението на СМР може да започне най-рано през февруари 2011 г. Бюджетирането на средствата е направено, както следва:

- Февруари – декември 2011 г – 11 месеца
- 2012 г. – 12 месеца
- 2013 г. – 12 месеца
- 2014 г. – 12 месеца
- 2015 г. – 9 месеца

#### **ОБЩО 56 месеца**

За обезпечаване на **оперативната работа и управлението** на МИГ Харманли са предвидени следните групи разходи за целия период:

- Разходи за заплати и други възнаграждения за персонала – за изпълнителния директор (шест минимални работни заплати), асистента (четири минимални работни заплати), експерта по прилагане на СМР (четири минимални работни заплати) и счетоводителя (четири минимални работни заплати), като разходите за социално и здравно осигуряване за сметка на работодателя са включени в общите суми. Бюджетирано за 56 месеца.
- Разходи за командировки на персонала в страната (110 командировки) и чужбина (15 командировки), като се спазват съответните наредби и лимити за дневни, пътни и нощувки
- Разходи за наем на офис за 56 месеца, за закупуване на офис оборудване и офис техника – еднократни разходи, разходи за счетоводен софтуер – еднократен разход
- Разходи за експерти и други платени услуги, свързани с прилагането на СМР – разходи за експерт-оценители, за членовете на УС, за членовете на Комисията за избор на проекти и за членовете на Комисията за мониторинг – на базата на брой оценени проекти или на базата на борй отработени дни, годишни одити, оценка на изпълнението през 2015 г., проектиране и поддържане на база данни
- Разходи за закупуване на лек автомобил, като разходите за гориво са включени в разходите за командировки – еднократен разход
- Разходи за организиране на срещи на МИГ – организационни срещи на Общото събрание и УС, бюджетирани са общо 20 срещи

- Разходи за комуникация на месечна основа за 56 месеца
- Разходи за офис-консумативи и канцеларски материали на месечна основа за 56 месеца

**За придобиване на умения и постигане на обществена активност са предвидени следните видове разходи, отчитайки идентифицираните потребности по време на разработването на СМР – 40% от общия принос за МИГ Харманли:**

**Разходи за 5 проучвания** на съответната територия и разходи за осигуряване на информация за територията и за стратегията за местно развитие:

- Проучване на тема: "Биологичното земеделие - условия и възможности за развитие на територията на община Харманли" – 2 проучвания
- Проучване на тема: "Аутсорсването на услугите на територията на община Харманли, предпоставка за подобряване качеството на живот на местното население" – 1 проучване
- Маркетингово проучване на тема: "Развитието на туризма и туристическите услуги - възможност за икономическо съживяване на икономиката на територията на МИГ" – 1 проучване
- Социологическо проучване за оценка и самооценка на резултатите от проекта (прилагане на СМР и управление на МИГ). Целевите групи са: бенефициенти и заинтересовани местни ключови фигури, проявяващи интерес към стратегията за местно развитие и имащи влияние върху развитието на територията. Ще бъдат анкетирани и включени в оценката и самооценката - 300 реципиента. Така ще се оцени комплексно въздействието от изпълнението на СМР и степента на постигнатите резултати – проучването е планирано през 2015 г. – 1 проучване

**Разходи за обучение на екипа, ангажиран в прилагането на стратегията за местно развитие, както и на потенциални бенефициенти** – предвидени са **6 двудневни обучения** – по едно обучение по мярка 121, мярка 311, мярка 312, мярка 313, мярка 321 и мярка 322 във връзка с необходимост от 1. подобряване на уменията на екипа за управление на проекти по тези мерки и 2. изграждане на капацитет сред потенциалните бенефициенти за изготвяне на качествени проектопредложения. Обученията ще се провеждат на територията на МИГ. Външен обучител.

В рамките на социологическото проучване почти 90 процента от анкетираните (200 респондента) идентифицираха необходимост от създаването на информационно-консултантско бюро по националните и европейските програми. Адресирайки тази необходимост са предвидени обучения за финансово управление на проекти и европейски програми в подкрепа на териториалното развитие, както следва:

- **Разходи на обучение** за 25 човека на тема "Финансово управление на проекти по ПРСР" за 2 дни във връзка с необходимост от 1. подобряване на уменията на екипа за финансово управление на проекти и 2. изграждане на капацитет сред потенциалните бенефициенти за добро финансово управление на проекти с публично финансиране. Обучението ще се проведе на територията на МИГ. Външен обучител. Участници в обучението - екип на МИГ и потенциални бенефициенти.
- **Разходи за обучение** на 25 човека на тема "Европейски програми в подкрепа на териториалното развитие - Интеррег 4С, Програмата за развитие на Югоизточна Европа, Програмите за трансгранично сътрудничество с Турция и Гърция" във връзка с необходимост от изграждане на уменията на екипа за участие в европейски проекти с цел активно участие в мрежи и постигане на устойчивост на МИГ Харманли. Обучението ще се проведе на територията на МИГ. Външен обучител. Участници - екип на МИГ, представители на НПО и представители на общината и кметствата.

Нужда от някакъв тип **професионални обучения** по време на социологическото проучване декларираха почти половината от запитаните (200 респондента). Най-желаното обучение е за умения, свързани със земеделието. Почти една трета от анкетираните посочват нуждата от професионални обучения. В рамките на СМР са предвидени разходи за провеждането на 6 тематични обучения на следните теми:

- ✚ **Биологично земеделие** – нормативна база, сертифициране на производството, канали за дистрибуция на биопродукти, нови технологии, добри практики

- ✚ **Европейски стандарти** – какво трябва да знаят и прилагат селскостопанските производители, за да произвеждат качествена селскостопанска продукция
  - ✚ **Нови техники и технологии** за растениевъдство и животновъдство
  - ✚ **Българските научни достижения в селското стопанство** - разпространение на резултати от завършени научно-приложни изследователски проекти в областта на селското стопанство и горите – за растениевъдство, за животновъдство и за лесовъдство
  - ✚ **Маркетинг на селскостопански продукти**
  - ✚ **Системи за управление на качеството** – ISO 9001, ISO 14000, HACCP
- Разходи за създаване и поддържане на интернет страница
  - Разходи за създаване и поддръжка на актуални новини, за постигане на прозрачност на процеса на реализация на СМР и информиране на обществеността за постигнатите резултати - публикации в регионалните медии
  - Разходи за публикации на покани за прием на заявления за кандидатстване - по 2 публикации на покана в регионалните медии
  - Разходи за публикации на покани за участие в предстоящи обучения
  - Разходи за дизайн и отпечатване на брошура на МИГ Харманли
  - Разходи за информационни табели, които ще бъдат поставени на видни места в сградата на МИГ, общината, кметствата по места и читалищата – 35 табели
  - Разходи за изработване и монтаж билбордове на входовете към територията - общо 5 билборда
  - Разходи за обучения на потенциални кандидати с проекти, с външни експерти, двудневни обучения, с 15-20 участника в обучение, след анонсирането на всяка покана за набиране на заявления, 17 обучения. Целта на обученията е да се изгради капацитет и да се повиши броя на подадените заявления за проекти.
  - Разходи за отпечатване на 1000 броя ръководство за кандидатстване
  - Разходи за обучения на бенефициенти, сключили договори към СМР, обученията се провеждат съвместно от екипа на МИГ и външни експерти. Целта на обученията е да се изгради капацитет за добро управление на проектите от страна на получателите на финансова помощ по СМР. Във всяко обучение ще има по 8-10 бенефициента. Обученията са едnodневни.
  - Разходи за отпечатване на Информационен бюлетин, който се издава на 3 месеца, общо 15 издания за срока на СМР. Бюлетинът ще информира редовно за хода на изпълнение на СМР, за предстоящи обучения на заинтересованите страни, за отворени покани не само по СМР, но и по ПРСР и по националните оперативни програми - с фокус върху ОП Конкурентоспособност, ОП Регионално развитие
  - Разходи за радио и телевизионни предавания за популяризиране на СМР и за представяне на успешни проекти и добри практики
  - Разходи за изработването на видеоклип от 10 мин. - за популяризиране на СМР и постигнатите резултати, плюс ползите за конкретни бенефициенти
  - Разходи за превод на статии за добри практики и положителни резултати от изпълнението на СМР в други държави-членки на ЕС, които след това ще бъдат публикувани на интернет-страницата и в информационния бюлетин

- **Разпределение на средствата по години**

		<b>1.1. ИНДИКАТИВНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ОСИ, МЕРКИ И ГОДИНИ</b>					
		<b>СМР за територията на МИГ Харманли</b>					
		<b>Общ публичен принос за</b>	<b>Общ публичен принос за</b>	<b>Общ публичен принос за</b>	<b>Общ публичен принос за</b>	<b>Общо за периода на Стратегията</b>	
		<b>2010 г.</b>	<b>2011 г.</b>	<b>2012 г.</b>	<b>2013 г.</b>	<b>лева</b>	<b>%</b>
		<b>лева</b>	<b>лева</b>	<b>лева</b>	<b>лева</b>	<b>лева</b>	<b>%</b>
<b>ОБЩО ЗА ЦЯЛАТА СТРАТЕГИЯ:</b>		<b>0,00</b>	<b>1889388,80</b>	<b>1177500,00</b>	<b>833111,20</b>	<b>3900000,00</b>	<b>100%</b>

2011 г. – разпределението на бюджетираните средства е за периода февруари – декември, 11 месеца

2012 г. – пълни 12 месеца

2013 г. – всички останали средства до края на септември 2015 г.

На този етап средствата по години по мерките по ос 1, ос2 и ос 3 са дадени като средства, които трябва да бъдат договорени към 31 декември на съответната година. Крайният срок за сключване на договори по СМР е 31 декември 2013 г., за останалата част от периода до края на септември 2015 г. се разплащат вече договорените, отчетени и одобрени суми по текущи договори.

## 7. Мониторинг и оценка

### 7.1. Рамка за мониторинг и оценка

Рамката за мониторинг и оценка на изпълнението на СМР за територията на МИГ Харманли се базира изцяло на **Общата рамка за мониторинг и оценка на развитието на селските райони, разработена от Генерална дирекция „Селско стопанство и развитие на селските райони“ на ЕК.**

#### Дефиниции

- **Одитът** е съсредоточен върху правилното административно и финансово управление на мерките.
- **Мониторингът** е непрекъсната и систематична проверка на бюджетните постъпления, дейностите, финансирани съгласно мерките и данните за първите резултати на равнище на проектите. Мониторингът генерира количествени данни. Той дава обратна информация за правилното изпълнение на мерките. Мониторингът допринася за отчетността на публичните разходи и носи ценна информация за оценката на мерките.
- **Оценката** разглежда резултатите и въздействията на СМР, оценявайки нейната ефективност, ефикасност и уместността на мерките – доставя входни данни за формулирането и преориентирането на политиката. При извършването на това оценката разчита главно на данните и информацията, събрани чрез мониторинга, което посочва възможността за ранно взаимодействие между двете дейности.

#### Процедура 22 – Мониторинг и оценка за изпълнение на СМР

#### *Индикатори за мониторинг*

МИГ Харманли наблюдава и контролира качеството на изпълнението на СМР, като извършва мониторинг с помощта на **финансови индикатори, изходни индикатори и индикатори за резултат**, а там, където е възможно, следи и **индикатори за въздействие**, които ще бъдат определени в хода на прилагане на СМР.

МИГ Харманли ще проследява следните **финансови индикатори**: брой и стойност на подадените заявления и разпределението им по мерките на СМР, брой и стойност на одобрените заявления и разпределението им по мерките на СМР, брой и стойност на сключените договори и разпределението им по мерките на СМР, брой и стойност на подадените искания за плащане, брой и стойност на успешно приключилите проекти.

**Изходните индикатори и индикаторите за резултат са представени както за цялата Стратегия за местно развитие, така и по отделните мерки на стратегията.**

Всички индикатори ще бъдат заложи в Системата за регистрация и мониторинг, по този начин във всеки един момент ще може да се предоставя актуална информация както за всеки индивидуален договор, така и за обобщените показатели за СМР. Индикаторите са представени в таблиците по-долу.

**Мониторингът на изпълнението на СМР се осъществява спрямо следните индикатори:**



Индикатори по отношение на цялостното прилагане на СМР за територията на МИГ Харманли					
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой информационни дни/обучителни семинари за подаване на заявления за кандидатстване	Брой	0	17	База данни – Система за мониторинг Списъци на участници Програми
	Брой подадени заявления за кандидатстване	Брой	0	60	База данни – Система за мониторинг
	Брой проекти, финансирани по СМР	Брой	0	30	База данни – Система за мониторинг Протоколи от заседания на Комисията за избор
	Брой бенефициенти, подпомогнати по СМР	Брой	0	58 – подали заявления за кандидатстване	База данни – Система за мониторинг Протоколи от заседания на Комисията за избор
	Подкрепени новосъздадени микропредприятия	Брой	0	3	База данни – Система за мониторинг
	Подкрепени проекти за нови туристически дейности	Брой	0	1	База данни – Система за мониторинг
Резултат	Създадени постоянни работни места	Брой	0	23	База данни – Система за мониторинг
	Създадени временни работни места	Брой	0	60	
	Население от територията, което се ползва от подобрени услуги	Дял в проценти	0	5%	База данни – Система за мониторинг
	Стопанства прилагащи биологично земеделие	Брой	0	2	База данни – Система за мониторинг

	Увеличение на реализираните нощувки в бази за настаняване на територията	Дял в проценти	0	10%	База данни – Система за мониторинг
	Създадени нови производства	Брой	0	4	База данни – Система за мониторинг

В допълнение към индикаторите по отношение на цялостното прилагане на СМР МИГ Харманли ще прилага **индикатори за наблюдение на изпълнението на отделните мерки от стратегията**, като се ръководи от индикаторите по отделните мерки, заложен в ПРСР и в Общата рамка за мониторинг и оценка.

Индикатори по Мярка 121 от СМР за територията на МИГ Харманли					
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	0	8	База данни – Система за мониторинг
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	0	16 подали заявления за кандидатстане	База данни – Система за мониторинг
	Общ обем на инвестициите	хил.лв.	0	900 000.00	База данни – Система за мониторинг
Резултат	Създадени работни места	Брой	0	5	База данни – Система за мониторинг
	Стопанства прилагащи биологично земеделие	Брой	0	2	База данни – Система за мониторинг
	Дял на жени и млади фермери, подкрепени по мярката	В %	0	30%	База данни – Система за мониторинг
	Дял на инвестициите директно свързани с модернизирани на животновъдни ферми	В %	0	15%	База данни – Система за мониторинг

Индикатори по Мярка 226 от СМР за територията на община Харманли					
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	0	1	База данни – Система за мониторинг
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	0	1	База данни – Система за мониторинг

	Площ гори, обхванати от мероприятия за превенция	ха	0	15 000	База данни – Система за мониторинг
<b>Резултат</b>	Създадени временни работни места	Брой	0	10	База данни – Система за мониторинг

<b>Индикатори по Мярка 311 от СМР за територията на община Харманли</b>					
<b>Вид индикатор</b>	<b>Индикатор</b>	<b>Мерна единица</b>	<b>Базова стойност</b>	<b>Цел до края на СМР</b>	<b>Източник на информация</b>
<b>Изходен</b>	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	0	4	База данни – Система за мониторинг
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	0	8 подали заявления за кандидатстване	База данни – Система за мониторинг
	Общ обем на инвестициите	хил.лв	0	200 000.00 лв.	База данни – Система за мониторинг
<b>Резултат</b>	Създадени работни места	Брой	0	2	База данни – Система за мониторинг
	Създадени нови производства, услуги, дейности на територията	Брой	0	4	База данни – Система за мониторинг
	Дял на жени и младежи, заети чрез реализираните проекти	В %	0	35%	База данни – Система за мониторинг

<b>Индикатори по Мярка 312 от СМР за територията на община Харманли</b>					
<b>Вид индикатор</b>	<b>Индикатор</b>	<b>Мерна единица</b>	<b>Базова стойност</b>	<b>Цел до края на СМР</b>	<b>Източник на информация</b>
<b>Изходен</b>	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	0	8	База данни – Система за мониторинг
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	0	16 подали заявления за кандидатстване	База данни – Система за мониторинг
	Общ обем на инвестициите	хил.лв.	0	900 000.00 лв.	База данни – Система за мониторинг
	Подпомогнати/създадени микропредприятия	Брой	0	3	База данни – Система за мониторинг
<b>Резултат</b>	Създадени работни места	Брой	0	13	База данни – Система за мониторинг
	Създадени нови производства, услуги, дейности на територията	Брой	0	4	База данни – Система за мониторинг
	Дял на жени и младежи, заети чрез реализираните проекти	В %	0%	35%	База данни – Система за мониторинг

Индикатори по Мярка 313 от СМР за територията на община Харманли					
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	0	3	База данни – Система за мониторинг
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	0	6 подали заявления за кандидатстване	База данни – Система за мониторинг
	Общ обем на инвестициите	хил.лв.	0	150 000.00	База данни – Система за мониторинг
	Брой на подпомогнатите нови туристически дейности	Брой	0	1	База данни – Система за мониторинг
Резултат	Създадени работни места	Брой	0	3	База данни – Система за мониторинг
	Увеличен дял на реализираните нощувки	%	0	10%	База данни – Система за мониторинг
	Увеличен дял на еднокдневни посетители	%	0	20%	База данни – Система за мониторинг

Индикатори по Мярка 321 от СМР за територията на община Харманли					
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	0	1	База данни – Система за мониторинг
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	0	1	База данни – Система за мониторинг
	Общ обем на инвестициите	хил.лв.	0	250 000.00 лв	База данни – Система за мониторинг
Резултат	Създадени временни работни места	Брой	0	20	База данни – Система за мониторинг
	Население на територията на МИГ, което се ползва от подобрените услуги - дял	%	0	5%	База данни – Система за мониторинг

Индикатори по Мярка 322 от СМР за територията на община Харманли					
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	0	3	База данни – Система за мониторинг
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	0	6 подали заявления за кандидатстване	База данни – Система за мониторинг
	Общ обем на инвестициите	хил.лв.	0	500 000.00 лв.	База данни – Система за мониторинг

<b>Резултат</b>	Създадени временни работни места	Брой	0	30	База данни – Система за мониторинг
	Население на територията обитавано населени места с подобрен облик	дял	0	60%	База данни – Система за мониторинг

## 7.2. Оценка от външни експерти

По време на изпълнението на СМР за територията на МИГ Харманли се предвиждат междинни оценки на годишна база – докладите по напредъка на изпълнението на СМР, които ще се изпращат към УО на ПРСР, както и крайна оценка през 2015 г.

През м. март 2015 г. - годината на приключване на СМР, МИГ Харманли ще възложи на външни експерти изготвянето на техническа оценка за прилагането на стратегията и постигането на заложените цели. За целта ще бъде обявен конкурс за избор на трима независими оценители, които да извършат оценката. Критериите за избор на независимите оценители и техническите условия ще бъдат изготвени от екипа на МИГ. След одобряването им от УС на МИГ Харманли ще бъде публикувана покана за отвяране на конкурс. В рамките на 30 дни ще бъдат набирани кандидатури. Поканата ще бъде отворена и за чуждестранни оценители от ЕС. За целта поканата ще бъде публикувана както в регионални и национални ежедневници – електронни и печатни, така и в Официалния вестник на Общността. Изборът на тримата оценители ще бъде направен от Комисия за избор, чийто членове ще бъдат членове на УС на МИГ Харманли. МИГ Харманли ще покани и представител на УО на ПРСР и на Областната РА за членове на Комисията за избор. Комисията ще бъде с нечетен брой членове, и ще се събере не по-късно от 15 календарни дни след приключване на конкурса. До два дни след заседанието на Комисията за избор се обявяват резултатите на страницата на МИГ Харманли и се праща писмено уведомление до Областната РА и до УО на ПРСР, както и до одобрените експерти. Самата техническа оценка се извършва в рамките на 1 месец след официалното обявяване на имената на експертите. Експертите представят писмен доклад на хартиен носител и на електронен носител. Оценката ще бъде както за цялата СМР, така и по отделните мерки, съгласно дадените по-долу въпроси:

Мерки в СМР за територията на МИГ Харманли	Въпроси за оценка
<b>Мярка 121</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• До каква степен подпомогнатите инвестиции са допринесли за по-добро използване на производствените фактори в земеделските стопанства?</li> <li>• По-специално до каква степен подпомогнатите инвестиции са улеснили въвеждането на нови технологии и иновации?</li> <li>• До каква степен подпомогнатите инвестиции са увеличили достъпа до пазара и пазарния дял на земеделските стопанства?</li> <li>• До каква степен подпомогнатите инвестиции са допринесли за трайна и устойчива дейност в земеделските стопанства?</li> <li>• До каква степен подпомогнатите инвестиции са допринесли за подобряване на конкурентоспособността в сектора на земеделието?</li> </ul>
<b>Мярка 226</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• До каква степен въведените превантивни мерки са допринесли за опазване на горите?</li> <li>• До каква степен подпомогнатите мерки са допринесли за увеличаване на устойчивото управление на горските земи?</li> <li>• До каква степен подпомогнатите мерки са допринесли за подобряване на</li> </ul>

	околната среда?
<b>Мярка 311</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• До каква степен подпомогнатите инвестиции са насърчили разнообразяването на дейностите на земеделските домакинства с включване на неземеделски дейности?</li> <li>• До каква степен подпомогнатите инвестиции са насърчили възможностите за допълнителна заетост на земеделските домакинства извън сектора на земеделието?</li> <li>• До каква степен подпомогнатите инвестиции са допринесли за подобряване на разнообразяването и развитието на икономиката в селските райони?</li> <li>• До каква степен подпомогнатите инвестиции са допринесли за подобряване на качеството на живот в селските райони?</li> </ul>
<b>Мярка 312</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• До каква степен помощта е допринесла за насърчаване на разнообразяването и предприемачеството? Анализът да се концентрира върху най-важните дейности.</li> <li>• До каква степен помощта е насърчила възможностите за допълнителна заетост в селските райони?</li> <li>• До каква степен помощта е допринесла за подобряване на разнообразяването и развитието на икономиката в селските райони?</li> <li>• До каква степен помощта е допринесла за подобряване на качеството на живот в селските райони?</li> </ul>
<b>Мярка 313</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• До каква степен мярката е допринесла за увеличаване на туристическите дейности? Да се направи разлика между дейностите, провеждани в земеделските стопанства и други дейности.</li> <li>• До каква степен мярката е насърчила възможностите за допълнителна заетост в селските райони?</li> <li>• До каква степен мярката е допринесла за подобряване на разнообразяването и развитието на икономиката в селските райони?</li> <li>• До каква степен мярката е допринесла за подобряване на качеството на живот в селските райони?</li> </ul>
<b>Мярка 321</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Въпроси за оценка До каква степен предоставените услуги са допринесли за подобряване на качеството на живот в селските райони?</li> <li>• До каква степен предоставените услуги са увеличили привлекателността на съответните райони?</li> <li>• До каква степен предоставените услуги са допринесли за обръщане на тенденцията към икономически и социален упадък и обезлюдяване на селските райони?</li> </ul>
<b>Мярка 322</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• До каква степен мярката е допринесла за подобряване на качеството на живот в селските райони?</li> <li>• До каква степен мярката е подобрила привлекателността на селските райони?</li> <li>• До каква степен мярката е допринесла за обръщане на тенденцията към икономически и социален упадък и обезлюдяване на селските райони?</li> </ul>
<b>Мярка 421</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• До каква степен помощта е допринесла за насърчаване на сътрудничеството и трансфера на най-добри практики?</li> <li>• До каква степен проектите за сътрудничество и/или трансферът на най-добри практики, основани на подхода LEADER, са допринесли за по-добро постигане на целите на една или повече от другите три оси?</li> </ul>
<b>Мярка 431</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• До каква степен помощта е увеличила капацитета на местните групи за действие и на другите партньори, участващи в прилагането на стратегиите за</li> </ul>

	<p>местно развитие?</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• До каква степен помощта е допринесла за увеличаване на капацитета за прилагане на LEADER?</li> </ul>
--	---

### Хоризонтални въпроси за оценка

До каква степен СМР е допринесла за реализиране на приоритетите на Общността във връзка със стратегията Европа 2020:

До каква степен СМР е допринесла за насърчаване на устойчивото развитие на територията на МИГ Харманли? По-специално до каква степен СМР е допринесла за трите приоритетни области за опазване и увеличаване на природните ресурси и ландшафти в селските райони:

- биологичното разнообразие, опазването и развитието на земеделие и горско стопанство с висока природна стойност и на традиционни земеделски ландшафти?
- води?
- промените на климата?

До каква степен СМР е допринесла за постигане на целите на политиката на икономическо и социално сближаване относно:

- намаляване на неравнопоставеността между гражданите на ЕС?
- намаляване на териториалните неравновесия?

До каква степен СМР успешно е била насочена към особеностите на ситуацията в програмния район напр. обезлюдяването или натиска от градските центрове?

До каква степен СМР е допринесла за реструктурирането и модернизацията на сектора на земеделието?

До каква степен СМР е допринесла за по-нататъшното разработване на висококачествени и с висока добавена стойност продукти?

До каква степен СМР е допринесла за насърчаването на силен и динамичен Европейски сектор за производство на селскостопански храни?

До каква степен СМР е допринесла за насърчаването на иновациите в Европейския сектор за производство на селскостопански храни?

До каква степен СМР е укрепила споразуменията за сътрудничество между регионалното, националното и европейското равнище?

До каква степен СМР е допринесла за насърчаване на равнопоставеността между жените и мъжете?

До каква степен програмата е допринесла за интегриран подход към развитието в селските райони?

### Информационни източници

- Систематата за регистрация и мониторинг
- За получаване на регулярна информация по изпълнението на проектите екипът на МИГ Харманли ще изисква от бенефициентите попълването на кратък въпросник на всеки 3 месеца, както и годишни технически доклади.
- Екипът на МИГ Харманли ще ползва формите за наблюдение и оценка на проектите, които са разработени по съответните мерки и публикувани на страницата на ДФЗ.

- Екипът на МИГ Харманли изготвя в края на всеки месец справка за статуса на изпълнение на сключените договори. Справката се представя на Изпълнителния директор и на Управителния орган на МИГ.
- Протоколи от посещения на място – за всеки сключен договор се предвиждат по 3 посещения на място
- Годишни доклади до УО на ПРСР за изпълнение на СМР
- Социологическо проучване, което ще обхване не само бенефициентите, но и широк кръг от заинтересованите страни на територията на МИГ Харманли, за да се оцени въздействието от изпълнението на СМР. Ще бъдат обхванати не по-малко от 300 представители на различните сектори в местната икономика и физически лица.

**Процедура 19 – Одити, е представена в частта 5.2. Процедури за изпълнение на стратегията**

### **7.3. Процедури за годишните доклади за напредъка**

Процедура 15 и Процедура 16 са фокусирани върху годишните доклади за напредъка, процедурите са описани в детайли в частта 5.2. **Процедури за изпълнение на стратегията.**

### **7.4. Процедура за обновяване на стратегията**

Процедура 20 пояснява случаите, в които е възможно обновяване на стратегията, процедурата е представена в детайли в частта 5.2. **Процедури за изпълнение на стратегията.**

## **8. Съобразеност с хоризонталните политики на ЕС**

### **8.1. Равенство между половете и липса на дискриминация**

- **Принцип на равенство между половете:** по време на разработването на СМР се търсеше равностойното участие на жените и мъжете в процеса на обсъждане и вземане на решения за стратегическите социално-икономически приоритети на местното развитие. Творческият и предприемаческият потенциал на жените е важен източник на икономически растеж и създаването на нови работни места. Ето защо специален акцент при подготовката на СМР беше работата с жени на територията на МИГ Харманли.
- **Активно включване на младите хора:** Активното участие на младите хора в решенията и действията на местно равнище е важна предпоставка за изграждането на по-демократично и проспериращо общество. Проблемите на младежите, свързани с тяхната професионална реализация и мястото им в обществения живот са водещ приоритет за Община Харманли. Младите хора бяха активни участници в процеса на разработване на СМР чрез участието си във фокус-групите, консултативните срещи, както и чрез участието си в експертните групи по подготовка на стратегията.

*- Утвърждаване на принципа на равните възможности*

Равенството между жените и мъжете е една от целите на Европейския съюз. С течение на времето законодателството, съдебната практика и измененията в Договорите допринасят за утвърждаването на този принцип и неговото прилагане в ЕС.

В рамките на СМР приложението на този принцип намира израз в баланса на членовете на УС на МИГ Харманли, както и при техническите критерии за оценка на проектите – приоритет ще се дава на проекти, подадени от жени и от млади хора. Оценката, която се предвижда през 2015 г. също трябва да даде отговор на въпроса *До каква степен СМР е допринесла за насърчаване на равнопоставеността между жените и мъжете?*



- Създаване на условия за превенция на дискриминацията

За превенция на дискриминацията при реализацията на СМР са заложили следните индикатори:

- Индикатор за резултат по мярка 121: постигане на дял от 30% на жени и младежи, подкрепени по мярката
- Индикатор за резултат по мярка 321: постигане на дял от 35% на жени и младежи, заети чрез реализираните проекти

## 8.2. Устойчиво развитие

Устойчивото развитие отговаря на потребностите на сегашното поколение, без да ограничава възможността на бъдещите поколения да посрещнат и реализират своите потребности. Това изисква отговорно и пестеливо използване на природните ресурси и поддържане на екологичното равновесие. За постигане на устойчиво развитие на територията на МИГ Харманли се очертаха три основни групи въпроси, които да бъдат адресирани в СМР: екологични, икономически и социални. Устойчивото развитие изисква постигането на икономически растеж да се реализира успоредно с процесите на социално сближаване и непрестанна грижа и опазване на околната среда.

Подкрепата за устойчиво управление на земите и горите, както и за опазване на био-разнообразието и традиционното земеделие, ще спомогне за съхраняване на привлекателността на територията на МИГ Харманли. Тя ще създаде и предпоставки за развитие на алтернативни икономически дейности като туризъм, занаяти, услуги за отдих и развлечения, и не на последно място ще доведе до създаване на устойчиви стопански дейности за населението.

В рамките на СМР за територията на МИГ Харманли принципите на устойчиво развитие са интегрирани както в техническите критерии за избор на проектите, така и в индикаторите за мониторинг, както следва:

- Опазване на околната среда - дейности за привеждане на съществуващите земеделски стопанства в съответствие с изискванията на Общността, възстановяване на трайни насаждения, мероприятия за превенция на горски пожари
- Икономически – подкрепа за типични местни производства на базата на използване на местни ресурси, подкрепа за биологично земеделие, развитие на алтернативни форми на туризъм, диверсифициране на стопанските дейности на територията чрез подкрепа за новостартиращи предприятия и разнообразяване към неземеделски дейности
- Социални - социално сближаване и равни възможности за всички, подобряване на средата за работа и живот, изграждане на инфраструктура

## 8.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността

На 17 юни 2010 г. ръководителите на държавите-членки на ЕС приеха програмата "Европа 2020", която заменя Лисабонската стратегия от 2000 г. Новата икономическата стратегия за следващите 10 години поставя акцента върху новите технологии и "зеления растеж". Три са приоритетите на „Европа 2020” – научноизследователска дейност и иновации, „зелен” растеж и заетост.

- Нови технологии и иновации – акцент в СМР върху биологично земеделие, дейност за привеждане на земеделските стопанства в съответствие с изискванията на Общността, инвестиции в сгради и оборудване с цел подобряване на енергийната ефективност на земеделското стопанство на кандидата; инвестиции на равнище стопанство във водоспестяващи технологии, вкл. съоръжения за съхранение на водата, и пречистване на отпадни води от производството, подкрепа за ИКТ проекти

- Зелен растеж – СМР за МИГ Харманли поставя приоритет върху инвестиции, свързани с производството на биогаз посредством използване на органични отпадъци, получени от земеделската дейност на стопанството на кандидата или от местно производство; инвестиции свързани с производството на електричество или топлинна енергия посредством преработка на биомаса включително строителство или обновяване на складове за биомаса (за посрещане на собствени енергийни нужди на земеделската дейност на кандидата); инвестиции за създаване и/или презасаждане на бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на био-енергии.
- Заетост – СМР акцентира върху заетостта на младите хора и жените, подкрепя за кандидати, които никога не са получавали подкрепа от Общността, подкрепя за новосъздадени предприятия, приоритет на проекти, чрез които ще бъдат създадени нови работни места.

#### **8.4. Съответствие с програмите на Структурните фондове**

Местните власти на територията на МИГ Харманли активно участват в конкурентния процес по кандидатстване за финансиране по структурните фондове на ЕС и ПРСР. Оскъдните финансови ресурси на територията са ограничителна мярка пред развитието, което е предпоставка за подготовката и реализацията на множество проекти. Стратегията за местно развитие по подхода ЛИДЕР отчита и надгражда всички останали възможности, произтичащи от Оперативните програми на България за програмния период 2007 – 2013 г., както и натрупания опит от участие в проекти по линия на трансграничното сътрудничество с Турция и Гърция. Взаимодействието и синергичния ефект се търсят между Стратегията и останалите финансови възможности по линия на Структурните фондове на ЕС, като Оперативна програма “Регионално развитие”, Оперативните програми “Трансгранично сътрудничество” с Гърция и Турция, Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси” и ОП „Административен капацитет”.

В допълнение към това Стратегията търси и стимулира потенциалните бенефициенти за осъществяване на паралелни (по- мащабни проекти и дейности) по мерки от Програмата за развитие на селските райони, в т.ч. свързани с компенсаторни плащания, които се осъществяват на национално равнище за повишаване на инвестиционния потенциал на територията.

##### **Оперативна програма “Регионално развитие”**

Оперативната програма подкрепя и ще подкрепя основно проекти за възстановяване и подобряване на градския потенциал, второкласна, третокласна и общинска пътна инфраструктура, достъпа до Интернет, развитието и маркетинга на туризма, подобряване на образователната и социалната инфраструктура на територията, трансграничното и трансрегионалното сътрудничество.

Територията на МИГ Харманли може да допълва политиката за местно развитие, прилагана чрез Стратегията, посредством възможността си да реализира проекти по ОП Регионално развитие, свързани с подобряване на средата и инфраструктурата на територията.

##### **Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”**

ОП “Развитие на човешките ресурси” е насочена към намаляване на безработицата и повишаване качеството на работната сила, което е сериозен проблем в селските райони, посредством мерки за активизиране пазара на труда и подпомагане на безработните или застрашените от безработица. Населението в ареала на МИГ ще бъде облагодетелствано и от дейностите, насочени към повишаване годността на работната сила за заемане на свободните работни места. ОП за човешките ресурси ще подкрепи онези приоритети и специфични цели от СМР, които са насочени към решаване именно на тези проблеми.

Чрез координирани усилия на местните власти и местните НПО може да се оптимизират и по-пълноценно да се използват възможностите на тази Оперативна програма.

### **Програмата за развитие на селските райони**

В допълнение към СМР, избираемите бенефициенти по ПРСР и най-вече местните власти ще осигуряват инвестиции за публичната инфраструктура в по-големите населени места и за по-мощни проекти и дейности. СМР ще допълва, без да дублира подобряването на публичната среда, чрез дребно-мощни проекти, които местната общност определя като важни и приоритетни.

Приложение 1

**НАСЕЛЕНИ МЕСТА, ОБХВАНАТИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ "ХАРМАНЛИ"**  
(към 31.12.2009г. по данни на НСИ, публикувани на сайта на МЗХ)

НАИМЕНОВАНИЕ		НАСЕЛЕНИЕ	ТЕРИТОРИЯ В КВ.КМ.	ГЪСТОТА НА НАСЕЛЕНИЕТО
<b>ЗА ЦЯЛАТА МИГ</b>	<b>"ХАРМАНЛИ"</b>	<b>25711</b>	<b>694,625</b>	<b>37.01</b>
	с.Бисер	802		
	с.Богомил	19		
	с.Болярски извор	334		
	с.Браница	158		
	с.Българин	450		
	с.Върбово	419		
	с.Доситеево	345		
	с.Дрипчево	50		
	с.Иваново	381		
	с.Изворово	311		
	с.Коларово	28		
	с.Лешниково	126		
	с.Надежден	253		
	с.Овчарово	176		
	с.Орешец	370		
	с.Остър камък	160		
	с.Поляново	357		
	с.Преславец	215		
	с.Рогозиново	193		
	с.Славяново	848		
	с.Смирненци	242		
	гр.Харманли	18557		
с.Черепово	222			
с.Черна могила	121			
с.Шишманово	574			
<b>Брой населени места с население до 50 души</b>				<b>3</b>
<b>Брой населени места с население от 51 до 250 души</b>				<b>9</b>
<b>Брой населени места с население от 251 до 500 души</b>				<b>9</b>
<b>Брой населени места с население от 501 до 1000 души</b>				<b>3</b>
<b>Брой населени места с население над 10 000 души</b>				<b>1</b>

**Приложение 2**

**СПИСЪК НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА КОЛЕКТИВНИЯ ВЪРХОВЕН ОРГАН**

№	Име, презиме, фамилия/ Наименование	Организация (ако е приложимо)	Сектор	Позиция и сфера на опит/експертиза
1.	Володий Димитров Костадинов	Физ. лице	публичен	<ul style="list-style-type: none"> <li>Общински съветник;</li> <li>Собственик на фирма за транспорт и логистика;</li> <li>Член на Сдружение «Бизнес клуб Харманли»</li> </ul>
2.	Желязко Ангелов Латинов	Физическо лице	бизнес	<ul style="list-style-type: none"> <li>Собственик на фирма за производство на хляб и хлебни изделия;</li> <li>Председател на УС на Сдружение «Младежки съюз Харманли»</li> <li>Секретар на Сдружение Модел клуб "Емил Димитров" –Харманли.</li> </ul>
3.	Паулина Веселинова Христова	Физ. лице	НПО	<ul style="list-style-type: none"> <li>Управител на Фондация «Арбитра» клон Харманли и член на УС на фондацията;</li> <li>Член на УС на Народно читалище «Харманли»,</li> <li>член на сдружение «Демократичен съюз на жените Харманли»</li> </ul>
4.	Стефка Здравкова Стефанова	Физ. лице	бизнес	Ветеринарен лекар
5.	Наталия Петрова Пачеманова	Физ. лице	публичен	<ul style="list-style-type: none"> <li>Общински съветник,</li> <li>собственик на рекламна агенция «Антали»;</li> <li>председател на училищното настоятелство на ОУ«Ив.Вазов» гр.Харманли</li> </ul>
6.	Живка Добромирова Михайлова	Физ. лице	бизнес	Служител в счетоводна фирма
7.	Стойчо Христов Панчев	Физ. лице	бизнес	Собственик на фирма за производство на тахан
8.	Мария Иванова Киркова	Физ. лице	бизнес	Служител в счетоводна фирма
9.	Никола Петров Зайчев	Физ. лице	публичен	<ul style="list-style-type: none"> <li>Общински съветник</li> <li>Предприемач</li> <li>Председател на Сдружение «Бизнес клуб Харманли»,</li> <li>Председател на</li> </ul>

				настоятелството на Народно Читалище «Дружба» гр.Харманли
10.	Стою Русев Братанов	Физ.лице	бизнес	Собственик на фирма за производство на зърнети култури, лозарство и добив на инертни материали.
11.	Красимира Тенева Тонева	Физ. лице	публичен	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Служителка в Държавно горско лесничейство</li> <li>• Технически секретар на Сдружение «Бизнес клуб Харманли»</li> </ul>
12.	Димитър Георгиев Митев	Земеделски производител	Земеделски производител	Земеделие. Производство на зеленчуци и технически култури
13.	Соня Николова Грозева – управител	ФИРМА «Комфорт»ООД	бизнес	Управител на фирма за производство на мебели
14.	Недялко Колев Мазгалов	«Пътно поддържане» Харманли	бизнес	Пътно поддържане
15.	Митко Йорданов Михайлов	Физ.лице	услуги	Директор на Банка ДСК
16.	Петко Иванов Георгиев	Физ.лице	услуги	Ветеринарен лекар
17.	Славчо Банев Карчев	Физ.лице	Земеделски производители - кооперация	Председател на земедел. кооперация в с.Преславец
18.	Донка Иванова	«Даниели» ЕООД	бизнес	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Управител на фирма за изкупуване на вторични суровини</li> <li>• Член на Сдружение «Бизнес Клуб Харманли»</li> </ul>
19.	Христо Стоев Братанов	Сдружение «Бизнес клуб Харманли»	НПО	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Представител на Сдружение «Бизнес клуб Харманли» в МИГ Харманли и председател на УС на МИГ Харманли;</li> <li>• Собственик на фирма за изготвяне на бизнес планове по проекти, финансирани от ПРСР.</li> </ul>
20.	Ирена Димитрова Делева	Земеделски производител	Земеделски производител	Земеделие. Лозарство
21.	Цветомир Митков Вълчев	Земеделски производител	Земеделски производител	Земеделие. Производство на зеленчуци и зърнени култури
22.	Милко Тенчев Тодоров	Физ.лице	услуги	Търговец
23.	Христо Димитров Христов	Земеделски производител	Земеделски производител	Земеделие.
24.	Цветан Георгиев Георгиев	«АГРО Ж.А.» ООД	бизнес	Земеделие. Лозарство - отглеждане на винени сортове грозде, реализиран проект по Мярка за застраховане на реколта – ДФ Земеделие по ПРСР
25.	Михаил Христов Лисков	Община Харманли	публичен	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Кмет и председател на Община Харманли,</li> </ul>

				<ul style="list-style-type: none"> <li>• член на УС на Сдружение БИЗНЕС ЦЕНТЪР Харманли;</li> <li>• Член на РСО «Марица»</li> <li>• Член на НСОРБ в качеството си на КМЕТ</li> </ul>
26.	Светла Желязкова Николова	Физ.лице	публичен	<ul style="list-style-type: none"> <li>• И.д. Директор на Помощно училище Интернат «П.Р.Славейков» - Харманли;</li> <li>• Член на Настоятелството на Народно Читалище «Харманли» гр. Харманли</li> </ul>
27.	Митко Тянев Вълчев	Кметство с.Доситеево	публичен	Кмет на село Доситеево

#### СПИСЪК НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ ОРГАН

№	Име, презиме, фамилия	Организация, която представлява (ако е приложимо)	Сектор	Позиция и отговорности
1.	Христо Стоев Братанов	Сдружение с нестопанска цел «Бизнес клуб Харманли»	Неправителствен	Председател на УО
2.	Красимира Тенева Тонева	Физ. лице, работещо в Държавно горско лесничество гр.Харманли	Публичен	Заместник-председател на УО
3.	Никола Петров Зайчев	Общински съветник в Об.С Х-ли	Публичен	Член на УС
4.	Цветомир Митков Вълчев	Земеделски производител	Стопански	Член на УС
5.	Соня Николова Грозева	ФИРМА «Комфорт»ООД	Стопански	Член на УС

**КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ  
ПО ПРИЛАГАНЕ НА СТРАТЕГИЯ ЗА МЕСТНО РАЗВИТИЕ**

**МИГ ХАРМАНЛИ**

**МЯРКА 121 „МОДЕРНИЗИРАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА”**

Оценката и избора на проекти за финансиране се извършва измежду проектите, при които:

1. Стойността на показателя „Нетна настояща стойност” е по голяма от 0 ( $NPV > 0$ ), и
2. Индексът на рентабилност (PI) има стойност по-голяма от 1 ( $PI > 1$ ).

Стойностите на тези показатели се изчисляват от данните в бизнес плана на предложения за финансиране проект.

В случаите, когато размерът на заявеното финансиране по постъпилите проекти е по-голям от планирания за съответната покана, проектите ще бъдат селектирани на базата на следните критерии:

<b>КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ</b>	<b>100</b>
Проектът предлага дейности за привеждане на съществуващите земеделски стопанства в съответствие с изискванията на Общността	<b>15</b>
Проектът е за биологично земеделие	<b>20</b>
Проектът е за създаване и/или възстановяване на трайни насаждения	<b>15</b>
Кандидатът е жена и/или млад фермер, който е физическо лице или едноличен търговец на възраст от 18 навършени до 40 ненавършени години, към датата на кандидатстване, или е одобрен по мярка «Създаване стопанства на млади фермери»	<b>15</b>
Кандидатите не са получавали подкрепа от Общността за подобна инвестиция	<b>15</b>
Инвестицията е директно свързана с дейности съгласно чл. 6 (2а) на Наредба № 8 от 3.04.2008 <sup>3</sup>	<b>20</b>
<b>ОБЩО</b>	<b>100</b>
<b>Заявленията за подпомагане, класирани съгласно гореизброените критерии, се одобряват в низходящ ред, до изчерпане на бюджета по съответната покана!</b>	

<sup>3</sup> (2а) (Нова - ДВ, бр. 9 от 2010 г., в сила от 03.08.2009 г. и се прилага за проекти, подадени след тази дата и одобрени след 01.01.2010 г.) Финансовата помощ по ал. 2 се увеличава с 10% за:

1. инвестиции директно свързани с производството на мляко;
2. инвестиции в сгради и оборудване с цел подобряване на енергийната ефективност на земеделското стопанство на кандидата;
3. инвестиции свързани с производството на биогаз посредством използване на органични отпадъци получени от земеделската дейност на стопанството на кандидата или от местно производство;
4. инвестиции свързани с производството на електричество или топлинна енергия посредством преработка на биомаса включително строителство или обновяване на складове за биомаса (за посрещане на собствени енергийни нужди на земеделската дейност на кандидата);
5. инвестиции за създаване и/или презасаждане на бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на био-енергия;
6. инвестиции на ниво стопанство във водоспестяващи технологии, вкл. съоръжения за съхранение на водата, и пречистване на отпадни води от производството.



**МЯРКА 226 “ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ГОРСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ И ВЪВЕЖДАНЕ НА ПРЕВАНТИВНИ ДЕЙНОСТИ”**

Бенефициентите, които отговарят на критериите за допустимост, ще бъдат одобрявани по реда на тяхното кандидатстване (първи дошъл първи обслужен).

В случаите, когато размерът на заявеното финансиране по постъпилите проекти е по-голям от планирания за съответната, проектите ще бъдат селектирани на базата на следните критерии:

<b>КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ</b>	<b>100</b>
1. Проектът се реализира върху землището на повече от едно населено място на територията, обхваната от МИГ Харманли	<b>50</b>
2. Проектът отговаря на Плана за развитие на общината за периода 2007-2013 г.	<b>25</b>
3. Заявлението съдържа технически / работен план на инвестицията	<b>25</b>
<b>ОБЩО</b>	<b>100</b>
<b>Заявленията за подпомагане, класирани съгласно гореизброените критерии, се одобряват в низходящ ред, до изчерпане на бюджета по съответната покана!</b>	

## МЯРКА 311 "РАЗНООБРАЗЯВАНЕ КЪМ НЕЗЕМЕДЕЛСКИ ДЕЙНОСТИ"

Оценката и избора на проекти за финансиране се извършва измежду проектите, при които:

1. Стойността на показателя "Нетна настояща стойност" е по-голяма от 0 ( $NPV > 0$ ), и
2. Индексът на рентабилност (PI) има стойност по-голяма от 1. ( $PI > 1$ ).

Стойностите на тези показатели се изчисляват от данните в бизнес плана на предложения за финансиране проект.

В случаите, когато размерът на заявеното финансиране по постъпилите проекти е по-голям от планирания за съответната покана, проектите ще бъдат селектирани на базата на следните критерии:

КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ	100
1. Проектът предлага типични местни производства, които са значими за идентичността на района	20
2. Проектът осигурява заетост на млади хора	20
3. Кандидатът е жена (физическо лице или едноличен търговец) и/или млад фермер (физическо лице или едноличен търговец на възраст от 18 навършени до 40 ненавършени години, към датата на кандидатстване)	10
4. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция	20
5. Проектът е за интегриран туризъм	20
6. Проектът е за ИКТ	10
<b>ОБЩО</b>	<b>100</b>

**Заявленията за подпомагане, класирани съгласно гореизброените критерии, се одобряват в низходящ ред, до изчерпване на бюджета по съответната покана!**

## МЯРКА 312 “ПОДКРЕПА ЗА СЪЗДАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА МИКРОПРЕДПРИЯТИЯ”

Оценката и избора на проекти за финансиране се извършва измежду проектите, при които:

1. Стойността на показателя ‘Нетна настояща стойност’ е по голяма от 0 ( $NPV > 0$ ), и
2. Индексът на рентабилност (PI) има стойност по-голяма от 1. ( $PI > 1$ ).

Стойностите на тези показатели се изчисляват от данните в бизнес плана на предложението за финансиране проект.

В случаите, когато размерът на заявеното финансиране по постъпилите проекти е по-голям от планирания за съответната покана, проектите ще бъдат селектирани на базата на следните критерии:

<b>КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ</b> ( <i>Извършва се за проектите с качествена оценка „ДА”</i> )	<b>100</b>
1. Проектът предлага типични местни производства, които са значими за идентичността на района	<b>15</b>
2. Проектът осигурява заетост на млади хора	<b>15</b>
3. Проектът е на новосъздадено микропредприятие – независими и регистрирани до една година преди кандидатстването	<b>10</b>
4. Проектът е представен от жени или млади хора – за ЕТ	<b>10</b>
5. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция	<b>20</b>
6. Проектът е за интегриран туризъм	<b>15</b>
6. Проектът е за ИКТ	<b>15</b>
<b>ОБЩО</b>	<b>100</b>
<b>Заявленията за подпомагане, класирани съгласно гореизброените критерии, се одобряват в низходящ ред, до изчерпане на бюджета по съответната покана!</b>	

## МЯРКА 313 “НАСЪРЧАВАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ”

В случаите, когато размерът на заявеното финансиране по постъпилите проекти е по-голям от планирания за съответната покана, проектите, които отговарят на условията за допустимост съгласно НАРЕДБА № 32 от 12.09.2008 г., Наредба № 23 от 18.12.2009 г. и СМР за територията на МИГ Харманли, ще бъдат селектирани на базата на следните критерии:

КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ	100
1. Проектът отговаря на приоритетите и целите за развитие на туризма, заложен в Общинския план за развитие 2007 – 2013 г.	20
2. Проектът обхваща територията на повече от едно населено място или осигурява ползи за повече от едно .	20
3. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция	15
4. Проектът надгражда предишни успешно изпълнени проекти	5
5. Устойчивост на резултатите от проекта – налице и измерими	20
6. Проектът предлага инвестиция в туристически атракции/услуги, които са значими за идентичността на района (напр. местни обичаи и занаяти)	10
7. Проектът е консултиран с местната общност (приложени са доказателства)	10
<b>ОБЩО</b>	<b>100</b>

**Заявленията за подпомагане, класирани съгласно гореизброените критерии, се одобряват в низходящ ред, до изчерпане на бюджета по съответната покана!**

## **МЯРКА 321 “ОСНОВНИ УСЛУГИ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО И ИКОНОМИКАТА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ”**

В случаите, когато размерът на заявеното финансиране по постъпилите проекти е по-голям от планирания за съответната покана, проектите, които отговарят на условията за допустимост съгласно НАРЕДБА № 25 от 25.07.2008 г., Наредба № 23 от 18.12.2009 г. и СМР за територията на МИГ Харманли, ще бъдат селектирани на базата на следните критерии:

<b>КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ</b>	<b>100</b>
1. Проектът се изпълнява на територията на населени места с население до 5000 жители	<b>25</b>
2. Проектът е за рехабилитация на водоснабдителната и канализационната системи	<b>20</b>
3. Проектът отговаря на целите и приоритетите на Общинския план за развитие 2007 – 2013 г.	<b>15</b>
4. Заявлението съдържа технически/работен проект на инвестицията	<b>20</b>
5. Проектът е за повече от едно населено място или ползите от него са за повече от едно	<b>20</b>
<b>ОБЩО</b>	<b>100</b>
<b>Заявленията за подпомагане, класирани съгласно гореизброените критерии, се одобряват в низходящ ред, до изчерпане на бюджета по съответната покана!</b>	

**МЯРКА 322 „ОБНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА”**

В случаите, когато размерът на заявеното финансиране по постъпилите проекти е по-голям от планирания за съответната покана, проектите, които отговарят на условията за допустимост съгласно НАРЕДБА № 24 от 29.07.2008 г., Наредба № 23 от 18.12.2009 г. и СМР за територията на МИГ Харманли, ще бъдат селектирани на базата на следните критерии:

<b>КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ</b>	<b>100</b>
1. Проектът е за повече от едно населено място или ползите от него са за повече от едно	<b>20</b>
2. Проектът е на читалища или настоятелства на официално регистрирани вероизповедания	<b>20</b>
3. Няма получавана до момента помощ от други програми на Общността	<b>10</b>
4. Проектът е консултиран с местната общност (приложени са доказателства)	<b>30</b>
5. Заявлението съдържа технически / работен проект на инвестицията	<b>20</b>
<b>ОБЩО</b>	<b>100</b>
<b>Заявленията за подпомагане, класирани съгласно гореизброените критерии, се одобряват в низходящ ред, до изчерпване на бюджета по съответната покана!</b>	

**Заседания на УС на Сдружение „МИГ Харманли“ за избор на екип на МИГ**

Да се приложат протоколите!!!!